

# Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII  
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE  
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM  
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties  
recogni-||tum, ...**

**Horatius Flaccus, Quintus**

**Frankfurt/Main, 1577**

Carminum liber secundus

---

**Nutzungsrichtlinien** Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)



A

# CARMINVM LIBER

## SECUNDVS.

91

D

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Ode I.

Commendat scripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.



B

OTVM ex Metello consule ciuicum,  
 Bellique causas, & vitia, & modos,  
 Ludumque Fortuna, graueisque  
 Principum amicitias, & arma  
 Nondum expiatis vncta cruoribus,  
 Periculosa plenum opus alea  
 Tractas, & incedis per igneis  
 Suppositos cineri doloso.  
 Paullum seuera Musa tragœdia  
 Desit theatris: mox, vbi publicas

E

Res ordinariis, grande munus  
 Cecropio repetes cothurno,  
 Insigne maestis praesidium reis,  
 Et consulenti, Pollio, curia:  
 Cui laurus aternos honores  
 Dalmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum  
 Perstringis aureis: iam litui strepunt:  
 Iam fulgor armorum fugaceis  
 Terret equos, equitumque vultus.

Audire magnos iam videor duces  
 Non indecoro puluere sordidos,  
 Et cuncta terrarum subacta,  
 Praeter atrocem animum Catonis.

Iuno, & deorum quisquis amicior  
 Afris, inulta cesserat impotens  
 Tellure, victorum nepotes  
 Rettulit inferias Iugurthæ.

Quis non Latino sanguine pinguior  
 Campus sepulcris impia praelia  
 Testatur, auditumque Medis  
 Hesperiae sonitum ruinae?

Qui gurges, aut quæ flumina lugubris  
 Ignari belli? quod mare Daunia  
 Non decolorauere cædes?

Quæ caret ora cruore nostro?  
 Sed ne, relictis Musa procax iocis  
 Cæa retractes munera neniae,  
 Mecum Dionæo sub antro  
 Quere modos leuiore plectro.

MOTVM CIVICVM] bellum ciuile. sed ap-  
 tius est nomen motus, & significantius. Pollio-  
 nem, qui tragœdias, seu prætexas potius, scribe-  
 bat de bellis ciuilibus, monet Horatius, vt hanc  
 scripturam tantisper intermitteret, dum restitueretur  
 in ordinem, atque in suum statum Respub. vel,  
 vt alij malunt, dum historiam de eodem bello ci-  
 uili, ordine perscriberet. Erat enim Pollio & tra-  
 gœdiarum, & historiarum scriptor. Pollionem  
 autem tragœdiarum, seu prætectarum fuisse scri-  
 ptorem declarant illa Horatiana sat. x. lib. 2. *Pol-  
 lio Regum Facta canit pede ter percusso.* idem infra  
 hac eadem Oda, *Paullum seuera musa tragœdia  
 Desit theatris, &c.* Quod autem quidam alioqui  
 docti, existimant, principium huius Od. *Motum  
 ex Metello*, &c. intelligendum esse de descriptione hi-  
 storia mihi vehementer errare videntur: & mi-  
 ror, hoc eis vniquam in mentem venire potuisse.  
 Nam & verborum structura, & orationis series,  
 & sententia ipsa perspicue declarant, hoc totum  
 ad tragœdiæ descriptionem pertinere. Sic enim  
 Horatius. Tu pollio tractas motum ciuilem à  
 Metello consule, bellique causas, &c. periculosa  
 plenum opus alea, &c. Intermitte (inquit Hora-  
 tius) istam descriptionem, & sine musam tragicam  
 paullisper desiderari à theatris: mox vbi cum aliis  
 senatoribus rempubl. in suum statum restitueris,

F

i iij seu



A seu in ordinem redegeris, atque ordinariis, grande munus descriptionis tragicæ repeteris. hæc mihi videtur esse huius loci sententia. quam maleuoli quidam homines, & inuidia obcæcati non viderunt. Seruius hunc locum profert ad illum Virg. lib. 6. *Æneid. civili tempora quercu.*

EX METELLO CONSVLE] L. Afranij collega, de quo sic M. Tull. epist. ad Attic. lib. 1. *Metellus tuus est egregius consul. vnum reprehendo, quod otium è Gallia non magnopere nuntiari gaudet.*

BELLIQVE CAUSA] belli causæ, verbo erant (vt ipse Cæsar dicebat) quod intercessio sublata, ius tribunitium sublatum, circumscriptus esset Antonius, reuera dominandi cupiditas, & *μενεξία.*

LVDVMQVE FORTVNÆ] sic sup. Od. 2. lib. 1. bellum, ludum Martis appellauit. Iam quis nescit fortunam in bello plurimum posse? Ex quo dicunt Latini, belli fortunam experiri, seu tentari, & apud Ennium: *Quorum virtuti belli fortuna pepercit, &c.*

GRAVEISQVE PRINCIPVM AMIC.] primùm L. Crassi, Cn. Pompeij, C. Cæsar: deinde Octauiani, M. Lepidi, M. Antonij.

B. NONDVM EXP. VNCTA] arma sanguine ciuili, cuius nondum pœnas meritas luimus, oblita: arma adhuc cruenta sanguine ciuili, neque dum aliqua expiatione, pura effecta. videtur spectare ad morem veterum Græcorum, qui si eadem aliquam extra bellum admisisissent, tam diu manus habebant cruentas atq; impuras, donec ab aliquo rege expiati atq; abluti essent. annot. sup. Od. 2. lib. 1. *Cui dabit parteis scelus expiandi Iupiter?*

PERICVLOSÆ PLEN. OPAL.] propter incertum belli euentum. nam cum sit necesse in scribendis his prætextis, multorum vitia notare, multorumque voluntates offendere, verisimile est, eos, quos scriptis offenderis, si vicerint, grauius laturos. Licet hoc etiam referre ad historiarum descriptionem, ex sententia Seruij. Hæc enim annotat ille ad illum Virg. versus Palæm. *Pollio enim amat nostram, &c. Blanditur iam Pollioni patrono: quem tragædiarum & historiarum scriptorem fuisse testatur Horatius. Nam in secundo carminum dicit de historiis, periculose plenum opus aleæ Tractas, &c. Idem paullo post de tragæd. Paullum seueramusa tragædiæ, &c.*

ET INCEDIS PER IGNEIS] allegoria est, qua obscure significat idem, quod proximè dixerat, periculosam esse illorum temporum tragædiam scribere, seu tragædiæ scribendæ ex bellis ciuilibus argumentum sumere.

CINERI DOLOSO] cineri, qui celat, & tegit igneis subiectos. sic infra Od. 27. lib. 3. *Taurum dolosum* appellat, qui deum celat.

PAVLLVM SEVERE] sine, vt theatra tantisper tuis tragædiis careant, dum hi motus ciuiles conquiescunt, perinde ac si diceret, intermitte vsque eò descriptionem tragicam, quo ad temp. dissipatam ac dissectam ordinariis: vel intermitte tragædiæ scribendæ studium: neue tragædias tuas, quæ tali argumento constant, scenæ committe hoc tempore, rebus videlicet nondum compositis, neque ordinatis.

MOX, VBI PVBLICAS R.O.] id est, vbi D ea, quæ sunt in rep. turbata, dissipata, dissecta digesseris, disposueris, in suum ordinem restitueris: munus scribendi abs te susceptum repeteris: vel vbi historiam belli ciuilis oratione soluta conscripseris, vt alij volunt.

CECROPIO] Attico, seu Atheniensi. Thespis enim, Æschylus, Sophocles, Euripides tragædiarum scriptores, Athenienses fuerunt, suasque tragædias Athenis docuerunt. Fuit autem Cecrops Actæi gener, eius, quem primum in Attica regnasse scribit Pausanias Atticis, his verbis: *Ἀκταῖον λέγουσιν ἐν τῇ Ἀττικῇ βασιλεύσαι παρῶν. ἀποθανόντος δὲ Ἀκταῖου Κέκροψ ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν θυγατρὶ σωσιππῶν Ἀκταῖου.*

INSIGNE MÆST. PRÆS. REIS ET CONSVLENTI] id est, qui & causis agendis, reisque defendendis, & consilio dando, sententiæque dicenda, cum in senatu magnis de rebus consultatur, multum valet.

CVI LAVRVS] significat eum de Dalmatis triumphum egisse. Vicerat autem Salonam Dalmatiæ ciuitatem, vt notat Seruius ad illum Virgil. locum Palæm. *quo te quoq; gaudet, vbi hos versus Horatij profert.*

IAM NVNC MINACI] ostendit Pollionem ita subijcere oculis præliorum imaginem, vt ij, qui legant, spectare, atque iis, quæ narrantur, interesse sibi videantur. & est elegans *ὑποπνοσίς.* In præliis autem ad exacuendos & excitandos militum animos, cornua, litui, tubæ adhibebantur, vt ex hoc loco, & Ode 1. lib. 1. colligitur. & *lituo tubæ Permissus sonitus.* Erat autem lituus genus buccinæ incuruæ. Ennius: *Inde loci lituus sonitus effudit acutos.* Festus.

NON INDEC. PVL. SORD.] qui pro patriæ libertate fortiter pugnantes occubuerunt. vide sup. Ode 15. lib. 1. *pulvere Troico Nigrum Merionen.*

ET VNCTA TERR.] Et omnis terrarum parteis. Similia sunt illa, quæ alibi annotabimus, *angusta viarū, extrema finū, amara curarum, &c.*

PRÆTER ATR. AN. CAT.] sup. Od. 12. & *Catonis Nobile lethum.* Plutarchus in Catone, scribit populum Vticensem statim audita Catonis morte, ad eius fores concurrisse, atque vna voce conclamantem, illum solum seruatore, ac beneficium, solum liberum, solum inuictum appellasse. his verbis: *καὶ μικρὸν ὕστερον ὁ δῆμος τῶν ὑπαίων μίαν φωνὴν τὸν εὐεργέτην καὶ σωτήρα, καὶ μόνον ἐλευθέρου, καὶ μόνον ἀήττητον καλέοντων.* Ipse Cæsar verò accepto de eiusdem morte nuntio dixisse fertur: *Cato inuideo tibi mortem. tu enim mihi tuam salutem inuidisti. atrocem igitur animū intellige constantē, imperterritum, ἀροβον. nam assentior iis, qui hoc nomen à verbo Græco deductum volunt, τρέω: quod valet tremere, vt sit atrox is, qui non timeat: quamq; scio atrocem interdum aliud significare.*

IVNO, ET DEORVM] Iuno, & alij dij, qui Numidis fauerant in bello Iugurthino, Numidarum, & Afrorum calamitate, nec eque Iugurthæ (fuit enim ille Romæ in carcere necatus) offensæ, victores ipsos, nempe Romanos, eorumq; posteros Iugurthæ manibus, tamq; victimas mactarunt, ac parentarunt.

INVLTA



**A** INVILTA TELLVRE.] Africa.  
 IMPOTENS] vel ἀκρατής τῆς ὀργῆς, vt suprâ Od. 37. id est, irata, vel non potens, id est, quæ non potuerat odium suum explere.

VICTORYM NEPOTES] posteros Romanorum, qui fuerant victoria potiti.

INFERIAS] victimas, quæ mânibus immolantur, seu mactantur. de Iugurtha autem lege Sallust.

IMBIA] scelerata, patriæ perniciofa, in quibus ciuis ciuem trucidat.

HESPERIA] Italica, vt Ode 36. lib. 1. Dionys. Halicar. ἀρχαῖοι Ρωμα. Ἐλληνες ἑσπερίαν κὶ αὐσονίαν ἐκαλοῦν τῷ Ἰταλίαν· οἱ δ' ὀπλιῶται σαυονίαν. i. Græci, Italiam, Hesperiam & Ausoniam appellabant: Incolæ autem Saturniam.

DAVNIÆ CAEDES] Appulorum, & Itolorum cædes.

SED NE RELICTIS MVSA] sic Musam reprimit Ode 3. lib. 3. *Quò Musa tendis? desine peruicax Referre sermones Deorum.* sic Pindarus in medio carmine, seipsum, ab eo, quod instituerat, aberrantem, aut ad ea, quæ ad rem susceptam minus pertinebant, digredientem reprimit, & reuocat. εἰδ. γ. Νεμ. θυμὸς τίνα παρὸς ἀλλοδαπῶν ἀκραν ἐμὸν πτόον παραμείβῃ; & Olymp. εἰδ. θ. cùm Herculem tribus diis, quos eo loco nominat, præstantiorem esse ostendisset, seipsum reprimens, talémq; orationem abominans, odiosam atque inuisam sapientiam esse dicit diis maledicere. ἀπό μοι λόγον ἴππῃν εἶμα βίβον· ἐπὶ τῆς λοιδορήσεως θεὸς ἐχθρὰ σοφία, & paullo pòst, μὴ νῦν λαλάγει τὰ, &c.

CĒENENIÆ] Simonidei carminis. fuit enim Simonidis (vt Scribit Quintilianus) virtus mirifica in commiseratione commouenda, & in tractandis rerum tristium argumentis. Ideoque Catull. *Paullum quidlibet allocutionis Mestius lacrymis Simonideis.* Cēæ sine diphthongo in priore syllaba scriptum est in omnib. lib. veter. Theoc. εἰδ. ιζ. Εἰ μὴ δεινὸς αἰοῖδος ὁ κήϊος αἶολα φωνέων, &c. aptissimo autem vocabulo vsus est, *nenia*, quod est carmen funebre, & lugubre, vt Ode vltima huius libri. *Absint inani funere nenia.* quamuis pro quouis carmine ab eodem vsurpetur: vt Od. 28. lib. 3. *Dicetur merita nox quoque nenia.* & epist. 1. lib. 1. *anpuerorum Nenia, que regnum rectefacientibus offert.*

RETRACTES] iterum tractes. sic Virg. lib. 7. Æn. *Agmina in arma vocat subito, ferrumque retractat.*

DIONE SVB ANTRO] Dionem Veneris matrem esse etiam Homerus testatur il. ε. quo in loco ait Venerem à Diomede vulneratam, atque in cælum reuersam statim in sinum, & complexum matris Dionæ concidisse. Ηδ' ἐν γόνασι πίπτε Διῶντις δ' Ἴ· Ἀφροδίτη Μήτηρ ἔης· ἢ δ' ἀγγράς ἐλάετο θυγατέρα ἰω. & Eurip. Hel. Κέρι Διῶντις Κύπρι, μὴ μ' ἐξερῶσιν. Theoc. autem εἰδ. ιε. Venerem Dionæam appellat. Κύπρι Διωνάια, & Virgil. in Mœride, Augustum Cæsarem tanquã ab Iulo & Venere prognatum, Dionæum vocat. *Ecce Dionæi procedit Cæsaris astrum.* Hoc igitur loco antrum Dionæum, Venerem intelligemus, in quo sint canendæ res

leues, & amatorix, & Veneræ.  
 PROCAX] Saty. 6. lib. 2. *seruósque procacis Pasco libatis dapibus.*

QVÆRE MODOS] versus, cantus, vt Od. 3. lib. 3. *Magna modis tenuare paruis.* & huius lib. Od. 12. *nec Siculum mare Pæno purpureum sanguine mollibus Aptari citharæ modis.* & 9. lib. 3. *Dulceis docta modos.* & de arte poet. *Accessit numerisque, modisque licentia maior.*

AD C. SALLVSTIVM Crispum. Ode 2.

Primum Proculeium laudat ob liberalitatem in fratres: Deinde ostendit, eum, qui suas cupiditates reprimere, pecuniãque contemnere possit, solum regem, solum beatum esse.

NULLVS argento color est, auaris Abdita terris inimice lamnæ.

Crispe Sallusti, nisi temperato Splendeat vsu.

Viuet extento Proculeius æuo, Notus in fratres animi paterni.

Illum aget penna metuente solui Fama superstes.

Latius regnes auidum domando Spiritum, quàm si Libyam remotis Gadidus iungas, & vterque Pænus Seruiat vni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops: Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, & aquosus albo Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten Disidens plebi, numero beato-

Rum eximit virtus: populumque falsis Dedocet vti

Vocibus, regnum, & diadema tutum Deferens vni, propriãque laurum,

Quisquis ingenteis oculo irretorto Spectat acervos.

NULLVS ARGENTO COLOR EST, &c.] Horum verborum hæc sententia est, Nihil habet nitoris argentum, nihil splendoris, nihil pulchritudinis, nisi vsu modico ac moderato, id est, neq; nimium profuso, neque nimium parco splendorem, & nitorem acquirat.

ABDITÆ TERRIS INIMICE LAMNÆ] O Crispe



A O Crispe Sallusti inimice laminae, id est, crustis tenuibus aureis, seu argenteis in terram defossis: qui odisti nimiam pecuniae custodiam: liberalitatem autem & munificentiam diligis. *laminae* positum pro *laminae*. vt epist. ad Vall. *ventres laminae candente nepotum Diceret vrendos*. falluntur autem, qui pertinaciter contendunt hic esse legendum *Abdito*. Nam planè hic est ordo verborum, O Crispe Sallusti, inimice laminae, seu laminae terris abditae, id est, in terras defossae, Nullus est color argento, &c. Quòd si ita locutus esset Horatius, vt quidam eum locutum esse volunt, Nullus est color argento abdito terris, nisi splendeat vsu temperato, nonne esset ineptissime locutus? Quid enim ineptius, atque absurdus, quam ita loqui, nullus est nitor argento in terras abdito, & ita deformi, & rubiginoso, nisi niteat? &c. Est enim simile ac si quis ita dicat, Nulla est mulieris deformis gratia aut venustas, nisi formosa sit.

EXTENTUM] longo, producto, translatum. propriè dixit epist. ad August. *Ille per extentum funem mihi posse videtur Ire poeta.* & Od. 15. huius lib. *undiq; latius Extenta visentur Lucrino Stagna lacu.*

B ILLVM AGET PENNA MET. SOLVI] Omnino sic est legendum: & ita reperi scriptum in omnibus codicib. manu scriptis. denique hanc lectionem agnoscit Porphy. Corruerunt autem hunc locum arrogantes quidam, & indocti homines, qui, cum facile animaduertent hoc sentire Horatium, Proculeij nomen propter eius eximiam in fratres suos liberalitatem, immortale futurum, existimarèntque, si *metuente* legeretur, planè aliam, & contrariam huius loci sententiam futuram, quasi penna metuens solui, sit ea, quam dies, aut vis aliqua sit solutura, negationem *haud*, addiderunt. Sed quamuis nemo mediocriter doctus dubitet, quin haec sit vera, & germana scriptura, constitui tamen, vt adolescentibus consulam, eius rationem explicare. Penna igitur metuens solui ea est, cuius nulla vnquam dissolutio est futura. Atq; ita loquitur Virg. Georg. 1. *Arctos Oceani metuenteis aequore tingi.* quibus verbis nihil aliud significat Virgilius, quam arctos nunquam occidere, & *metuenteis*, valet *φυλαττομένης*:

C id est, cauenteis. Est eim versus ille ex Arato ad verbum ferè expressus. *Αρχὴ κινῆς φυλαττομένης ὠκεανοῦ.* quod idem est apud Homer. *il. σ.* de vrsa maiore, *Ὀὐδ' ἄμμορός ἐστι λοιστρῶν ὠκεανοῦ.* Sed cuius testimonium grauius nobis esse debet, quam ipsius Horatij, qui frequentissimus est in huiusmodi loquendi generibus? sic loquitur Saty. quinta libro secundo, *forti nubet proceras Corano Filia Nasicæ metuenteis reddere soldum.* nam *metuenteis* hoc loco nihil aliud esse puto, quam nolentis. & lib. 3. Ode x1. *metuitque tangi Nuptiarum expers*, id est, non vult tangi. & Od. 5. lib. 4. *Culpari metuit fides*, id est, nemo est, qui violare fidem velit. & Od. 24. lib. 3. *Et metuens alterius viri Certo sedere castitas*, id est, castitas ab altero viro abhorrens: & epist. 1. lib. 2. *Sed turpem putat in scriptis, metuitque liturā*, & epist. ad Quintium. lib. 1. *Labra mouet metuens audiri*, id est, nolens audiri. & ad Loll. 2. eod. lib. *Si bene te*

noui metues liberrime Lolli Scurrantis speciem præbere professus amicum. sic & Persius Saty. 1. *Non ego cum scribo si forte quid aptius exit, Quando hæc rara anus est, si quid tamen aptius exit, Laudari metuum.* Translationem autem ductam esse ex eo puto, quòd qui metuunt quippiam, id ipsum fugiunt, & vitant, quam maximè possunt. Itaque Virgil. hæc verba Arati *φυλαττομένης ὠκεανοῦ*, ita vertit, *Oceani metuentes aequore tingi*, cum verbum Græcum *φυλάττω* idem, quod cauere, & vitare significet. Sic igitur hic locus est legendus: neque existat posthac quisquam vsque ad eò audax, atq; impudens, vt, quæ apud bonos scriptores non intelligit, audeat corrumpere. Hæc ego cum M. Mureto Venetiis demonstrassem quin ita esset, vt sentio, ne dubitandum quidem esse dixit: sed cum in iis exemplis, quæ sunt ab eo (vt dicebat) aliquot locis emendata, hoc mendum hæere vidisset, huius errati culpam in operas typographi contulit: & paucis post mensibus, cum libros variarum lectionum ederet, magnam partem eorum, quæ ad hunc locum in meis commentariis legerat, in sept. caput primi libri me coniuente & permittere retulit.

LATIVS REGN. AVID, &c.] sententia generalis est. hoc enim significat, latiores vnquèq; regni sineis habiturum, si suas cupiditates reprimat ac refrènet, quam si disunctissimas terrarum partes possessionibus continuet, & coniungat.

SPIRITVM] φρόνημα.

CRESKIT INDVLGENS.] significat, avarum non sanari pecuniae accessione, quemadmodum neque hydropicus conualescit aquæ potu. sic Bion apud Teletem lib. de comparatione diuitiar. & paup. *Καὶ εἴ τις βύλεται ἢ αὐτὸς ἐδέϊας καὶ ἀπείνεος ἀπορβύλαι ἢ ἄλλον παραλύσαι, μὴ χεῖματι αὐτῷ ζητήτω. ὁμοιον γὰρ φησὶν ὁ βίον, ὡς εἴ τις τὸν ὑδρωπικὸν βουλομένης παύσαι τὸ δίδουσι, τὸν μὲν ὑδρωπικὸν θεραπεύει, κρήνας δὲ καὶ πταμῶδες αὐτῷ παρασκευάζει. ἐκείνος τε γὰρ ἀπὸ πικρῶν πίνων διαρραγίη, ἢ παύσαι τὸ δίδουσι: οὗτος τε ἔκ ἀπὸ πικρῶν πίνων, ὅταν ἢ ἀπληστος:* id est, & si quis vult aut ipse indigentia, & inopia liberari, aut alium liberare, ne pecunias sibi, aut illi quarat. Simile enim fuerit, inquit Bion, vt si quis hydropicum siti liberare volens, hydropa quidem non curet, fonteis autem & fluuios ei apparet atque apponat. Nam & ille prius bibendo rumpatur, quam morbo leuetur, & hic numquam satis habuerit, cum sit insatiabilis.

DIRVS HYDROPS] Hydrops, morbus est notissimus & generis feminei est apud Græcos, ἢ ὑδρωπ. Hydropicum nominant, qui eo morbo laborat. vide Corn. Celsum lib. 3. Videtur tamen hoc loco poni morbus pro agro. Quidam libri veteres habent, durus: quos non sequor.

FUGERIT VENIS] fugerit è venis.

ET AQUOSVS ALBO CORP. LANG.] albo corpore, id est, pigro, languido, & inerti, ἀργῶ. sic Satyra 2. lib. 2. *pinguem vitium, albumq; nec ostrea, Nec scarus, aut poterit peregrina inuare Lagois.* & Pers. *Turgidus hic epulis, atq; albo ventre lauatur.* Iam per hæc duo aquosum languorem, morbum significauit, ὑδρωπικῶν.

PHRA-



**A** PHRAATEN] Fuit hic Phraates rex Parthorum. Iul. Flor. epit. 100. Cornel. Tacitus lib. 2. Strabo lib. 6. Hor. de eod. epist. ad Iccium lib. 1. *ius imperiumq; Phraates Caesaris accepit genibus minor.* fuit & Phraortes (aduersus quem pugnavit M. Antonius) rex Parthorum, Medorum, Persarum: de quo Plutarch. in Antonio. iccirco quidam hoc loco legi volunt *Phraortem*: à quibus dissentio. nihil enim vetat, quo minus Phraates idem & Parthorum, & Persarum regnum obtinuerit, vt Ode 5. lib. 3. Praterèa Priscian. lib. 18. hunc locum testem producens, vulgatam scripturam agnoscit.

REDDITVM CYRI SOLIO] in Cyri sedem & locum, id est, in regnum, imperiumq; Persarum restitutum. Est autem hæc huius loci sententia, quam quidam indignis modis deprauant. Virtus igitur (inquit Horat.) à plebe dissidens, Phraatem regem in numero beatorum non habet, populùmque & multitudinem imperitam, quæ solet reges & dynastas in beatis numerare, immò verò eos solos beatos prædicare, dedocet his vocibus vt, falsis præsertim, dum ipsa eum solum verè beatum, ac verè regem iudicat, qui pecuniam contemnit, qui auri splendore non capitur, neque commouetur. hunc Phraatem commemorat epist. 12. lib. 1. *ius imperiumque Phraates Caesaris accepit genibus minor.* Est autem hic versus, *Dissidens plebi numero beatorum,* hypermeter, & syllaba eius vltima pertinet ad versum sequentem. cuius generis exempla alibi colligemus. Iam hoc *dissidens plebi*, pro illo *dissidens à plebe*, Horatianum est. vt sup. lib. 1. Ode. 27. *Vino & lucernis Medus acinaces, Immane quantum discrepat,* pro discrepat à vino & lucernis. & epist. 2. lib. 2. in extr. *Et tamen idem Scire volam, quantum simplex, hilarisq; nepoti Discrepet.* & Saty. 6. lib. 1. *longe mea discrepat istis Et vox, & ratio.* & Saty. 3. lib. 2. *quid discrepat istis, Qui nummos, aurumque recondit nescius uti Compositis?* & de arte poët. *Primo ne medium, medio ne discrepet imum.* ibid. *Et diuina futuri Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.* sic apud eundem *distate & differre* cum casu dandi coniunguntur. Ode 9. lib. 4. *Paulum sepulta distat inertia Celata virtus.* & epist. ad Mæcen. 2. lib. 1. *quid distent æra lupinis.* & epist. ad Loll. 2. cod. lib. infido scurra distabit amicus. de arte poët. *Nec sic enitar tragico differre colori,* &c. & Saty. 4. lib. 1. *nisi quod pede certo Differt sermoni, sermo merus.*

**B** PROPRIA M QVE LAVRVM] id est, perpetuam, & quæ amitti, aut eripi non possit, vt Saty. 6. lib. 2. *nihil amplius oro, Maia nate, nisi vt propria hac mihi munera faxis.*

QVIS QVIS INGEN. OC. IRR, &c.] Nemo mihi videtur hunc locum rectè explicare. Nam alij *oculo irretorto* interpretantur *sine cupiditate,* & *sine inuidia*: alij *non reflexo à continentia ad cupiditatem*: alij *non inuidente*: alij aliter, quæ omnia mihi sunt tenebræ. Ego verò huic pulcherrimæ sententiæ ab illis obscuratæ potius, quam declaratæ, lucem ex alijs scriptoribus afferre volo. Pindarus igitur *ποδ. εἰδ. γ.* de Æsculapio loquens, non dissimili dicendi figura ait eum auri

aspectu, ac splendore captum, Hippolytū mortuum ab inferis reuocasse, his: *ἀλλὰ κέρδει καὶ σοφίᾳ δέδεται. ἔτραπε καὶ κείνον ἀγῶνι μὲν ὦ, χρυσὸς ἐν χερσὶ φανείς.* id est, sed illius oculos reflexit, ac retorfit aurum splendens in alterius manibus conspectum: victa est oculorum eius acies auri splendore. Itaque ex his Pindari verbis, sic hunc Horatij locum explico: Virtus Phraatem è numero beatorum eximit, vni regnum deferens, qui ingentis auri acervos ita spectat, vt oculos suos nullam in aliam partem reflectat, aut retorqueat: qui aurum rectis oculis intueri potest: cuius ea est oculorum animi acies, vt auri splendore non offendatur, neque præstinguatur, id est, qui ita aspicit, vt non concupiscat, aut corumpatur. Est autem metaphora ducta ab iis, qui oculorum vitio lucem aspicere non possunt: sed oculos ab ea demouere, atque in aliam partem reflectere coguntur. vnde natæ sunt hæc & apud Græcos, & apud Latinos loquendi figura: *ὀρθοὶ ὀμμασι προσβλέπων, ἀσκαρδαμύκτις, ἀτρέπτοις,* id est, rectis, fixis, immotis, non reflexis oculis intueri, id est, sine dubitatione, & sine metu aspicere. Theocrit. *εἰδ. ε. μέγα δὲ ἄλθομαι, εἰ τὸ μετὰ μᾶς ὀμμασι τοῖς ὀρθοῖσι προσβλέπων:* id est, molestè autem fero, si tu me aude rectis oculis intueri: si aspectu mei splendor & dignitas, meaque præstantia non te deterreret, quo minus aduersum aspicere audeas. Suet. in Augusto, *unde præbitam Antonio materiam putem exprobrandi, ne rectis quidem oculis eum aspicere potuisse instructam aciem.* Aristoph. *ἰπ. βλέπον εἰς ἐμὴ ἀσκαρδαμύκτις.* Oppian. lib. 1. *κωμηγ. Ἡ πῶς ἀνδρόν ἀσκαρδαμύκτισι ὀπιοπέρις Λιχνοῖσι λόγον πεπυκασμένον ὀπλίτησι. Καὶ χαλκὸν σελαχύντα, καὶ ἀσράπτοντα σίδηρον.* Huc pertinet Plutarchi locus in Cicerone, quo loco eum cum Demosthene comparat, ostenditque, illum aduersus munera, & corruptelas integrum, sanctum, castum, atque vndique septum fuisse: hunc contra ad corrumpendum tenerum ac facilem. Sic autem loquitur Plutar. *πρὸς τὰς δωρεὰς βασιλέων ἀντιβλέψαι Δημοσθένους ἐκ αὐτῶ ἐτόλμησε.* id est, non ausus esset Demosthenes regum munera aduersis & irretortis oculis intueri: erat illi ita tenera & imbecilla oculorum acies, vt auri splendore præstingeretur. Quemadmodum igitur ait Plutarchus Demosthenem non fuisse aulurum regum munera irretortis oculis intueri: quibus verbis significat, illum fuisse *δωροδόκον,* id est, ad capienda munera facilem, promptum ac procliuem: sic hoc loco Horat. dicit eum verè regnare, veròsque triumphos agere, qui magnam vim auri & argenti spectare, possit oculis irretortis, id est, qui pecuniæ magnitudine de consilio suscepto ac proposito non deducatur: qui pecuniam contemnat: qui habeat animum a pecunia incorruptum, integrum, inuidtum. Est enim (vt dixi) tralatio ab oculorum sanitate, & integritate, ad animi magnitudinem & castitatem. Vt ut eadem similitudine M. Tull. in epist. quadam ad Brutum cuius initium est, *Cum sepe te litteris,* &c. significans periculum esse ne animus Octauiani vincatur à specie honoris falsa, his verbis, *videtur enim in eo esse indoles: sed flexibilis ætas: multique ad deprauandum parati. qui splendore falsi honoris obiecto,*



**A** obiecto, aciem boni ingenij prestingui posse confidunt. Quamobrem autem oculi splendore offendantur, elegantem reddit rationem Lucretius lib. 4. *Splendida porro oculi fugitant, vitantque tueri. Sol etiam cecat, contra si tendere pergat: Propterea, quia vis magna est ipsius, & alto Aera per purum graniter simulachra feruntur, Et feriunt oculos turbantia composituras. Præterea splendor quicumque est acer, adurit Sape oculos, idè quòd semina possidet ignis Multa, dolorem oculis quæ gignunt insinuando.* Quòd autem Turnebus ita hunc locum explicat, *Quisquis ingentis oculo irr. Sp. ac.* id est, quisquis non est auarus, nec aspectu pecuniæ mouetur: planè idem atque ego, sentit, nihilque à me in eo discrepat. sed cum addit: *nam qui pecunia est auarus, & studiosus, ad eius aceruos subinde retorquet oculos, ac pane strabus efficitur: nec sic ab ea auelli potest, quin oculos sæpenumero reflectat, ut eam aspiciat:* cum, inquam, hæc addit, à mea sententia longissimè discedit, & in communem aliorum multorum errorem reuoluitur. Ita enim dicunt, eum, qui aliquid inuitus relinquit, aut aliquid vehementer concupiscit, identidem ad illud oculos retorquere. **B** Esto. Sed quid hoc ad huius loci explanationem pertinet? Nihil plus, quàm exempla, quæ colligunt, nihil enim in eis est, quòd ad hunc locum accommodari possit. Alij enim Orphei exemplum afferunt, cui cum hac lege esset vxor reddita, ut sequeretur illa à tergo, præiret ipse, neque oculos ad eam retorqueret, id est, neque eam respiceret: *ille Resistit, Euridicemque suam iam luce sub ipsa Immemor, heu, uictisq; animi respexit. ibi omnis Effusus labor, atque inuitis rupta tyranni Fœdera, terque fragor stagnis auduus Auerni, &c.* Alij Catilinæ exemplum proferunt, qui cum ex vrbe eiectus esset, oculos sæpe ad eam urbem, quam inuitus reliquerat, reflectebat, ac retorquebat, eamque ex suis faucibus ereptam esse lugebat. Addunt & Ouidij versum nescio quo ex libro, *Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit.* Sed hæc exempla nihil habent, quòd huic loco conueniat. Nam neque Orpheus vxorẽ suam Eurydicen spectabat antè quàm ad eam oculos retorsit, sed cum antecederet, oculosq; ad ea, quæ ante pedes erant, versos haberet, immemor condicionis, & legis, sub qua fuerat sibi vxor reddita, in vxorem ponè sequentem caput, & oculos retorsit. Sic Catilina cum urbem inuitus reliquisset, viæque Aurelia in castra Manliana proficisceretur, quæ Fesulis erant, oculos in Etruriam versos habebat, urbem à tergo relinquebat: in quam propterea quòd eam, ut cupierat, non incenderat, sæpe oculos retorquebat. idem de illo Ouidiano, caput in sua terga retorquente, dici potest. At hic, quem Horatius noster vult verè regem esse, verèque triumphare, spectat auri aceruos oculo irretorto, id est, ita spectat aceruos, ut oculos aliò non retorqueat, sed eos in aceruis defixos habeat: isti autem ita dicunt, aut certe ita debent dicere, si volunt, exempla, quæ afferunt, ad hæc accommodare, non retorquere oculum ad aceruos. At quomodo quis potest oculum retorquere ad id, quòd spectat? hoc enim natura, & ratio postulant, ut qui retor-

quet oculos, aliò retorqueat, quàm quòd os versum habet, & quòd intuetur, & spectat, ut Orpheus & Catilina aliò retorquent oculos, quàm quòd oculos aduersos habent: eò autem oculos aduersos habent, quòd versus iter faciunt: Orpheus in eorum, qui viuunt, sedem, & lucem versus: Catilina in Etruriam. non enim Orpheus ab inferis ad superos & ad hominum sedem vxore ponè sequente, rediens, oculos ad Orcum & interos versos habet: nam instar nepæ retrogredieretur: neque Catilina ex vrbe in Etruriam proficiscens, urbem aspicit: sed & ille aspiciens quæ ante oculos, & ante pedes sunt, iussorum Proserpinæ immemor, in vxorem retorquet oculos: & Catilina via Aurelia iter faciens, & in Etruriam aspectum & faciẽ directam habens, dolore affectus ob id quòd consilium urbis incendendæ ad exitum non perduxit, subinde ad urbem reflectit oculos. At hic noster beatus, qui ab Horatio describitur, quique ingentis auri aceruos spectans oculo irretorto inducitur, si oculum retorqueret, nonne ab aceruis in aliam partem retorqueret? Cum igitur aceruos oculo irreflexo, atque irretorto spectat, rectos, ac defixos in aceruis oculos habere intelligitur, & ita sanos, & acris, & integros & incolumis, qualis est Aquilarum acies, quæ fulgore solis non læditur, neque obtunditur: non teneros, & imbecillos, quales sunt lipporum oculi, qui quouis splendore offenduntur, ita ut lucem ferre non possint, sed à re splendida, & lucida vel in aliã partem reflectendi, vel claudendi sint: quòd nisi faciant, totam oculorum aciem corrumpunt, & vel strabones, vel cæci fiunt. Atque hoc modo conuenit ad hanc sententiam illud Varronis, quòd profert Turnebus: sed ille aliter intelligit. *Multi enim, qui lumina intrarunt integris oculis, strabones facti sunt. Habet enim quiddam ἐκωστικόν,* (id est, ad trahendum valens,) *provincialis formosula vxor.* significat enim Varro, multos esse magistratus, qui si quam in provincia mulierem forma præstantem aspexerint, statim libidine incensi, ea potiri velint: quia non habent oculos sanos, continentis, & rectos, sed imbecillos, prauos, & peruersos. Eos enim mulieris formosæ aspectus corrumpit ac deprauat, quemadmodum nimius fulgor oculorum nostrorum aciem prestinguit, hebetat, & corrumpit. est enim allegoria quædam, ut dixi, & translatio ab oculis corporis ad oculos animi. Potest tamen etiam hoc dici, translationem esse ab iis, qui iter facientes, atque ambulantes, retorquent oculos ad dexteram, aut læuam, ita ut strabi fieri videantur: Cuiusmodi illud quoq; est ex Lucilio: *Nulli me inuidere: non strabonem fieri sapius delictis me istorum.* Nimis fortasse longus fui: sed refellenda fuit quorundam hominum pertinacia: qui eo ingenio sunt, ut quiduis, quantumuis ineptum, effutire, quàm alterius inuenta approbare malint. Huc pertinent Laberij versus, quos profert Gellius lib. x. cap. 17. *Democritus Abderites physicus, philosophus, Clypeum constituit contra exortum Hyperionis, Oculos effodere ut posset splendore æreo Radius solis aciem effodit luminis, Malis bene esse ne videret cinibus: Sic ego splendore fulgentis pecuniæ*



A pecunia Volo elucifcare exitum atatis mea, Ne in re bona videam esse nequam filium. Hos autem versus sic in suum modum, numerumque restitui.

AD DELLIVM  
Ode 3.

Neque demittendum aduersis, neque efferendum secundis rebus animum: sed hilariter viuendum, cum æqua sit omnibus moriendi condicio.

A Equam memento rebus in arduis  
Seruare mentem: nõ secus in bonis  
Ab insolenti temperatam

Lætitia, moriture Delli

Seu mæstus omni tempore vixeris:

Seu te in remoto gramine per dies

B Festos recinatum bearis.

Interiore nota Falerni.

Qua pinus ingens, albæque populus

Vmbra hospitalem consociare amant

Ramis, quæ obliquo laborat

Lympha fugax trepidare riuo:

Huc vina, & ungueta, & nimum breuis

Flores amœna ferre iube rosa:

Dum res, & atas, & sororum

Fila trium patiuntur atra.

Cedes coemtis saltibus, & domo,

Villæque, flauus quam Tiberis lauit,

Cedes: & exstructis in altum

Diuitijs potietur heres.

C Diuës ne prisco natus ab Inacho,

Nil interest, an pauper, & infima

De gente sub diuo moreris,

Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium

Versatur urna: serius, ocyus,

Sors exitura: & nos in æter-

Nun exsulium impositura cymba.

ÆQUAM MEMENTO] æquam, id est, æquabilem, non contractam, aut demissam, aut fractam rebus aduersis, atque asperis: memento æquo animo ferre res aduersas. sic Plaut. Aulul. Pol. si est animus æquus tibi, satis habes, qui bene vitæ colas. Idem in Ruden. ergo animus æquus optimum est arumna condimentum. Terent. Adelph. ne nimi-

um modo Bona tua ista nos rationes Mitto, & tuus iste animus æquus subuertat. Lucret. lib. 5. Diuitie grâdes homini sunt viuere parcè. Equo animo. animus æquus, his locis valet, tranquillus, sedatus, non cõmotus, non perturbatus. sic Horat. epist. ad Loll. lib. 1. Det vitam, det opes: æquum mi animum ipse parabo. Idem satyra 5. lib. 1. cenanteis haud animo æquo Expectans comites. Idem epist. ad Bullat. Est Vlubris, animus si te non deficit æquus. Idem satyra 3. lib. 2. Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus. interdum non iratus, neque offensus. Cic. pro Rosc. Amer. Concedo, & quod animus æquus est, & quia necesse est. idem in orat. perfect. Consequeris tamen, ut eos ipsos, quos contra statuas, æquos, placatisque dimittas. Hor. Od. 18. li. 3. abeasq; paruis Equus alumnis. & Od. 29. ciuf. lib. quod adest, memento Componere æquus. & carmine sæculari ad Deos: Si palatinas videt æquus arceis. Idem epist. ad Scæuam lib. 1. Tentantem maiora, ferè presentibus æquum. & Od. 12. lib. 1. Te minor latum reget æquus orbè. & æquitas animi, est tranquillitas quedam, & placabilitas. M. Tull. in Agrar. Quantū tibi agri videret focer tuus? Si ego eius æquitatem animi non ui, vendet non inuitus. Idem ad Attic. lib. 4. vlt. epist. perspice æquitatem animi mei, & ludum, & conremtionem Seleucianæ prouinciæ.

REBUS IN ARDVIS] in rebus asperis, & aduersis. ἐν τοῖς δειvoῖς, ἐν τοῖς φοβερῶς.

NON SECUS IN BONIS] in secundis. in libro Donati, & Faëni scriptum est non secus ac bonis. sed in libro Faëni inest litura.

SEVMÆSTVS OMNI, &c.] hæc cohærent cum superioribus illis, moriture Delli, hoc modo, Delli, qui omninò moriturus es, siue te per omnem atatem mæroti, & ægritudini dedideris, siue hilariter, & iucundè vixeris.

IN REMOTO GRAMINE] in loco aliquo viridi, & herbofo, ab arbitris remoto, ac libero, in quo otiosus recubes, animumque relaxes.

TE BEARIS] te hilariter, & beatorum in morem curaris: te vino præstantissimo inuitaris: tibi benè feceris, vt loquitur Plautus. Vtitur eodem verbo Od. 8. lib. 4. Celo Musa beat. & epist. ad Loll. 2. lib. 1. Munere te paruo beet. & epist. 2. lib. 2. Latiumque beabit diuite lingua.

INTERIORE NOTA FALERNI.] vino optimo & vetustissimo, & propter eximiam bonitatem in intima cællæ vinariæ parte recondito, & notam insignem, quæ atatem significet, nempe consulum nominibus inscriptis, præ se ferente: vel interiorem notam dixit pro meliore. Solebant autem veteres illi (qui mos etiam ad nostra tempora permanfit) vini cados, testas, amphoras, in cællis condere, notatas, id est, insignibus quibusdam litteris, aut alijs notis, sed maximè cõsulum nominibus distinctas, ad tempus, ac præstantiam vini significandam. quo ex more natum illud est loquendi genus, de meliore nota. Curius ad Cic. lib. 7. Quare Cicero mi, perseuera constanter nos conseruare, & Sulpicij successor nos de meliore nota commenda, &c. Catul. ad Manlium: Quare quod scribis Verona turpe Catullo Esse, quod hic quisquam de meliore nota, Frigida defesso tepefecit mem-



**A** *bracubili, &c.* Horat. autem proprie Saty. 10. lib. 1. *ut Chio nota si commissa Falerni est.* M. Tull. in Bruto de Thucydide. *Orationes autem, quas interposuit, (multe enim sunt) eas ego laudare soleo. imitari neque possum, si velim, nec velim fortasse, si possim: ut si quis Falerno vino delectetur, sed eo nec ita nouo, ut proximis consulibus natum velit: nec rursus ita vetere, ut Opimum, aut Anicium consulem quærat. Atqui ea nota sunt optima: credo: sed nimia vetustas nec habet eam, quam quarimus, suauitatem, nec est iam sane tolerabilis.*

**QVA PINVS INGENS, &c.]** nunc locum describit, ubi Dellius iucundè & beatè viuere possit: umbrosum videlicet, amœnum, fonti perenni vicinum. sic Lucret. lib. 2. *Tum tamen inter se prostrati in gramine molli Propter aqua riuum sub ramis arboris alta, Non magnis opibus iucundè corpora habebant.* In nonnullis lib. antiquis scriptum est: *Qua pinus, quam scripturam secutus sum, sic enim loquuntur boni scriptores. Tibull. lib. 2. Tunc operata Deo pubes discumbet in herba, Arboris anti que qua lenis umbra cadet.*

**PINVS INGENS]** Od. 10. huius lib. *Sapius ventis agitur ingens Pinus.*

**QVA OBLIQV O]** Codices quidem veteres Iannoct. Faër. Torn. & vulgati habent *Quo obliquo*, sed secutus sum rationem ac veritatem, præsertim aliorum librorum auctoritate confirmatam.

**AMANT.]** φιλέειν, id est, solent, more Græco. ut Od. 16. lib. 3. *Aurum per medios ire satellites, Et perumpere amat saxa, potentius Ictu fulmineo.* & Ode 8. epod. *Quid, quod libelli Stoici inter Sericos iacere puluillos amant.* sic loquitur Plato πολιτ. ε. οἷα δὲ ἐν πολέμῳ φιλεῖ. id est, qualia in bello amant. Idem η. καὶ τῶ ὄντι τὸ ἀγρὸν τι ποιεῖν, μεγάλῳ φιλεῖ εἰς ἑναντίον μεταβολῆν ἀντιποδιδόνα. id est, & reuera supra modum aliquid facere, magnam amat in contrarium mutationem reponere. sic item alij, ut Dionys. Halicar. ἀρχ. Ραμ. τ. οἷα δὲ φιλεῖ πάθειν σπαστὰ νεοσύνετες, &c. id est, qualia accidere amant exercitui recens collecto.

**LYMPHA FVGAX]** mirus, ac pæne dicam, diuinus Horatius est, in epithetis inueniendis. *Lympha fugax* à cursu: alibi *Lympha loquaces* à strepitu & murmure. ut Od. 13. lib. 3.

**TREPIDARE.]** aptissimum verbum ad significandum aquæ trepidæ, trepidæque fluentis cursum. est enim *trepidare* positum, pro *trepidè fluere*. Iam verò, hoc totum *laborat trepidare* idem valet, quod *laboriosè fluit, laborat in fluendo*, propter lapillos subiectos: & tralatio est à rebus animatis. *trepidandi* verbo autem sic vsus est epist. ad Fuscum Arist. lib. 1. *Quam, qua per prouum trepidat cum murmure riuum.*

**HVC VINA, ET VNG. &c.]** præter vina, adhibebant veteres in conuiujs ad luxum & delicias, rosas, & vnguenta. sic Od. 29. lib. 3. *Thyrrena regum progenies, tibi Non ante verso lene merum cado Cum flore Macenas rosarum, & Pressa tuis balanus capillis Iam dudum apud me est.* sic Anacreon. Εμοὶ μέλει μύροις Καταβρέχειν ἠπὴν ἴλι. Εμοὶ μέλει ῥόδῳσι, Καταβρέχειν κάρηνα. id est, Mihi curæ est vnguentis madefacere Cæsariem: Mihi curæ est rosas coro-

nare verticem. In hunc igitur locum, quem modo descripsi, iube vina, & ceteras delicias ferri.

**ET NIMIVM BREVEIS, &c.]** qui citò deflorescunt.

**DVM RES, ET ÆT. ET SOR.]** sic suprâ Od. 9. lib. 1. *Donec virenti canicies abest Morosa, &c.* res, ὅσα, τὰ ὑπάρχοντα, bona, facultates, ut sæpe alibi apud eundem.

**SORORVM TRIVM]** Parcarum: quas noctis filias facit Hesiod. in Theog. earum autem nomina sunt è re ficta. Κλωθὴ ὠροῦ τὸ συγκαλῶσαι τὰ ἀνθρώπινα, quia res humanas connectat: ἡ δὲ Λάχεσις ὠροῦ τὸ λαχάειν cuius opera suam quisque fortunam fortiat: tertia ἄτροπος ὠροῦ τὸ ἀμετάτρεπτον ἢ μοῖρῳ δὲ ἀνάγκης: id est, propterea, quòd necessitas illa fatalis nullo modo flecti, aut immutari possit, ut suprâ diximus.

**LAVIT.]** semper ferè hoc verbo in tertia inflexione vitur: numquam in prima. Od. 4. lib. 3. *Qui rore puro Castalia lauit Crineis solutos.* & Ode 13. eiusd. *Neque dulci mala vino lauere.* & Od. 6. lib. 4. *Phæbe, qui Xantho lauis igne crineis.* & Saty. 5. lib. 1. *Ora, manusq; tua lauimus Feronia lympha.* sic & Cat. in Egnatium. *Aut quilibet, qui puriter lauit denteis.* Virgil. Georg. 3. *nec cum præcipitem Oceani rubro lauit equore currum.* & Æneid. 3. *Luminis effossi fluidum lauit inde cruorem.* Accius Medea. *Lauere falsis (al. falsis) vultum lacrymis.*

**FLAVVS TIBERIS]** sic Od. 1. lib. 1. *Vidimus flauum Tiberim.*

**ET EXSTRUCTIS IN AL. DIVI. &c.]** & diuitijs coaceruatis, atque exaggeratis. sic loquitur Lucret. lib. 6. *Scilicet hoc densis fit nubibus, & simul altè Exstructis.* insignis autem dementia esse incerti fortasse, aut certe ignoti heredis causa assidue sollicitum, & anxium viuere, neque bonis vel quæsitis, vel à patre, aut aliquo propinquo acceptis uti animum inducere, multis locis ostendit Horat. eumque animi morbum grauissimè in festatur epistol. ad Torquat. *Parcus ob heredis curam, nimiumque seuerus Assidet insano.* epist. vltima lib. 2. *Vitar, & ex modico, quantum res poscet, acceruo, Tollam, nec metuam, quid de me iudicet heres.* & Od. 7. lib. 4. *Cuncta manus anidas fugient heredis, amico Que dederis animo.* & Saty. 3. lib. 2. *Natura custodis, anidas iam hoc auferet heres.*

**DIVESNE PRISCO NATVS AB, &c.]** quia *Pallida mors equo pulsat pede pauperum tabernas, Regumque turres,* Od. 4. lib. 1. *neque vlla Ant magno, aut paruo lethi fuga,* Saty. 6. lib. 2. lege, quæ collegimus ad Oden 28. lib. 1.

**INACHO]** Rege Argiuorum, de quo & Od. 19. lib. 3.

**SVDIO MOR.]** sub cælo viuas, sine tecto. sub dio est, qui non est sub tecto (inquit Festus). Ode 2. lib. 3. *Vitamque sub dio, & trepidis agat In rebus.* nihil autem refert sub diuo, an sub dio scriptum sit. Seruius tamen videtur legisse *sub diuo*, qui profert hunc locum ad illum Virg. Æneid. 12. *Dina deum: & sub diuo,* interpretatur, sub aère.

**VICTIMA NIL MIS. ORCI]** videtur Græcum epithetum exprimere voluisse, quod Orco attribuit Hesiod. in Theog. *πληρὸς ἦτορ ἔχοντος.* quia



## AD XANTHIAM

Phoceum. Ode 4.

A quia scilicet nullius eum miserescat. *Orciigitur vitima*, id est, tu mortalis, seu moriturus.

OMNIVM VERS. VRNA] sic Od. i. lib. 3.

*Omne capax mouet urna nomen.* Virg. lib. Æn. 6.

*Quæstior Minos urnam mouet.* Porro hæc de urna, & sortibus fabula ex veterum more nata est: qui pleraque sortibus decernebant, ac iudicabant.

Apud Homer. *il. 7.* cum quæreretur vter prior in aduersarium hastam iaceret, Parisne, an Agamemnon, res forti permilla est. Itaque cum vterque sortem suam dissimilem, aut aliqua nota distinctam in galeam coniecisset, Hæctorque sorteis, agitando cõfudisset: Paridis fors prior è galea extitit. verba Homeri sunt hæc. Κληρὸς οὐ κωμὴν χαλκῶν κηρῶν βάλλον ἐλόντες, Ὀππότερος δὴ πρόθεν ἀφείη χαλκῶν ἔγχος, &c. sequitur deinceps: Ὡς ἀρ' ἔφαι πάλιν δὲ μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ Ἀφ' ὀρόων. Πάριος δὲ θοῶς οὐ κληρὸς ὄρυσεν. & *il. 11.* vbi Hæctor, & Ajax singulare certamen ineunt. Ὡς ἔφαιδ' οἱ δὲ κληρὸν ἐσημῆσαντο ἕκαστος, Ἐρδ' ἔβαλον κωμὴν Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδου, &c. i. sic locutus est. illi autem sorteis singuli suas notarunt, Tum in cassidem Agamemnonis coniecerunt. Quin etiam in iudicijs, & actionibus, & quæstionibus fortes locum habebant. M. Tull. Verr. de iure dicundo. *Quod ab eo pridie, cum multis lacrymis eum oraret, atque obsecraret Heraclius, impetrare non potuerat, id ei postero die venit in mentem, è lege Rupilia sortiri ducas oportere: educit ex urna treis: ijs, vt absentem Heraclium condemnent, imperat: itaque condemnant.* Horat. satyra 1. lib. 2. *Cernius iratus leges minuitur, & urnam.* Atque huc referendus est hic locus & tota illa de urna Minois fabula. Tū sacerdotia in Græcia fortitò capiebantur, vt & in Sicilia. M. Tull. ead. Verr. *Syracusis lex est de religione, que in annos singulos Iouis sacerdotem sortitò capi iubet: quod apud illos amplissimum sacerdotiū putatur. cum suffragijs tres ex tribus generibus creati sunt, res renocatur ad sortem, &c.* ibid. iubet ille sibi legem legi. recitatur: in qua scriptum erat, vt, quot essent renunciati, tot in hydriam sortes conijcerentur: cuius nomen exisset, vt is haberet sacerdotium.

OMNES EODEM COG.] compellimur. sic supra, *Omnes una manet nox*, Od. 2. 8. lib. 1.

C SERIVS, OCYVS, &c.] sic tardius, siue celerius aut citius, moriendum est. Sic Archinus πᾶσιν ἀνθρώποις ὀφείλεται σκοθεῖν ἢ ἄσπερον, ἢ ὕπερον: id est, Omnes homines morti debentur, siue prius, siue posterius. Propert. lib. 2. ad Iouem pro amica ægrotante *Longius, aut propius, mors sua quemque manet.*

ET NOS IN ÆTER. EXS. IMP. CYMBÆ.]

Charontis. Theocr. *eid. 15.* ἐς εὐρεΐαν χερδῶν συγγῆ Ἀχέρωντος. quo loco fortasse legendum *συγγῆ Χέρωντος*. id est, in amplam cymbam tristis Charontis. Sed non dissimulabo me scriptum reperisse in duob. lib. Vatic. & Tornel. *in æternum exitium impos.* &c. de qua scriptura iudicabit lector eruditus. Ego autem *exsiliium* Latinos dixisse puto, non *exsilium*, ab exsule, quòd nomen à solo ductum est, non ab exsiliendo, vt vulgus putat. Solum (inquit Festus) quis dubitet, quin locum significet, cum exsules quoque dicantur loco pulsi?

INSOLENTEM] an qui non erat solitus amare? vt Ode 5. lib. 1. *Et aspera Nigris æquora ventis Emirabitur insolens.* an elatum, & ferocem? vt Od. 16. eiusd. libri. *imprimeretque muris Hostile aratrum exercitus insolens.*

SERVA BRISEIS] δουρικτήν. Homer. δουρικτήν, de qua sic Achilles *il. 1.* ἢ μὲνοι φίλους ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρεΐδου, ἐπιη, ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων, &c. quos versus mox testeis producemus, eorumque sententiam priore loco ponemus.

TECMESSÆ.] in voce Tecmessa liquefcit m. vt in illo versu Catull. Galliamb. n. in voce gymnasijs. *Abero foro, palastra, stadio, atque gymnasijs.*

k ij MOVIT

Quòd ancillam amet, non esse, cur eum pudeat. multis enim magnis viris idem vsu venisse.

NE sit ancilla tibi amor pudori,  
Xanthia Phocæu, prius insolentem  
Serua Briseis niueo colore  
Mouit Achillem.

Mouit Aiace Telamone natum  
Forma captiua dominum Tecmessa:  
Arsit Atrides medio in triumpho  
Virgine raptâ:

Barbaræ postquam cecidere turmæ  
Thessalo victore: & ademptus Hæctor  
Tradidit fessis leuiora tolli  
Pergama Graijs.

Nescias, an te generum beati  
Phyllidis flauæ decorent parentes.  
Regium certè genus, & penateis  
Meret iniquos.

Crede non illam tibi de scelesta  
Plebe dilectam: neque sic fidelem,  
Sic lucro auersam, potuisse nasci  
Matre pudenda.

Brachia, & vultum, tereteisque suras  
Integer laudo: fuge suspicari,  
Cuius octauum trepidauit ætas  
Clandere lustrum.

NE SIT ANC. TIBI AM. PVD.] sic in lib. de Arte poët. *ne forte pudori Sit tibi Musa lyra sollers.* ne enim hic non habet vim vetandi, sed negandi finem, vt supra Od. 33. lib. 1. *Albine doleas, &c.*

INSOLENTEM] an qui non erat solitus amare? vt Ode 5. lib. 1. *Et aspera Nigris æquora ventis Emirabitur insolens.* an elatum, & ferocem? vt Od. 16. eiusd. libri. *imprimeretque muris Hostile aratrum exercitus insolens.*

SERVA BRISEIS] δουρικτήν. Homer. δουρικτήν, de qua sic Achilles *il. 1.* ἢ μὲνοι φίλους ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρεΐδου, ἐπιη, ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων, &c. quos versus mox testeis producemus, eorumque sententiam priore loco ponemus.

TECMESSÆ.] in voce Tecmessa liquefcit m. vt in illo versu Catull. Galliamb. n. in voce gymnasijs. *Abero foro, palastra, stadio, atque gymnasijs.*

k ij MOVIT



**A** MOVIT ACHILLEM.] ita mouit, vt ea sibi ab Agamemnone erepta, tantisper bello abstineat, donec Patroclum ab Hectore interfectum viderit: neque prius muneribus ab Agamemnone sibi promissis, ac delatis placari potuerit. Hom. *il. i.* Eodem loco sic loquitur Achilles: Agamemnonem exercitum comparasse, bellumque Troianis intulisse non aliam ob causam, quam ob ereptam Menelao fratri Helenam: non solos Atridas suas vxores amare: sed, vt quisque vir est optimus, & prudentissimus, ita ei suam vxorem esse carissimam: se item Brisēida ex animo amauisse, quamuis bello partam, & seruam. verba Hom. sunt hæc: *πὶ δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγέρας Ἀτρεΐδης. ἢ ἔχ' ἑλέτης ἕνεκ ἠὲ κόμοιο, ἢ μύνοι φιλέεισ' ἀλόχως μαρόπων ἀνθρώπων Ἀτρεΐδα, ἔπειθ' ὅστις τ' ἀγαθός, καὶ ἐχέφρων, Τῶ αὐτῷ φιλέει, καὶ κηδέται, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν Ἐκ θυμῷ φίλειον, δαρικίτην περ ἔσθ' ἄν.* quem Hom. locum expressit Virg. *Aeneid. 9.*

**TELAMONE NATVM.]** Aiacem Telamonium. ἐμφατικῶς. multo enim præstabat Ajax Telamonius Oileo Hom. *il. β.* Ἀνδρῶν δ' αὐτῶν ἀριστὸς ἔγωγε Τελαμόνιος Αἴας, ὄφρ' Ἀχιλεὺς μῆνιεν. & *ibid. sup.* Oileum cum Telamonio conferens, illum ait longè hoc fuisse minorem, his verbis: *Δοκρῶν δ' ἠγεμόνευεν Οἴληος πατρὸς Αἴας Μείων, ἔπ' ἴσους γὰρ, ὅθ' ἔσ' Τελαμόνιος Αἴας, Ἀλλὰ πολὺ μείων.*

**ATRIDE.]** Agamemnon.  
**VIRGINE RAPTA.]** Callandra, Priami filia. *Arsit virgine autem dixit, vt Od. 9. lib. 3. Donec non alia magis Arsisit.* Quamquam *Virgine rapta* dici potest esse absolute positum.

**THESSALO VICTORE.]** Achille, vel Neoptolemo eius filio, vt quidam malunt, à quibus dissentio.

**ET ADEMTVS HECTOR.]** quemadmodum Hectorem interfecerit Achilles, narrat Hom. *il. χ.*

**TRAD. FESSIS LEVIORA TOLLI.]** multis locis declarat Homerus, maximum fuisse Troianis in Hectore præsidium positum. non longè abiero. *Andromacha il. χ. in extremo, Οἶος γὰρ σφιν ἔρυστο πύλας καὶ τείχεα μακρὰ.* Solus enim custodiebas ac seruabas portas, & mania vrbs Troia: sed sine dubio respexit Horat. ad eum locum, qui est *il. ω.* vbi Hom. occiso Hectore Priamum facit Troianos obiurgantem & increpantem, quod illos suspicaretur suis miserijs lætari, sibi que in suo luctu insultare: ipsos quantam iacturam mortuo Hectore fecerint, propediem sensuros. eorum enim cædem & cladem eo mortuo Græcis multo faciliorem futuram. sic Hom. *ἀπὲρ γὰρ ὄσοι καὶ ἔμμεες. Πρῆτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν διέσπεσε Κεῖνος πεθνεῖστος ἀναίρεμεν, &c.* cui non dissimile est illud eod. lib. vbi *Andromacha, Hectoreis cadauere Troiam aduecto, se ab Hectore viduam relictam esse querens, sic loquitur: puerum Astyanactem ad pubertatem non esse peruenturum. prius enim Troiam funditus deletum iri, cum interierit eius custos & propugnator. ἔδ' ἐμιν οἶω Ἡβλῶ ἔξεσθαι. πρῆν γὰρ πόλις ἦδ' ἐκατ' ἀκρῆς Πέρσεσται. ἢ γὰρ ὄλωσας ἐπίσκοπος ὅσ' ἐμιν αὐτὴν Ρύσκει, ἔχει δ' ἀλόχως κεδνάς, καὶ ἦπτα τέκνα.* eodè pertinet illud Virg. *Aeneid. 9. Haud sibi cum Danaïis rem saxo. Et puhe Pelasga Esse putent, decimum*

quos distulit Hektor in annum. Horat. lib. 3. Od. 3. *D nec Priami domus Perinra pugnaceis Achinos Hectoreis opibus refringit.* Ex his perspicuum est, quâ obrem supra per Thessalum victorem, Achillem significari existimemus.

**LEVIORA TOLLI.]** id est, faciliora ad euertendum, ac delendum. olet hellenismum. vt detur spectare illud Homericum *il. ω.* quod supra retulimus, *Πρῆτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν διέσπεσε, &c.*

**NESCIAS AN.]** id est, incertum est, an te generum, &c. vel hoc modo, fortasse tali loco nata Phyllis est, vt tibi honestum sit eam amare.

**PENATEIS MÆRET INIQVOS.]** deos familiaris mærens accusat, vt parum sibi propitios, vt sibi inimicos, & præter meritum iratos, quod honestissimo & summo loco nata, nunc in alterius potestatem venerit, perpetuè seruitura.

**DILECTAM.]** dilectam habent libri scripti Donati, Faer. Vrsin. Torn. fortasse nō malè. Nam Festus ita scripsit: *Dilectus militum, & is, qui significatur amatus, à legendo dicti sunt.*

**SIC LVCRQ AVERSAM.]** abhorrentem à lucro: quam lucrum ad impudicitiam nō facile impellere potest. pecuniam contemnere, & lucrum aspernari, in muliere magnum pudicitia argumentum, atque adeo propugnaculum est. quemadmodum contra, luci studium, & pecunia cupiditas omnium mulierum pudicitiam expugnat. *οἱ πολλοὶ γὰρ ἠπίους τῷ κερδαίνεω.* vulgus enim à lucro vincitur, sed maximè mulierum genus. *aversam* autem habent lib. Faer. Vrsin. vnus Vatican. Vrs. Tornes. non *aduersam*: & ita locutus est Saty. 3. lib. 2. *Auersus mercaturis.* quam scripturam, reiecta altera, probaui.

**TERETEISQVE SVRAS.]** longas & rotundas. Ode 11. epod. *Aut teretis pueri longam renodantis comam.*

**CVIVS OCTAVVM.]** noli suspicari me Phyllidis tuæ brachia, faciem, suras iccirco laudare, quod eius amore captus sim, cum annum quadragimum natus sim. Sed quis credat, quod dicitur ab Horatio, siquidem hoc dicitur, virum annos quadraginta natum, ineptum iam esse ad res Venereas, languidum, atque inertem? an hoc nō dicitur, sed virum ea ætate minus esse incontinentem aut libidinosum, minusque ad res Venereas propensum ac præcipitem, quam adolescentem aliquem annos xx. natum? Vfus est autem verbo ad significandum celerrimum ætatis nostræ cursum aptissimo, fluit enim & labitur ætas riui, aut fluminis instar, vt sup. Od. 3. *quâ obliquo laborat Lympha fugax trepidare riuo.* trepidare igitur hoc loco valet celeriter labi & fluere. nam & Virgilio *trepidare* festinare est, vt *Aeneid. 9. Ne trepidate meas Teucris defendere naueis.* Quod notat Nonius. sic & T. Liuius lib. 23. *Annalium, Moxque dum in sua quisque ministeria discursu trepidat ad prima signa, succeditque ad muros acies, &c.* aliter ponitur Od. 11. huius lib. *nec trepidas in usum Postcentis aui pauca.* & Ode 19. lib. eius. *Enæ: recenti mens trepidat metu.* & Ode 27. lib. 3. *Non vides, quanto trepidet tumultu Pronus Orion?* & Od. 29. lib.



A lib. eius. *si mortalis ultra Fas trepidat.* de quibus dicemus suis locis. Od. II. autem lib. quarto, hoc verbo vitur ad exprimendum flammæ celerem motum. *flamma trepidant rotantes Vertice fumum.*

## Ode 5.

Reuocandam esse mentem à cupiditate virginis immaturæ.

**N**ondum subacta ferre iugum valet  
Cervice: nondum munia comparis

*Aquare: nec tauri ruentis  
In Venerem tolerare pondus.*

*Circa virentis est animus tuae*

*Campos iuuentæ, nunc fluuijs grauem*

*Solantis æstum, nunc in vado*

*Ludere cum vitulis salictis*

B *Prægestientis. tolle cupidinem*

*Immitis vna: iam tibi liuidos*

*Distinguet auctunus racemos*

*Purpureo varius colore.*

*Iam te sequetur: currit enim ferox*

*Ætas: & illi, quos tibi demserit,*

*Apponet annos. iam proterua*

*Fronte petet Lalage maritum,*

*Dilecta, quantum non Pholoë fugax,*

*Non Chloris: albo sic humero nitens,*

*Vt pura nocturno renidet*

*Luna mari, Cnidiusve Gyges:*

*Quem si puellarum insereres choro:*

*Mire sagaceis falleret hospites*

C *Discrimen obscurum, solutis,*

*Crimibus, ambiguoque vultu.*

**NOND. SVBACTA FERRE, &c.]** Allegoria est, & translatio perpetua, ducta à iuuentæ, seu boue, quæ nondum subijct iugum, qualis illa, quam apud Homerum *ιδιάδ. κ.* pollicetur se immolaturū Palladi Diomedes. *Σοιδ' αὖ ἐγὼ ρέξω βοῦν ἤνιν, εὐρυμέτωπον, Ἀδμήτιον, ἢν ἔπιον ὑπὸ ζυγὸν ἤραζεν ἀνὴρ.* quos versus mihi indicauit Germanus Valens. significat igitur Horatius, hanc puellam nondum esse ad concubitum maturam: nondum ad rem Veneream, tempestiuam. Libet huc annotare, quàm verecundè, quàm tectis verbis soleant poëtæ rei Venereæ turpitudinem significare. Atque ab Homero omnium principe initium sumamus. sicigitur ille *ὄδυσσ. ψ.* de Vlyste in patriam reduce, & Penelope. *Τῶδ' ἐπιέν φιλότιτος ἐπιρρήτην ἐρατεινῆς:* id est, posteaquam illi amicitia illa iucundior, & complexu amatorio fatis se mutuo oblectarunt.

idem ibidem de Telemacho & Euricl. *ἴσα δὲ μιν κέδῃν ἀλόχῳ πένθι μεγάρουσι. Εὐνή δ' ἔσποτ' ἔμικτο.* id est, eam colebat tanquam uxorem: sed lecto cum eâ nunquam commiscebatur: & *ὄδυσσ. ε.* de Iasionē & Cerere, *Ὡς δ' ὅποτ' Ἰασίωνι εὐπλόκαμος Δημήτηρ Ὀδυμῶν εἴξασα μίγη φιλότιπῃ καὶ εὐνή.* id est, suo animo obtemperans & indulgens cum eo lectum habuit communem. & *ὄδ. ο.* sic Eumæus de sua matre à Phœnicibus decepta. *Πλωύση τις παρῶτα μίγη κοίλῃ ἄσπαστος, Εὐνή καὶ φιλότιπῃ, πάτε φρένας ἠπεροπίουσι. ὄδ' λ.* de Neptuno & Tyrone: *Λύσει δὲ παρδενίλῳ ζώνῳ, καὶ δ' ὑπνον ἔχευε.* quod vltimum genus supra exposuimus Ode 30. lib. 1. aliàs verbum, in quo turpitudine & obscæritas inest, tacetur. vt epod. Od. 12. *Inachiam ter nocte potes.* Terent. Eun. *Ego illum Eunuχum, si sit opus, vel sobrius.* Catullus paulo apertius atque improbius. *Qui ipse sui nati minxerit in gremium.* sic & Horat. sed in satyris, in quibus licentia maior est, sic, in quâ, ille sat. 7. lib. 2. *neque sollicitum, ne Ditiior, aut forma melioris meiat eodem.* & sat. 2. lib. 1. *non alienas permolere uxores.* & iterum sat. 7. lib. 2. *Quacumque excepit turgentis verbera cauda.* & sat. 2. lib. 1. in re turpissima & flagitiosissima: *Hunc perminxerunt calones.* ab eo igitur ab his flagitijs, & ad genera verecundiora redeo. Pindarus Apollinis cum Cyrena concubitum narrantis, ita tectis verbis vitur, vt ne virginales quidem aures eis offendi posse videantur. hoc modo, *ἦρα καὶ οὐ λεχέων κείρεν μελιπδέα ποίαν,* &c. id est, licet ne ex eius cubili suauem herbam tondere? & ib. de Antei filia, quam pater optime currenti præmium proposuerat. *χρυσοστέφανος δὲ οἱ ἦβας κερπὸν ἀγῆθ' ἄντ' ἀποδρέψαι ἔδειλον,* id est; cursores autem florentem ei pubertatis aureæ fructum de cerpere volebāt. Lucret. lib. 4. in extr. de muliere motum adhibente in concubitu. *Eicit enim sulci recta regione, viâque Vomerem, atque locis auertit seminis ictum.* sic enim hos versus emendauimus, vt & complureis alios: quem quidem elegantissimum & puriss. poetam propediem edemus in lucem longè, quàm antea, emendatiorem. Virg. de Vulcani & Veneris concubitu lib. 8. *Optatos dedit amplexus, placidumque petiuit Contigis infusus gremio per membra soporem.* Idem de re flagitiosa Palam. *Nonimus & qui te transuersa tuentibus hircis, Et quo, sed faciles Nympha risere, sacello.* Et Sileo. *Carmina, quæ vultis, cognoscite: carmina vobis: Huic aliud mercedis erit.* Iam quòd ad hunc Horatij locum attinet, Plautus eadem translatione vsus est in Curculione. *Iamne ea fert iugum? Tam à me pudica est, quàm mea si soror fiet.*

**NONDUM MVN. COMP.]** nondum eius, cum quo forte coniungatur, munus ex aquare potest: nondum viro patranti, accipiendo, seu potius (vt ita dicam) patiendi respondere potest.

**NEC TAVRI RV. IN VEN.]** tauri, id est, iuuenis firmi, validi, vegeti, ad concubitum promti. sic Od. 12. epod. *pereat male, qua te, Lesbica, quaerenti taurum monstrauit inertem.* aliàs taurus pars est maris obscæna.

**CIRCA VIRENTEIS, &c.]** totus hic locus allegorijs tectus est, ita tamen, vt à quouis homine non tardissimo facile intelligi possit.



**A** SOLANTIS] leuantis. Sic dixit Virg. solarifamem Georg. 1. *Concussa que famem in siluis solabe-  
re querca.*

PRÆGESTIENTIS] magnopere cupientis, valdè gestientis. sic Priscian. declarat lib. 15. vbi hunc locum testem producit. Vtitur & Catall. in carm. de Peleji & Thet. nupt. *Qui dum aliquid cupiens animus prægestit apisci, Nil metuunt irare.* Festus autem gestire eum dicit, qui subita felicitate exhilaratus, nimio corporis motu præter consuetudinem exsultat.

TOLLE CUPIDINEM] alia allegoria. animum contine & comprime à cupiditate vix imaturæ, id est, puellæ impuberis, & ad concubium, propter teneriorem ætatem ineptæ. auctūnus, quo anni tempore fructus omnes maturantur, racemos tibi cæruleo colore depinget, id est, tempus subsequens, vnus & item alter annus, puellam istam tibi maturabit. fortasse autem ad nomen Græcum respexit ὀπώραν, quod apud Græcos tum auctumnum, tum ætatem illam puellarum ad Venerem, & coniugium maturam significat. sic & Pindarus eisd. β. id. μ. puerorum ætatem teneram, & ad puerilem illos amores, quibus flagitiose ardebant veteres, maturam, ὀπώραν appellat.

**B** PURPUREO VARIIS COLORE] id est, distinctus, & ornatus purpureo colore, id est, pomis & vis purpurei coloris. varius, nisi fallor, idem ferè valet, quod ποικιλιμῆνος, id est, distinctus, ac depictus. huc pertinet illud Ode 2. epod. *Certantem & vnam purpurea.* Sed non celabo lectorè libros nonnullos veteres habere, *Purpureus vario colore.* quos non se quor: neque tamen damno, si quis fortè hac lectione magis delectetur.

CURRIT ENIM FEROX ÆTAS.] sic Ode 11. lib. 2. *fugit retro Læuis Iuuetas.* & Od. 14. *Eheu, fugaces Postume Postume Labuntur anni.* verū non hoc solum significat Horatius, annos labi, & fluere: sed puerilem ætatem ad maturitatem, ac pubertatem celeriter peruenire: quemadmodum, & adolescentiam, ætatemque mediam ad senectutem vergere.

**C** ET ILLI, QVOS TIBI DEMS.] quos tibi annos detraxerit, videlicet florentis, & integros, eos illi adijciat: illa maturefcet, florefcet, & corroborabitur: tu ætate ingrauesces, & senesces. epist. ad Pison. de arte poet. *Multa ferunt anni venientes commoda secum, Multa recedentes adimunt.*

PROTERVA FRONTE] ore duriore, & pæne inuerecundo, id est, non pudebit eam maritum petere.

VT PVRA NOCT. REN.] splendet, quandam puro lumine hilaritatem præ se fert. hæc enim vis est verbi *renidere*, vt dicemus Od. 18. huius libri. GYGES] pueri formosi nomen.

QVEM SI PVELL. INSER. CHORO] si Gygem inter puellas collocares. de verbo inserendi vide Saty. 4. lib. 1.

MIRE SAGACEIS FALL.] significat hunc Gygem ita mollem, tenerum, delicatum, ita facie, & crinibus puellarum esse similem, vt, si quis, cui ille sit ignotus, eum aspiciat, puellam esse existimet, neque eum à puella facile internoscere queat.

SAGACEIS] quantumuis acutos, & perspicaces. FALLERET.] lateret hospites, ab hospitibus ignoraretur.

DISCRIMEN OBSC.] parua admodum differentia.

SOLVTIS CRINIBVS] alebant enim comam pueri molles, & impudici: vt Od. 10. lib. 4. *Et, quæ nunc humeris inuolitant, deciderint coma.*

AMBIGVO QVE VULTU] id est, vultu candido, venusto, tenero, læui, polito, atque imberbi, ita vt incertum sit ei, qui aspiciat, sit ne mas, an femina. sic sup. lib. 1. Od. 7. *ambiguam Salamina dixit.*

## AD SEPTIMIVM.

### Ode 6.

Tiburina & Tarentina regionis amenitatem laudat.

**S**eptimi Gadeis aditure mecum, & Cantabru indoctu iuga ferre nostra, & **E** Barbaras Syrteis, vbi Maura semper Æstuat vnda.

Tibur Argéo positum colono  
Sit meæ sedes vtinam senecta:  
Sit modus lasso maris, & viarum,  
Militiæq;

Vnde si Parca prohibent iniqua:  
Dulce pellitis ouibus Galefi  
Flumen, & regnata petam Laconi  
Rura Phalantho.

Ille terrarum mihi præter omneis,  
Angulus ridet, vbi non Hymetto  
Mella decedunt, viridique certat  
Bacæ Venafro:

Ver vbi longum, tepidasque præbet  
Iupiter brumas: & amicus Aulon  
Fertili Baccho, minimum Falernis  
Inuidet vuis.

Ille te mecum locus, & beatæ  
Postulant arces: ibi tu calentem  
Debita sparges lacryma fauillam  
Vatis amici.

ADITVRE] qui sis aditurus, si opus sit: aut, si velim.

INDOCTVM IVGA FERRE NOSTRA] qui nondum didicit imperio populi Rom. parere. sic ferè loquitur Od. 1. lib. 1. *indocilis pauper-*



**A** *paupertem pati.* deuicti sunt tandem Cantabri ab Agrippa, vt declarat epist. ad Iecium lib. 1. *Cantaber Agrippa, Claudi virtute Neronis Armenius cecidit.* cum hoc loco congruit ille Od. 8. lib. 3. *Cantaber sera domitus catena.* & ille Od. 14. lib. 4. *Te Cantaber non ante domabilis, &c.*

BARBARAS SYRTEIS.] de Syrtibus supra Od. 21. lib. 1. satis multa diximus.

TIBUR ARGEO POSITVM] conditum à Tiburno Argiuo.

SIT MOD. LASSO MARIS, ET VIARVM] Tibur nauigationum, & itinerum nostrorum, & militiæ finem lassus nobis afferat: Tibure nos lassus à peregrinationibus nostris, & militia cõquiescamus. potest & ita dici, *lasso maris.* vt Virgil. *Æneid.* 1. *Cerealiæque arma Expediunt fessi rerum.*

DVLCE PELL. OVIB. GALESI FLVMEN] quidam legunt *Galesum*, vt infra *Rhenum flumen.* est autem Calabr. fluuius, de quo Virgil. lib. 5. *Æn.* *Qua niger humectat flauentia culta Galesus.*

ET REGNATA PETAM LACONI.] regnata Laconi, id est, in quibus regnavit Phalanthus Lacon. Tarentina significat. sic loquitur Od. 29.

**B** li. 3. *Quid Seres, & regnata Cyro Bactra parèt,* & Od. 3. eiuid. *Medis triumphatis.* & Od. 19. *Ei pugnata sacro bella sub Ilio.* & epist. ad Quint. lib. 1. *Si quis bella tibi terra pugnata, marique.* Od. 1. epod. *bellum militabitur.* & Catull. ad contubernaleis. *Pro qua mihi sunt magna bella pugnata.* Plaut. *Amphitr.* *Hec illic est pugnata pugna ab usque mane ad vesperum.* M. Tull. pro Murena. *pugna cum Rege commissa, & summa contentione pugnata.* & T. Liuius lib. 6. *inclutamque in ponte pugnam tum pugnata.* Idem sub finem lib. 8. *Hoc bellum à Coss. bellatum quidam auctores sunt.* ad idem genus pertinet illud Od. 9. lib. 4. *non pugnavit ingens Idomeneus, Sibhenelusve solus Dicenda Musis praelia.* & sat. 5. lib. 2. *Magna, minorve foro si res certabitur olim.*

PHALANTHO] de Phalantho sic Pausanias Phocaic. *Τάραντα δὲ ἀπὸ τῆς μὲν Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπέεσσιν ἀπὸ τῆς Φάλακτος, ἵκκιντο* Hor. Od. 5. lib. 3. Tarentum, Lacedæmonium appellat. At Virg. *Æn.* 3. *Herculeum, propterea quòd Phalanthus fuit ab Hercule octauus.*

**C** RIDET.] renidet, γλαῖ, amœnus, lætus, & gratus est. vide annot. ad Od. 18. huius lib.

VBI NON HYM. MELLA DECED.] id est, vbi mella non sunt melle Hymettio deteriora. tralatio est. decedere enim est locum superiori, & honoratori dare. epi. 2. lib. 2. *Ludere si recte nescis, decede peritis.* Cicer. in Catone. *salutari, appeti, decedi, assurgi.* Virg. *Georgic.* 4. *Vicina inuitet decedere ripa calori,* id est, quod Græci dicunt ὑπερῶπιον. idem Pharmac. *Propter aqua riuum viridi procumbit in herba Perdita, nec sera meminit decedere nocti.* Plautus *Amphitry.* *Nam mihi quidem hercle qui minus liceat deo, minitari er populo, ni decedat mihi, quam seruo in comœdiis?* propriè *Lucr.* lib. 2. de simplicibus illis & solidissimis corporibus. *Incertisque locis spatium decedere paulum, Tantum, quo ad nomen mutatum dicere possis.* alia tralatione vtitur Virgil. cum idem significet tamen. *Georg.* 2. *Tmolus & assurgit quibus, & rex ipse*

**D** *Phaneus.* tractus igitur Tarentinus mihi præter omnes ridet. cuius mella nō sunt Hymettio melle inferiora, aut deteriora.

VIRIDIQVE CERTAT B. V.] & cuius oliuæ conferri possunt cum oliuis Venafranis. Est autem Venafrum Minturnis, & Fregellis, & Liri fluuiio vicinum, in Campaniæ littore situm. ὄθεν (inquit Strabo) κίχμισον ἔλαγον. *Certat Venafrum autem Græcorum more dixit pro eo, quod est, certat cum Venafrum.* Nam ita loquuntur μάχμαί σοι, quod genus & Catullus imitatus est. *noli pugnare duobus.* Horatius autem non semel. vt Od. 1. lib. 1. *luctantem Icareis fluctibus Africum,* &c. & Od. 3. eiuid. *nec timuit præcipitem Africum Decertantem Aquilonibus.* & Od. 2. epod. *Certantem & vnam purpura.* & vndecima. *Desinit imparibus certare summatum pudor.* & Saty. 5. lib. 2. *hand ita Troia Megeffi certans semper melioribus.* & 7. eiuid. *Altercante libidibus tremis ossa pauore.* sic Virg. *Georg.* 11. *Nec pulcher Ganges, atq, auro turbidus Hermus Laudibus Italia certent.* Idem in *Daphnide.* *Montibus in nostris certet tibi solus Amyntas.* *Lucr.* lib. 3. *quidem contendat hirundo Cycnus.* Horat. epist. x. lib. 1. *Non qui Sidonio contendere callidus ostro.* *Nescit Aquinatam potentia veller a succum,* &c. & epist. 18. eiuid. *michi contendere noli.*

VER VBI LONGVM.] Ver assiduum dixit Virg. *Georg.* 2. ὑπερβολικῶς. *Hic ver assiduum atq, alienis mensibus astas:* ad quem versum profert hunc Horatij Seruius.

ET AMICVS AVLON] credibile est collem, aut montem aliquem esse Tarento propinquum. alioqui eius commemoratio, nihil ad Tarenti laudes pertineret.

FERTILI BACCHO] sic dixit, *amicus Aulon Fertili Baccho,* id est gratus, seu potius carus, vt Od. 4. lib. 3. *Vestris amicum fontibus & choris,* &c. & Od. 11. eiuid. *Nec loquax olim, neque grata nunc & Diuitum mensis & amica templis,* &c. Od. 6. lib. 4. *ego diis amicum Saculo festas referente lucas, Reddidi carmen.* aliis verbis, eadem sententia dixit Tibull. *Bacchi cura Falernus ager.* sed Passeratius putat legendum *Fertilis Baccho,* vt sit vtrumq, *Aulon & amicus Baccho & fertilis Baccho.* sic Martialis. *Nobilis & lanis, & Baccho fertilis Aulon* Passeratium adiuuat codex vnus manuscript. in quo ita scriptum reperi.

MINIMUM FALERNIS] habet vvas Falernis non deteriores. inuidemus enim eiuidem generis melioribus ac præstantioribus: quod docet Arist. rhet. 2. Hor. Saty. 3. lib. 2. *Inuidiam placare paras virtute relicta.*

DEBITA SPARGES LACRYMA] meos cineres lacrymis consperges: me mortuum flebis. melius Ennius. *Nemo me lacrymis decoret, neque funera fletu Faxit: cur? volito viuū per ora virum:* quamuis Solon vnus è septem, mortem suam lacrymis carere nolit. Homerus autem hoc munus, atque hunc honorem ait mortuis deberi, sub persona Achillis, mortuum Patroclum desentis. Πάτροκλον κλαίωμεν ὃ γὰρ γέρας ἔστι θανόντων. & ὀδύσο. δ. Pisisrat. negat se reprehedere si quis mortuos lugeat, ac desheat: nullum enim alium honorem



A illis tribui posse, quàm ut tondeatur coma, genæ-  
que lacrymis perfundantur. lugebantur autem  
mortui in ipso funere, & cum sepeliebatur corpus.  
vide Od. 17. epod. *Luxere matres Ilia addictum  
feris, &c. vbi nonnulli legunt, Unxere.*

AD POMPEIUM VA-  
rum. Ode 7.

Cui reditum gratulatur.

O SÆPE mecum tempus in vltimum  
Deducte Bruto militiae duce,

Quis te redonavit Quiritem  
Dius patriis, Italique celo,

Pompei meorum prime sodalium?

Cum quo morantem saepe diem mero  
Fregi coronatus nitentis

B Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos, & celerem fugam  
Sensire relicta non bene parmula,  
Cum fracta virtus, & minaces  
Turpe solum tetigere mento.

Sed me per hosteis Mercurius celer  
Denso pauentem sustulit aere:  
Te rursus in bellum resorbens  
Vnda fretis tulit aestuosus.

Ergo obligatam redde Ioui dapem:  
Longaque fessum militiae latus  
Depone sub lauru mea: nec  
Parce cadis tibi destinatis.

C Oblivioso laevia Massico

Ciboria exple: funde capacibus  
Vnguenta de conchis. quis vdo  
Deproperare apio coronas,

Curatve myrto? quem Venus arbitrum  
Dicet bibendi? non ego sanius  
Bacchabor Edonis, recepto  
Dulce mihi furere est amico.

TEMPUS IN VLTIMUM] id est, vsque ad  
extremum vitæ diem, si fors ita tulisset.

REDONAVIT] restituit. utitur etiam hoc  
verbo Od. 3. lib. 3. & inuisum nepotem, Troica quem  
peperit sacerdos, Marti redonabo.

CUM QVO MOR. SÆPE DIEM] moran-  
tem significatione (ut loquuntur Grammatici)  
absoluta, intellige longum, tardum, ponit & Ca-  
tull. absolute, carmine in nuptias Juliae: Sed mo-

raris, abit dies. & Horat. Ode 3. sup. an pauper, D  
& infima De gente sub dio moreris. & 20. neque in  
terris morabor Longius. & 17. quid moror altera?  
Aliàs actionem significat apud hunc poetam. Ode  
5. lib. 3. Et populum reditus morantem. & epist. ad  
Iul. Florum lib. 1. An pingues Asia campi, collésque  
morantur? & epist. ad Augustum. Si longo sermone  
morer tua tempora Caesar. & epist. 13. lib. 1. Carmina,  
qua possunt oculos, aureisq; morari Caesaris. & Ode  
11. lib. 3. & riuos celerem morari. & Epod. Ode 9.  
Io triumphes, tu moraris aureos Currus. & epistola ad  
Mæcen. 2. lib. 1. ne te longis ambagibus ultra, Quam  
satis est, morer.

MERO FREGI] non totum diem ficus tra-  
duxi, sed diuisi, partemq; in vino & poculis posui.  
vide quæ annotauimus ad Oden. 1. lib. 1. ibidem.  
Nec partem solido demere de die.

CORON. CAPIL.] Hellenismus, id est, co-  
ronatis capillis.

NITENTIS MALOBATHRO] vnguento  
Syrio delibutos, λιπαρὸς. ut supra Ode 4. lib. 1. ni-  
tidum caput. Solebant autem elegantiores & lau-  
tiores homines capillum vnguento perungere.  
Cic. pro Rosc. Amer. de Chryfogno Sylla liber-  
to: ipse verò quemadmodum composito, & delibuto, E  
capillo passim per forum volitet cum magna caterua  
togatorum, videtis indices. Catull. Respondi id quod  
erat, nihil neque ipsi, Nec quæstoribus esse, nec cohorti,  
Cur quisquam caput vinctius referret. Arcestratus  
apud Athen. lib. secundo, Αἰ δὲ στεφάνοισι κάραι παρὰ  
δαίτην πυκνὰ Παντοδαπίς, οἷς αὐτὸν γέρας πένδον ὄλεθρον αὐτοῖς,  
καὶ σακκίῳ μύροισι ἀγαθοῖς χεῖρας θεραπεύει. quibus ver-  
sibus hortatur ille sui similes, ut semper habeant  
caput floribus omnis generis, quas terra ferat, re-  
dimitum, & vnguentis liquidis ac suauibus comā  
delibutam. Iterum Horatius epist. ad villicum,  
Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli.

NON BENE] turpiter. turpe est enim clypeū  
abijcere. notum illud de Epaminonda, tum deni-  
que sibi auelli spiculum iubente, postea quàm ei  
percontanti dictum est, clypeum esse saluum, ut  
etiam in vulneris dolore æquo animo cum laude  
moreretur. ῥήσασδες à Græcis appellantur, qui ab-  
iecto clypeo fugiunt è prælio. Itaq; Aristoteles  
libro 2. rhetor. de pudore disseretis, postea quàm  
docuit, pudorem existere ob ea mala, quæ turpia  
videri solent, inter cetera turpitudinis exempla,  
hoc quoque ponit, ἀποβάλλειν ἀσπίδα, ἢ φυγῆν, id est,  
abiicere, seu amittere clypeum, vel fugere.

ET MINACES TURPE SOL. TETIG.]  
id est, occubuerunt, ceciderunt. sic Virg. Æn. 11.  
Procubuit moriens, & humum semel ore momordit.  
ibidem. cruentam Mandit humum. Ouid Meta-  
morph. 9. & arenas ore momordit. Homerus il. β.  
πολέες δ' ἀμφ' αὐτὸν ἐταῖροι Πρηνέες ἐν κοινήσιν ὄδαζ λαζίατο  
ζῆσαν. id est, multi autem circum eum amici proni  
humi dentibus terram mordeant. & il. ω. ὄδαζ ἔλον  
ἀσπιν ὄδαζ. id est, dentibus autem prehenderunt  
magnum soli spatium. & il. χ. ἢ ἐπὶ πολλοὶ Γαῖαν  
ὄδαζ ἔλον παρὶν Ἴλιον εἰσαφικέσασσι. id est, Profecto  
præterea multi terram dentibus prehenderunt,  
prius quàm Troiam peruenerint. Eutipides,  
Phœniss. Γαῖαν δ' ὄδαζ ἔλοντες ἀμύλων πέλας.  
Πίπτουσιν



**A** Πιπτεσιν ἀμφω. id est, terram autem dentibus vbi momorderunt, alter propè alterum ceciderunt. tale est illud iterum ex Homero *il. λ.* Αὐτὸς δ' ἐν κορυφῇ πρὸς ἄλλο γαίαν ἀγροῦ: id est, ipse autem in pulueres collapsus prehendit terram cubito, vel, vt alij interpretantur, palma. quale est illud Ennium *10. Annal. Pinsabant terram genibus.*

SED ME PER HOSTEIS, &c.] Sic apud Hom. *il. γ.* Venus Paridem nube tectum è certamine eripit. sic *il. ε.* Phageum Vulcanus. Ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυπε, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας. id est, At Vulcanus eripuit, ac seruauit, nocte opertum. sic Æneam Venus, eaque à Diomede vulnerata, & fugiente, in eius locum succedens Phœbus. Ἡ δὲ μέγ' ἰάχυσσά σπὸ τοῦ κρείβανεν υἱὸν, καὶ τὸν μὲν μετὰ χερσὶν ἔρυσσαστο Φοῖβος Ἀπόλλων Κρανέη νεφέλη. id est, illa autem magno clamore sublato à se filium Æneam deiecit: Atque eum quidem inter manus suas seruauit Apollo nigra nube tectum. Horat. *infr. Saty. 9. lib. 1. sic me seruauit Apollo.* quamquam hoc Horatianum quidam aliter dictum volunt.

DENSO AERE] nube, vt Hom. Κρανέη νεφέλη.

**B** FRETIS ÆSTIVOSIS] æstus marinos appellant boni scriptores, maris accessus & recessus: maris feruorem. Cic. *de natura deorum lib. 2. æstus marini tum accedentes, tum recedentes.* Idem *de diuinat. lib. 2. Quid de fretis, aut marinis æstibus dicam?* vndam autem resorbentem dixit, vt exprimeret vim nominis Græci ἀμπωτης, est enim ἀμπωτης quasi ὑδατος ἀνάποσις, id est, aquæ (vt ita dicam) resorptio, aut repotio. sic ferè locutus est M. Tull. *in Bruto de Curione à Iuba interfecto. sed hunc quoq; absorbit æstus quidam non insolite adolescentibus gloria.* & Catullus ad Manlium, *tanto te absorbens vortice amoris Æstus in abruptum detulerat harathrum.*

OBLIGATA] promissam, votam, debitam. Priscian. *lib. 7. hunc versum testem producit.*

DEPONE SVB LAVRV MEA] Seruius notat ad illud Virg. *Alex. Et vos ò lauri carpam, hæc pauca, licet Horatius dixerit, sub lauru mea.*

**C** DESTINATIS] tibi referuatis, tibi addictis, & quasi desponsis: vel ad te tanquam ad scopum relatis. hæc enim vis est verbi destinandi. M. Tull. *ad Trebat. Quod tibi destinaras trapezophoron: si te delectat, habebis.* & Phil. *5. qui non sorti quidem fortunas nostras destinavit.* Horat. *Od. 18. huius lib. Nulla certior tamen Rapacis Orci sine destinata, Aula diuitem manet Herum.* & *Saty. 3. lib. 2. Nescio, an Anticyram ratio illis destinet omnem.* & *ibid. fortique marito Destinet uxorem.* Virg. *Æn. 2. Et me destinat ara.* videtur nonnumquam idem valere, quod constitutum in animo habere, vt *Od. 13. lib. 3. cornibus Primis Et Venerem, Et prælia destinat.* Cæsar *lib. 1. de bello ciuili: agere destinauerat.* Idem *lib. 7. de bello Gall. milites operi destinatos appellat eos, quibus opus faciendū mandauerat.*

OBLIVIOSO] quod ægritudinem & molestiarum obliuionem affert, ἐνεργητικῶς. aliter dixit M. Tull. in Cato. maiore obliuiosos senes. sed quod ad sententiam attinet, de obliuione malorum, quam significat à vino otiri, siue per se vinum hanc obliuionem gignat, siue propter somnum,

qui liberaliorem potum subsequitur: eum his cōsentanea maxime sunt illa Euripidis in Bacchis, ὁ Σεμέλης γόνος Βότρυος ὑγρὸν πόμ' εὔρε, κ' εἰσπνεύματα Θυμπίς, ὁ παύει τὸς παλαιπώρους βροτῆς Λύπης, ὅταν πληθῶσιν ἀμπύλα ροῆς. Ἰπνον τε λήθω τῶν καθημέραν κερκῶν Δίδωσιν, ἢ δ' ἑς' ἄλλο φάρμακον πόνων. id est, Semelæ filius potionem humidam reperit, & impertiuit mortalibus, quæ homines calamitosos merore liberat, cum impleti fuerint vitis succo: Et somnum, quotidianorum malorum obliuionem, confert, neque vllum aliud est laborum ac dolorum medicamentum. Vinum Massicum autem laudat Plin. *lib. 14. cap. 6. Nascitur in iis Campania montibus, qui Massici nominantur. commemorat & Athen. lib. 1. cum ceteris vinis Italicis, aitq; esse austerum quidem illud, sed stomacho vtile. ætate maturefcebat, austeritatēque minuebat.* Hor. *Od. 1. lib. 1. Est qui nec veteris pocula Massici, &c. & sat. 4. lib. 2. Massica si calo supponas vina sereno, Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura.*

LÆVIA] expolita, vt sup. *Od. 2. lib. 1.*

**D** CIBORIA] vasa fabarum Ægyptiarum, quæ ciboria appellantur, in modum, ab inferiore parte in angustum contracta, vt docet Athen. *lib. 11. his verbis: τὸ δὲ κώδιον ἐν μάλα ποσειδωνίῳ, καὶ ἐν τῶν κισσῶριον, αἷς ἔξοιῶν κὶ μεθύων ἐνέρισι. Δίδυμος δὲ φησὶ ποτρίῃ εἶδος εἶναι, καὶ τὰ χαῖν εἶναι τὰ λεγόμενα σκυφία, διὰ τὸ κάτθεν εἰς σενὸν σωτῆσθαι, αἷς τὰ αἰγύπτια κισσῶρια.* id est, cum potu liberaliore, quem Græci κώδιον appellant, longius procederet, ille capto poculo quodam, quod ciborium nominant Græci, eò imminxit tanquam bacchans & ebrius. Didymus ait hoc esse poculi genus. Et fortasse sunt ea, quæ σκυφία appellantur, propterea quòd in angustum pars infima cōtracta est, vt ciboria Ægyptia. vide Dioscor. *lib. 2. de faba Ægyptia. appellantur & κισσῶρια.*

**E** EXPLE] Faëni lib. habet *imple.* fortasse rectè. sequor tamen alteram lectionem: præsertim plurium codicum auctoritate confirmatam, interpretorque ebibe, exhauri, & (vt idem alibi loquitur) sicca: vel, si quis malet, *imple:* vt Lucret. *lib. 6. in princip. de vase: Vi nulla posset ratione explerier vnuquam.*

**F** CONCHIS] ex quibus fiebant vasa vnguentaria, quæ propterea conchæ appellantur. nam & onyches testæ erant conchylorum, de quibus dicemus ad Oden *12. lib. 4.*

**G** QVIS VDO DEPROP. &c.] id est, quis ex vdo apio curat coronas deproperare? quod est valdè properando efficere, & necere? est autem frequens huius verbi vsus in voce agente, vt *Ode 24. lib. 3. Indignoque pecuniam Heredi properet,* id est, properè quarat, seu properet quætere. & *Ode 12. epod. Muricibus Tyriis iterata veller a lane Cui proper abatur?* id est, properè & summo studio texebantur? sic Virgil. *Æneid. 9. Et pulchram properet per vulnera mortem.* idem *Georgic. 4. Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis Cum properant,* id est, properè cudūt, & *Georg. 1. Multa forent calo que mox properanda sereno, Maturare datur.* Idem *ibid. Et quamuis igni exiguo properata maderent, &c.* Propert. *li. 2. Quod si fortè tibi properarint fata quietem.* & iterum Horat. *epist. ad Iul. Flor. lib. 1. Hoc opus,*



**A** opus, hoc studium parui properemus, & ampli. sic & Pindarus Pyth. carm. 3. verbum *αὐτὸν* iunxit cum quarto casu *μὴ φίλα λόχα, βίον ἀθάνατον αὐτὸν*. i. ne care anime vitam immortalem propera. Quod si quis illud, *deproperare apio*, dictum velit, pro de apio properare, vt sit *ἀναστροφή*, non refellam: qualia sunt illa apud hunc eūd. sat. 2. lib. 2. *cur improbe cara non aliquid patrie tanto emetiris aceruo?* id est, è tanto aceruo metiris. & epist. ad Albium Tibullum lib. 1. *An tacitum siluas interreptare salubreis?* & de art. poet. *ne quid medios intercinat actus.* & epist. ad Iul. Flor. *An freta vicinas intercurrentia turreis?* & sat. 5. lib. 1. *Hinc nos Coccej recipi plenissima villa, Quae superest Claudi cauponas.* & Sat. 2. lib. 2. *vides, vt pallidus omnis Cena desurgat dubia.* epist. 1. lib. 1. *Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem.* ad Iul. Florum, *Quae circumuolitas agilis thyma?* ad Vallam, *Dietaeque cessantem nervis elidere morbum Sulfura contemni.* ad Numicium, *Ne plus frumenti dotalibus emeat agris Mucius.* Od. 2. lib. 1. *Quam Iocus circumuolat & Cupido.* Od. 14. eiusd. *Interfusa nitentis Vites aquora Cycladas.* Od. 15. lib. 3. *Maturio propior desine funeri Intercludere virgines.* Ode 27. eiusd. lib. *vinam intererrem Nuda leones.* Od. 16. epod. *Nec vespertinus circumgemit vsus onile.* & Od. 5. lib. 4. *te prosequitur mero Defuso pateris.* Nam Ode 31. lib. 1. perspicue diuisit hoc verbum. *de patera nouum Fundens liquorem.* sic Lucret. lib. 2. *& altos Interdum ramos egigni corpore viuo.* idem lib. 3. *atque vnde animantium copia tanta Exos, & ex sanguis tumidos persuctuat artus?* idem lib. 1. *Permanat calor argentum, penetratque frigus.* idem lib. 6. *Qui faciant solem certa desurgere parte.* ibidem. *Glandiferas intercurabant corpora quercus.* ibidem: *Et frutices intercondebant squallida membra.* sic Virg. in Mœride. *sed argutos interstrepere anser olores.* & Tibull. lib. 4. ad Mess. *Fertilis hanc interposita est, interque rigentis.* & Catull. in carm. de Iulia & Manlij nupt. *Transfer omine cum bono Limen aureolos pedes.* Accius, *Peruade polum.* quae sic interpretatur Varro lib. 6. de ling. lat. *vade per polum.* Omnino verbo *deproperandi* composito utitur Plautus in Pænulo, *deproperant sedulo sacrificare,*

**C** id est, valde properant: vt hoc loco, *deproperare coronas*, valde prope ne cetero & concinnare coronas, interpretari possumus. Placet tamen altera explicatio, vt sit *ἀναστροφή*, & vt de iungatur cum voce *apio*.

**CORONAS**] quae solebant in conuiujs adhiberi, vt supra ostendimus, fiebantque ex apio, myrto, & similibus. Theoc. eid. ζ. *πολυγάμῳ τε σέλινω.* & eid. ιγ. *καὶ βάλλοντα σέλινω.*

**QVEM VENVS, &c.**] id est, talorum iactus Venereus, qui tum erat, cum omnes tali iacti dissimiliter cadebant. Nam Veneris iactus regem, seu magistrum conuiuij efficiebat. Vide sup. Od. 4. lib. 1. *Nec regna vini sortiere talis.* de Venere autem, seu iactu talorum venereo sic M. Tull. de diuin. lib. 1. *Quattuor tali iacti casu venereum efficiunt.* Num etiam centum venereos si CCCC. talos ieceris, casu futuros putas? Huc pertinet illud Plutarchi de Catone maiore in eius vita. *ἐν δὲ τοῖς δει-*

**D** πνοις ἐκλήρητο περὶ τῶν μερίδων. εἰ δὲ ἀπολαχοὶ ὡς ἄν τιν ἀρετὴ τῶ φίλων κελυόντων, ἐλεγε μὴ καλῶς ἔχειν ἀκέρως ἢ Ἀφροδίτης. id est, in conuiujs autem tempestiuis de portionibus rem forti permittebat. Quod si fors non respondisset, hortantibus amicis vt primus tolleretur, dicebat non decere inuita Venere. Denique Veneris iactus felix erat atq; optatus. Plautus in Afin. *ARGY. Iace pater talos, vt porro nos iaciamus.* *DEM. maxime. Te Philenium mihi atque uxori mortem. hoc venerium est, pueri plaudite.* Suet. in Aug. *talis enim iactis, vt quisque canem, aut senonem miserat: in singulos talos, singulos denarios in medum conferebat: quos tollebat vniuersos, qui Venerem iecerat.* est igitur hæc horum verborum sententia: Cui regnū bibendi obueniet venereo iactu? quis regnum vini fortitō capiet? Profert hunc locum Seruius ad illum Virg. Georg. 3. *Quem legere ducem & pecori dixere maritum.* vbi dixere interpretatur designauerunt, vt hic dicit designabit quanquā videtur legisse dicit: quod fortasse rectum & verum est.

**NON EGO SANIVS BACCH.]** id est, liber mihi Edonos illos Thraciæ populos bibacissimos intemperanter bibendo imitari. *In sanire iuuat,* vt Od. 19. lib. 3. de Thracibus autem diximus sup. ad Od. 27. lib. 1. Edonos commemorat Theocritus eid. ζ. *Εἰς δ' Ἡδωνῶν μὲν ἐν ὄρει χίματι μέσσω.* id est, sis bruma media Edonorum in montibus altis.

**RECEPTO]** recuperato. Od. 2. lib. 4. *ὁ σὸν Pulcher, ὁ λαύδανδον κανάμν ῥεπτο Κασάρη Φελίξ.*

**FVRERE]** insanire, bacchari, furenter potare.

## IN BARINEN.

### Ode 8.

Non esse, cur ei iuranti credatur: Formosarum enim periuria à diis non vindicari.

**VLLA** si iuris tibi peierati  
Pæna, Barine, nocuisset vnquam;

Dente si nigro fieres, vel vno

Turpior ungui.

Crederem, sed tu, simul obligasti

Perfidum votis caput, enitefcis

Pulchrior multo, iuuenumque prodis

Publica cura.

Expedit matris cineres opertos

Fallere, & toto taciturna noctis

Signa cum celo, gelidæque diuos

Morte carenteis.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa: vident

Simplices nymphae, ferus & Cupido,

Semper ardenteis acuens sagittas

Côte cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis

Seruitus crescit noua: nec priores



**A** *Impiæ rectum domina relinquunt,  
Sæpe minati.  
Te suis matres metuunt iuuenis:  
Te senes parci: miseræq; nuper  
Virgines nuptæ, tuane retardet  
Aura maritos.*

VLLA SI IURIS TIBI, &c.] iuris peierati, id est, periurij. hoc igitur dicit. si periurio fieres vel minima corporis parte deformior, crederem tibi iuranti: sed hoc video tibi euenire, ut quo improbius peieras, eo pulchrior exoriaris. Protagoras apud Platonem in Philebo, ait, dici solere Deos immortales iis ignoscere, qui in rebus amatorijs, & veneris peierant, quasi voluptates, ut pueri minimū mentis habeant. sic ille, *ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς πλεῖστας ἀφροδίσια (αἱ δὲ μέγιστα δοκῶσιν εἶναι) καὶ τὸ ὀππορκεῖν συγγνώμην εἰληφε παρα θεῶν, ὡς, καθάπερ παιδῶν, τῶν ἡδονῶν, νοῦν ἔδδὲ τὸν ὀλίγιστον κεκμημένον.* Callimachus hoc idem sic, *Ὠμοσεν, ἀλλὰ λέγῃσιν ἀλαθέα, τὰς ἐν ἔρωτι Ὀρκίους μὴ δύνειν ἕσθαι ἰς ἀθανάτων.* quorum versuum hæc fere sententia est, quantumuis iurent amantes, deos id negligere, quia verum sit prouerbum, iusiurandum, quod concipitur in amore non peruenire ad aureis deorum.

IURIS TIBI PEIERATI] iuris iurandi abs te violati. tibi pro, abs te, huic poetæ vsitatissimum.

SED TV SIMVL] simul vt, simulatque, vt supra Od. 4. lib. 1. *quò simul mearis.*

SIMVL OBLIG. PERFID. &c.] simulatq; caput tuum obstrinxisti votis ac promissis, iuris iurandi religione confirmatis: quæ tamen non exsoluis, neque præstas: simulatque per caput tuum iurasti, te amantem gratificaturum, neque fidem liberam tamen, multo pulchrior, quam antea existis. potest & ita accipi nomen, *votis*, vt positum sit, pro, precibus, id est, *ἀραις*, execrationibus. vt Od. 28. lib. 1. *precibus non linguar inultis.* quales sunt, *ne vinam: ἐμοὶ χεῖνοι εὐρεῖα χθονί. mibi tellus ima dehiscat: & pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras.* Veteres autem caput, lacrum esse existimabant: cuius rei hæc argumenta sunt, quod per caput iurare solebant, quod sternutamenta, quæ è capite ortum habent, bonis ominibus, & amicis appreciationibus prosequerentur, quod assensiones, capitis nutu declarabant. vide Athen lib. 2.

IUVENVM QVE PRODIS] ita pulchra exorietis post periurium, vt te vnus iuuenes expectant: tui vnus amore flagrant: tu vna, vel certe tu in primis eos sollicites, ac maceres. nulla enim grauior cura est, quam quæ ab amore proficiscitur.

EXPEDIT] si verum est, vt res ipsa declarat esse verum, te periuriis, & fraudibus formosorem effici: expedit, id est, vtile est tibi, & cuiuis alij, parentis sepultos fallere, neque ea, quæ illis promissa sint, persolvere, neque si per eorum manes iuraueris, iusiurandum seruare. sic verbo *expedit*, vsus est Od. 16. lib. epod. *Forte, quid ex-*

*pediat, cōmuniter, aut melior pars, Malis carere quæritis laboribus: vt saepe & M. Tull. Vno, & altero exemplo contenti sumus. epist. ad Rufum. lib. 5. quid rectum sit, apparet: quid expedit, obscurum est. & lib. 3. ad Seruium. si, quid rectissimum sit, querimus, perspicuum est: si, quid maximè expedit, obscurum.*

MATR. CIN. OPERT.] id est, matrem mortuam, sic in epist. ad Pison. de arte poet. vtrum *Minxerit in patrios cineres.* sic Virg. dixit *cinerem, & manes sepultos.* Æn. 4. *Id cinerem, & manes credis curare sepultos?* natum ex veterum consuetudine, qui mortuorum corpora cremabant, cineresque in urnis conseruabant. M. Tullius Verr. 3. *cur hunc dolorem cineri eius, atq; ossibus inuissisti, vt liberis eius bona patria, voluntate patris iure, legibus tradita eriperes, & cui tibi esset commodum, condonares?* Idem ibid. *obsecrauit per fratris sui mortui cinerem, &c.* Idem 7. *Non ex litibus estimatis tuis pecuniam domum: sed ex tua calamitate cineri, atque ossibus filij sui solatium vult aliquod reportare.*

TACITVRNA NOCTIS SIGNA] crebra sunt hæc apud poetæ, *nocte silenti: silentia noctis.* Virg. Æn. lib. 7. *Hæc responsa patris Fauni, monitisque silenti Nocte datos, &c.* ibid. *casarum onium, sub nocte silenti Pellibus incubuit stratis.* Tib. lib. 1. *Vota nouem Veneri nocte silente dedi.* Catull. ad Lesb. *Aut, quam sidera multa, cum tacet nox, Furtivos hominum vident amores.* Cæsar lib. 7. de bell. Gall. *tamen silentio noctis Cæsar egressus.* Lucret. lib. 4. *Et sonitus audire, seuera silentia noctis Vndique cum constant. neq; ab his alienum est illud Od. 5. epod. Nox & Diana, quæ silentium regis, Nocturna cum sunt sacra, &c.* aliud est autem *silente nocte*, aliud *luna silente*, vt docet Plin. lib. 28. cap. 7. nam silentium lunæ, *interlunium* intelligitur, id est, tempus id, quo luna non lucet. Virg. Æneid. lib. 2. *tacite per amica silentia Luna.*

GELIDA QVE DIVOS MORTE CARENTEIS] *ἀθανάτους.*

RIDET HOC, &c.] Quinetiam ipse (vt ait Tibullus) *periuria ridet amantum Iupiter, & ventos irrita ferre iubet.* qua de re supra.

SEMPER ARD. AC VENS SAG.] de sagittis & arcu Cupidinis diximus ad Od. 27. lib. 1. nonnulla: ad quæ non me pigebit addere id, quod est apud Eurip. Iphig. in Aul. Vbi chorus ait, Cupidinem duos arcus intendere solere. vnum prosperum, & vitæ beatæ effectorem: alterum vitæ perturbatorem, & corruptorem. sic Eurip. *ὅστι δὲ Λίδυμ' ἔρωις χευσκόμας τὸς ἐντείνεται χαρίτων, τὸ μὲν ἐπ' εὐαίῳσι πότμω, τὸ δ' ὅππ' συγχύσει βιοτῆς*

COTE CRVENTA.] cur cruenta? an propter opus rei venereæ, quod cruentum est? semè enim genitale cruor est, siue sanguis, nō placet. an propter cedeis ex amore orientis? quod verisimilius est.

SERVITVS CRESCIT NOVA] crescunt noui amatores, qui tibi seruiunt, tuam perfidiam, & impietatem non experti.

NEC PRIORES, &c.] neque veteres tamen, quibus tui mores perspecti sunt, & cogniti, qui tuorum periuriorum testes sunt, in quos tu te sequam, & imitem, & perfidiam præbuisi, quauis saepe



A *sæpe minati sint, se tibi seruire desituros, à tuis a-*  
*dibus, ac foribus descendere queunt.*

*SÆPE MINATI]* vtille apud Terent. *exclusit:*  
*renocat: redeam? non, si me obsecret.*

*SVIS IUVENCIS]* suis filiis adolescentulis,  
*MISERÆQVE NVPER, &c.]* nouæ nuptæ  
te quoque metuunt, ne tua venustas, & oris pul-  
chritudo, & flagrãtia oculorum suos maritos effi-  
ciat in se tardiores, aut etiam abs se alienet. aura  
hoc loco, ducta translatione à ventis, qui nauem  
quò lubet, impellunt, oris nitorem, venustatem,  
elegantiam significat. Virg. ad auri splendorem  
transtulit *Æneid. sexto. Discolor vnde auri per*  
*ramos aura refluxit.* propriè dixit Lucr. lib. 2. *cum*  
*primis querere par est. Quo ad licet ac possis, reperire*  
*inolentis oliui Naturam, nullam quæ mittat naribus*  
*auram.*

## AD VALGIUM.

### Ode 9.

B *Vt mortuum puerum aliquando*  
*fere definat.*

**N**ON *semper imbres nubibus hispidos*  
*Manant in agros, aut mare Caspiũ*  
*Vexant inæquales procellæ*  
*Vsque: nec Armeniis in oris,*  
*Amice Valgi, stat glacies iners*  
*Menseis per omneis, aut Aquilonibus*  
*Querceta Gargani laborant,*  
*Et foliis viduantur orni.*

*Tu semper vrges flebilibus modis*  
*Mysten ademtum: nec tibi vespere*  
*Surgente decedunt amores,*  
*Nec rapidum fugiente solem.*

C *At non ter æuo functus amabilem*  
*Plorauit omneis Antiochum senex*  
*Annos: nec impubem parentes*  
*Troilon, aut Phrygiæ sorores*  
*Fleuere sumper. desine mollium*  
*Tandem querelarum: & potius noua*  
*Cantemus Augusti tropæa*  
*Cæsaris, & rigidum Niphaten,*  
*Medumque flumen gentibus additum*  
*Victis, minores voluere vortices:*  
*Intrâque præscriptum Gelonos*  
*Exiguus equitare campis.*

*HISPIDOS]* horridos, deformes propter hi-  
emem.

*MARE CASPIVM]* quod est in Scythia.

*INÆQVALES PROCELLÆ.]* quæ mare  
(quod sua sponte tranquillum, atque æquale est,  
vnde æquor appellatur) inæquale reddunt. Nam  
mare nulla ventorum vi agitatum, nullis procellis  
concitatum, æquale est: tempestate autem coorta,  
& procellis excitatis, tum fit inæquale. M. Tull.  
de nat. deorum lib. 3. hæc quattuor coniungit,  
imbres, nimbos, procellas, turbines. sic & Philip-  
pica 5. *hæc causa, cur lex tam præclara, maximo im-*  
*bri, tempestate, ventis, procellis, turbinebus, inter ful-*  
*mina, & tonitrua ferretur.*

*GLACIES INERS.]* quæ & fluuios, & agros,  
inerteis quodammodo efficit, illos ad nauigatio-  
nem ineptos: hos sterileis & incultos. aliter terrã  
inertem nominat Od. 4. lib. 3.

*QUERCETA GARGANI]* Garganus mons  
Apuliæ, seu Iapygiæ. Idem epist. ad August. *Gar-*  
*ganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.* Virg.  
lib. 11. *Æneid. Ille urbem Argyripam patriæ co-*  
*gnomine gentis Victor Gargani codebat Iapygis agris.*

*VIDVANTVR]* spoliuntur. vide annot. ad il-  
lum locum *viduus pharetra,* Od. 10. lib. 1.

*ORNI]* sup. Od. 9. lib. 1. *Nec veteres agitan-*  
*tur orni.*

*VRGES FLEBILIB. MOD.]* insequeris car-  
minibus ad flendum accommodatis, leu potius ad  
flendum prouocantibus. sic M. Tull. Tuscul.  
quæst. 1. *Hæc cum pressis & flebilibus modis, qui totis*  
*theatris maestitiam inferant, concinnuntur, &c.* ali-  
ter sup. Od. 24. lib. 1. *Multis ille bonis flebilis occi-*  
*dit.* valet enim illo loco, deflendus, depleendus,  
vt diximus. dicimus autem Latine, vrgeri opus,  
vrgeri forum pro eo, quod est, assidue in opere,  
& in foro versari: sic dictum hoc loco ab Horatio  
*vrges flebilibus modis Myster,* puerum tibi erep-  
tum, pro eo, quod est, Myster mortuum assidue  
deploras, ac defles. in cod. Donati scriptum est  
*vrques,* vt sæpe alibi.

*NEC TIBI VESP. SVRG. DECED. AM.*  
*NEC RAP. FVG.]* id est, nec vesperi, nec manè.  
sic Virg. lib. 4. Georg. *Te dulcis coniux, te solo in*  
*littore secum, Te veniente die, te decedente canebat.*  
sic Cinna, *Te Matutinus flentem conspexit Eous,*  
*Et flentem vidit paullo post Hesperus idem:* ex Seruio.  
quos versus mihi indicauit Passeratius. Stella  
Veneris εωσφόρος, seu φωσφόρος à Græcis, lucifer à  
Latinis appellatur, cum solem antegreditur orien-  
tem: eadem εσπερος, id est, vesperus dicitur, cum  
solem occidentem subsequitur, quam ισόδρομον  
ήλιω, πάχει, ait esse Plato in Timæo, id est, cursum  
conficere Solis celeritati parem: idemque de Mer-  
curio: sed eos vim quandam adeptos esse Soli  
contrariam: ex quo fieri, vt hi tres, Lucifer, Sol,  
Mercurius sua conuersione alij alios superent, vi-  
cissimque superentur.

*AT NON TER ÆVO FVNCT.]* Neitorem  
significat: de quo sic M. Tull. in Catone maiore:  
*Videtisne, vt apud Hom. sæpissime Nestor de virtuti-*  
*bis suis prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum*  
*vixebat, &c.* quæ sunt ex Homero sumpta *ινείδ. α.*  
*πῶ δ' ἦδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων ἐφθιάδ', οἱ οἱ*  
*ἑσθ' ἀνὰ πρῶτον, ἢ δ' ἐγένοντο ἐν Πύλῳ ἠγάθει, μετὰ δὲ*  
*τρεῖς, τῆσι-*



A *πριπίτσιον ἀνασσειν.* Sciendum est autem, ætatis appellatione annos triginta intelligi, vt hoc dicam ἐν παρόδῳ: quod declarat locus apud Plutarch, in Catone maiore, vbi tradit, illum sex, & octoginta annos natum in iudicium adductum fuisse, atque hanc nominis delationem propemodum fuisse quinquagesimam: quatuor autem annis post, nempe annos nonaginta natum, Ser. Galbam, accusasse, ex quo dici posse Catonem, vt Nestorem, ad treis hominum ætates & vita, & rebus gestis peruenisse. Verba Plutarchi sunt hæc: Σερρίων Γάλβα κατηγόρησεν ἐννεήκοντα χρονῶς ἔτι. Κινδυνεύει γὰρ, ὡς ὁ Νέστωρ, ἐς πενήκοντα τῶν βίων καὶ ταῖς πράξεσι καπελθεῖν. cū Plut. cōgruit Tit. Liu. lib. 39. annaliū his verbis: *Qui* (Catonem describit) *seximum & octogesimum annum agens causam dixerit, ipse pro se orauerit, scripseritque: nonagesimo anno Ser. Galbam ad populi iudicium adduxerit.* Quod item ex Dionys. Halic. probari potest. Herodotus autem in Euterpe, ætatem treis & triginta annos vult continere, his verbis: Καὶ τοὶ πενήκοντα, μὲν ἀνδρῶν γενεαὶ δυνάστανται μύρια ἑπτα. γενεαὶ γὰρ τρεῖς ἀνδρῶν ἑκατὸν ἑπτά εἰσι. id est, atqui trecenta hominum ætates, annorum decem milia valent. nam tres ætates hominum, centum anni sunt.

A M ABILEM] ἀγαπητὸν, τιμύζον, vel natu minimum, vel in extrema senectute natum, & ita carissimum: vel dic vnicum, ceteris extinctis, ac de medio sublatis.

ANTILOCHYM] Homer. in Iliade, mortem Antilochi non narrat, quemadmodum neque Achillis. tantummodo ὁδύσσ. γ. Nestor Telemacho de patre Vlyssæ percunctanti, filium suum Antilochum inter eos, qui ad Troiam occubuerint, numerat his verbis, Ἐνθά μὲν Αἴας κείταρ Ἀχιλλεύς, ἐνθά δ' Ἀχιλλεύς, Ἐνθά δ' ἔμῳ φίλῳ νιὸς ἄμα κρατερὸς, καὶ ἀμύμων Ἀντίλοχος. & ὁδύσσ. δ. ἀ Memnone interfectum esse ait. Τὸν ῥ' ἦός ἔκτεινε φαεινῆς ἀγλαῶς νιός. Iam verò Pindarus Πυθ. εἰδ. 5. scribit, Antilochum, dum patrem seruare cupit, Memnonisque vim, atque impetum sustinet, ab eo cæsum esse, de pietate in parentis loquens: ἐγένετο καὶ πατρὸς Ἀντίλοχος βιατῆς, νόημα τῷτο φέρον, ὅς ὑπὲρ φθίτο πατρὸς ἑναρῖμβροτον ἀμμείνας ἐράπαρχον Διδοπόπον Μέμνονα. Νεστώρον γὰρ ἴππος ἄρμ' ἐπέδα Πάριος ἐκ βελέων δαίχθεις. ὁ δ' ἔφεπε κραταίον ἔγχρος. Μεσσανίς δὲ γέροντος δοναδείσα φιλῶ βίασσε πᾶσι δαόν. Χαμαιπετὲς δ' ἄρ' ἔπος ἐκ ἀπέριπτον αὐτῶ. Μένων δ' ὁ θεῖός ἀνὴρ παρῖατο μὲν θανάτου κομίδαν πατρὸς, & c. id est, Fuit & antea Antilochus violentus ac fortis, hac mente præditus, qui pro patre mortem oppetiuit, cū virorum interfectorem ac spoliatorem sustinisset ducem Æthiopum Memnonem. Nestoris enim currum equus impediēbat ac morabatur, Paridis telis vulneratus. Ille autem hastam validam gestabat. Senex porò Messenius conturbatus, filium euocauit. Vocem autem inanem non misit, neque sermonem inutilem habuit: sed manens ille, plane diuinus vir, salutem patris à se recuperatam morte sua redemit.

C *NEC IMPVB. PAREN. TROÏLON.]* Troilus Priami filius, de quo Virg. Æn. 1. *Infelix puer, atque impar congressus Achilli.* & M. Tullius Tusculan. 1. *Quamquam non male ait Callima-*

*chus, multo sapius lacrymasse Priamū, quam Troilū.* D

DESINE MOLLIVM, &c.] omitte querelas muliebris, virumque minimè decentis. Græcorum more autem locutus est, vt solet. illi enim cum verbo λήσθ, quod valet, desinere ac finem facere, patrium casum iungunt. Eurip. in Hippoly. Λήγε μὲν κακῶν φρενῶν. Idē Phœniss. Εξελθ', ἀκούσον Οἰδίπυ κλεινὴ δάμαρ Λήσασ' ὁ δυρμῶρ πενθίμων τε δακρύων, Theoc. εἰδ. α. Λήγετε βωκαλικᾶς, Μῶσαι ἴτε, λήγετ' αἰοιδᾶς. Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμ. φύλλα δ' ἔραζε χέει, πόρθοιό τε λήγει Υλη. Homer. ἰλιάδ. α. Ἀλλ' ἄγε, λήγ' ἔριδος, μηδ' ἕϊφος ἔλκεο Χρῖ. id est, Verum age, fac finem contentionis, neque ense manu à vagina extrahe.

ET RIGID. NIPH. MEDVMQVE, &c.] hunc locum sic explico. & cantemus hæc, videlicet Niphaten Armenia, & Medum Mediæ fluios, quasi victos cum Armeniis & Medis, acceptæque cladis sensu, ac dolore affectos, angustius, ac lenius fluere. Est autem Medus proprium fluij nomen, non Araxes, aut Tigris, aut Euphrates, vt alij arbitrantur, intelligendus: idque ex Strabone cognoscere licet lib. 15. vbi commemorat, quos fluuios traiecerit Alexander Magnus, cū Persidē peragraret, ferròque vastaret. eius verba sunt hæc, πρὸς αὐτῆ δὲ Περσέπολι τὸν Ἀράξην δέβη. ἦν δὲ ἡ Περσέπολις ἔχουσα βασιλεία ἐκασπεῖν, καὶ μάλιστα τῆ πολυτελεία τῶν κειμένων. εἶ δ' ὁ Ἀράξης ἐκ τῶν Παρατάκων. συμβάλλει δ' ἐς αὐτὸν ὁ Μήδος ἐκ Μηδείας ὀρμηθεῖς, &c. id est, Ad ipsam autem Persopolim transit Araxem. Habebat porò Persopolis basilicas magnificas & præclaras, maximèque excellebat sumtu & pretio rerum in ea re conditarum. Fluit autem Araxes ex Paratatis. influit autem in eum Medus ἐ Medea ortus. Neque verò est, quòd quisquam miretur, Horatium ita locutum esse *Medum flumen*, si Medus proprium fluij nomen est. Nam sic eum reperimus duobus locis esse locutum, vno lib. 4. Od. 4. *Quid debeas ὁ Roma Neronibus, Testis Metaurum flumen:* altero in epist. ad Pis. *Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.* licet & addere tertium, qui est supra Od. 6. huius lib. *Dulce pellitis ouibus Galesum Flumen.* sic enim scriptum est in quibusdam libris calamo exaratis. Atqui Metaurus Rhemus, Galesus, propria sunt fluuiorum nomina.

VOLVERE] κυλίνδειν, sic enim Homerus ἰλ. λ. τὸ δὲ κύμα κυλίνδεται.

INTRAQVE PRÆSCR. GEL. &c.] & cæte-mus hoc, nempe Gelonos intra fineis angustiores, & à victoribus præscriptos equitare. sunt autem Geloni Scythiæ Europææ populi.

## AD LICINIVM.

### Ode 10.

Retinendam esse mediocritatem, & animi in vtraque fortuna, æquabilitatem.

1 Rectius



**A** *R*ectius viues Licini, neque altum  
Semper urgendo: neq; dum procellas  
Cautus horrescis, nimum premendo  
Littus iniquum.

*Auream quisquis mediocritatem  
Diligit, tutus caret obsoleti  
Sordibus tecti, caret inuidenda  
Sobrius aula.*

*Sapius ventis agitur ingens  
Pinus: & celsæ grauiore casu  
Decidunt turres: feriuntque summos  
Fulmina montes.*

*Sperat infestis, metuit secundis  
Alteram sortem bene præparatum  
Pectus. informeis hiemes reducit  
Iupiter: idem*

**B** *S*ummouet. non, si male nunc, & olim  
Sic erit. quondam cithara tacentem  
Suscitat Musam, neque semper arcum  
Tendit Apollo.

*Rebus angustis animosus, atque  
Fortis appare. sapienter idem  
Contrahes vento nimum secundo  
Turgida vela.*

**NEQVE ALTVM SEMP. VRG.]** id est, neq; semper in alto mari nauigando. urgere enim est assidue persequi, occupare, premere, vt diximus ad Od. 22. lib. 1. Od. 24. eiusd. Ergo *Quin-tilium perpetuus sopor Urget?* Od. 17. epod. *Urget diem nox, & dies noctem.*

**HORRESCIS]** reformidas, fugis, pertimescis.

**NIMUM PREMENDO]** nimum urgendo. nimum insistendo.

**LITTVS INIQVVM]** iniquum, vel inæquale accipe, id est, curuum, & flexuosum: vel nauibus iniquum, id est, inimicum, atque infestum, vt epist. ad Pison. *Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis.*

**AVREAM]** omnibus rebus anteposendam: maximi pretij. sic Pindarus ὑγίαιαν χρυσίω appellat, id est, vt Græci interpretantur, *πυρίαν*. Idem Pindarus Pyth. eid. α. ait, se, cum intelligat mediocres ciuium fortunas diutius florere, stabiliorisque permanere tyrannidum sortem, & exitum detestari. *πῶν γὰρ ἀνὰ πόλιν εὐρίσκειν τὰ μέγιστα μακροτέρω σὺν ἔλβω πεθαλῶτα, μέμφομαι αἴσων τυραννίδων.*

**INUIDENDA]** nimis magnificè, & sumtuosè ædificata. sic enim dicimus opes inuidiosas, & inuidiosam potentiam, propterea quod inuidia cadit in ea, quæ maximè excellunt, si modò sint eiusdem generis, vt diximus sup. ad Od. 6. huius

lib. sic Od. 1. lib. 3. *posteis inuidendos* dicit nimis sumtuosos. Græci domum sumtuosam, & magnificè ædificatam, & ita inuidiosam *μέγαρον*, à verbo *μεγαίρω*, quod valet inuideo vel à *μέγα αἶρω*, id est, magnum attollo.

**FERIUNTQVE SVMMOS FVLMINA MONTEIS]** sic Lucret. lib. 6. de fulmine. *Altæq; cur plerumque petit loca, plurimæque huius Montibus in summis vestigia cernimus ignis?* & lib. 5. *Inuidia quoniã, cen fulmine, summa vaporant Plerumque, & que sunt alijs magis edita cumque.* in omnibus ferè libris manu scriptis: duob. Vatic. Tornef. Nicotianis, Russardinis, Cleric. *fulgura* legitur. Atque ita censeo reponendum, quamquam lectio vulgata ferri potest. à *fulgure* autem dictum *fulguritum*, quod est fulmine ictum: *qui locus* (inquit Festus) *statim fieri putabatur religiosus, quod eum sibi Deus dicasse videretur.*

**ALTERAM SORTEM]** alteram vitæ conditionem.

**BENE PRÆPARATVM PECTVS]** animus bene institutus, & ad omnem euentum præmunitus.

**INFORMEIS HIEMES]** informeis hiemes dixit ab effectu, quia terram informem efficiunt. Virg. Georg. 3. *Sed iacet aggeribus nineis informis, & alto Terra gelu.*

**SVMMOVET]** Od. 16. eiusd. lib. *Non enim Gaze, neque consularis Summouet listor miseros tumultus Mentis.* & Saty. 9. lib. 1. *dispercam ni Summosses omneis.*

**OLIM]** post hac. vt Saty. 5. lib. 2. *Magna minorve forosires certabitur olim.*

**QVONDAM]** interdum.

**NEQVE SEMP ER ARCVM TENDIT]** id est, non semper hominibus pestem immittit: non semper iratus est. Hom. *iliad. α. ὁ γὰρ βασιλῆϊ γελωδὺς Νῆστον ἀνὰ στρατὸν ὄρουσεν χαλκῷ, ὀλέκοντο δὲ λαοί.* Nam etiam Festus tradit Appollinem Pæana dictum *ἀπὸ τοῦ πασην*, quod valet ferire, quod eum sagittarum ictu nocere putabant. Utigitur Arcus Apollinis intentus significat, eum esse iratum: sic remissus, propitium & placatum. huc pertinet illud carmine sæcul. post epod. *Conditio lenis, placidusq; telo, &c.* quæ annotata sunt sup. Od. 21. lib. 1.

**REBUS ANGVST. ANIM. &c.]** in rebus, tenuibus, humilique & aduersa fortuna, fortem oportet animum præstare: in secundis, animum contrahere, & summittere. nihil hac sententia tritius, nihil eadem vtilius. eam sic exprimit Isocrates ad Demon. *Νόμιζε μηδὲν εἶναι τὸ ἀνθρωπίνων βέλτατον. ἔγω γὰρ ἔτ' εὐτυχῶν, ἔσθ' ἀδελφάρης ἔπε δυστυχῶν, ἀδελυπος.* id est, Existima nullam esse rerum humanarum, stabilem ac firmam. sic enim neque rebus secundis lætitia efferere: neque aduersis, mærore contabescere. Theognis autem hoc modo, *Μηδὲ ἀγαν χαλεπῶσιν ἀσπὸ φρένα, μηδ' ἀγαθοῖσι Χαίρ', ἐπι εἰς ἀνδρὸς πάντα φέρειν ἀγαθῶ.* Neque rebus difficilibus & asperis animum tuum nimis ex crucia, neque bonis nimum lætare. Est enim viri boni omnia ferre. Idem, *Μήτε κακοῖσι νοσῶν λυπῶσὺ φρένα, μήτ' ἀγαθοῖσι Τερφῆθης ἐξαπίνης, πρὶν τέλος ἀκρὸν ἰδεῖν.* id est, neque malis fractus mentem tuam macera, neque bonis nimum



A nimium citò letare prius quàm euentum vitæ mu-  
n videris.

CONTRAHES VENTO NIMIVM SEC.] sic habent omnes nostri libri veteres, & item vulgati. Quòd autem quidam testantur se scriptum reperisse in vno vetere, contines: non placet. Nam nullo modo neque hæc scriptura, neque contines, vti collaudant, ferri potest. dicimus enim latinè contrahere vela, non continere.

## AD Q. HIRPINVM.

## Ode II.

Omissis curis, iucundè viuendum esse.

Q Vid bellicosus Cantaber, & Scythes,  
Hirpine Quincti, cogitet, Adria  
Diuisus obiecto, remittas

Querere: nec trepides in vsu

B Poscentis cui pauca. fugit retro

Læuis iuventas, & decor, arida

Pellente lasciuos amores

Canitie, facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honos

Vernis: neque vno Luna rubens nitet

Vultu. quid æternis minorem

Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Pinu iacentes sic temere, & rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriâque nardo,

Potamus vncti? dissipat Euius

Curas edaceis. quis puer ocyus

Restinguet ardentis Falerni

C Pocula prætereunte lymphæ?

Quis deuium scortum eliciet domo

Lyden? eburna, dic, age, cum lyra

Maturet incomtum Lacæna

More comam religata nodum.

CANTABER] sup. Ode 6. Cantabrum indo-  
ctum iuga ferre nostra. Cantabri ab Agrippa deu-  
cti. epist. ad Iccium lib. 1. Cantaber Agryppe,  
Claudi virtute Neronis Armenius cecidit. & Od. 8.  
lib. 3. Cantaber sera domitus catena.

REMITTAS QUERERE] omittas querere,  
seu potius remissius quaras.

NEC TREPIDES IN VSVM POSCEN-  
TIS] nec labores, neque sollicitus & anxius  
sis in vsu, id est, propter vsu vitæ: quæ cum

breuis sit, pauca desiderat, bonorùmque medio-  
critate contenta est. tale est illud Od. 29. lib. 3.  
Ridesque, si mortalis ultra Fas trepidat.

FUGIT RETRO] quia iuuenes fiunt senes:  
meliores anniabeunt: subeunt curæ, cani, rugæ,  
morbi, senectus.

LÆVIS IUVENTAS] imberbis. vt epist. ad  
Pison. Imberbis iuuenis tandem custode remoto  
Gaudet equis. de Iuuentate iuuentæ dea, diximus  
ad Od. 30. lib. 1.

DECOR] forma, pulchritudo.

ARIDA CANITIE] epithetum accommo-  
datissimum. canities enim ex siccitate nascitur, vt  
docet Aristot. Præterea senectus arida est, & senes  
aridi. At per canitiem, significatur senectus. Ho-  
rat. Ode 9. lib. 1. Donec virenti canities abest  
Morosa.

PELLENTE LASCIVOS AMORES, &c.]  
senectus & ad amores inepta est, & insomnia, vi-  
gilis que maximè vexatur, & conficitur.

FACILEMQUE SOMNUM] eod. epitheto vsus  
est lib. 3. Ode 21. sine geris iocos, Senz facilem pia  
rest somnum. alibi leueis somnos appellat. vt in-  
frà Ode 16. Nec leueis somnos timor, aut Cupido

Sordidus ansert. eundem autem significari puto,  
quem Theocr. γλυκερον, καὶ ἐγέρσιμον nominat: con-  
trà χαλκρον & νήρεπον Homerus mortem appellat:  
id est, somnum, è quo nemo expergitur. idem  
interdum valet νήδυμος ὕπνος. sed sæpius pro suauis  
& longo, & alto, & tranquillo somno ponitur,  
vt & νήρεπος.

NEQUE VNO LVNA RVB. NITET] Nam  
(vt est Oda 18. huius libri) Truditur dies die. No-  
naq; pergunt interire Luna. rubens autem hoc loco  
est epithetum ad commendationem nitoris Lu-  
næ pertinens. idem valet apud Propert. lib. 1.  
verbum, ruberet. Et mediis caloluna ruberet aquis.  
ne quis forte ruborem hîc accipiat, quemadmo-  
dum Virgil. vsurpat. Georg. 1. A si virginem  
suffuderit ore ruborem, Ventus erit: vento semper  
rubit aurea Phœbe. varij autem sunt lunæ vultus,  
varia figuræ: vide annot. ad Oden 2. lib. 4. ibi:  
Fronte curuatos imitatus igneis.

QVID ÆTER. MIN. &c.] quid tu animum  
cogitationibus longissimis, ac pæne dicam, sem-  
piternis, id est, quæ ad longissimi temporis curam  
pertinent, conficis, quibus par esse nequeat? ani-  
mi enim nostri cogitationes debent breuissimo  
tempore terminari, cum vitæ nostræ spatium an-  
gustissimis finibus circumscribatur. Hæc autem  
loquor ex Horatij sententia, cui animorum im-  
mortalitas non probatur. eodem pertinet senten-  
tia illa, quam profert Arist. lib. 2. de arte dicendi,  
incerto auctore. Οὐατὰ γὰρ τὸν θνατὸν, ἐκ ἀθάνατου  
θνατὸν φρονεῖν. id est, mortalia oportet mortalem,  
non immortalia mortalem sentire, aut cogitare,  
aut spirare.

VEL PLATANO, VEL HAC PINU] pla-  
tanus & pinus arbores sunt ad umbram præben-  
dam natæ, vt supra Ode 3. Quæ pinus ingens, &c.  
& infra 15. plataniq; calebs Euincet vltimos.

TEMERE] ὡς ἐν τύχῃ, vt forsulerit: mem-  
bris non ordine, aut arte compositis, sed ita



A vt casus tulerit, & qualibet stratis.

ET ROSA CANOS ODORATI CAPIL.] id est, odoratis capillis. nam sic loquuntur Græci. iam odorati nomen est ab odore, non participium ab odorando. sic infra Ode 20. lib. 3. *Sparsum odoratis humerum capillis.* sic Virgil. Georgic. 3. *Disce & odoratam stabulis accendere cedrum.* Seru. huiusmodi nomina, participia appellat sine origine verbi, quale est *pieturatus*. Virg. *Æn.* 3. *Fert pieturatas auri subtemine vestis: & virgatus.* Idem *Æn.* 8. *Virgatus lucent sagulis. & bacatus.* Idem lib. 1. *colloque monile Bacatum. & stellatus.* Idem lib. 4. *atque illi stellatus iaspide fulua Ensis erat.* Catull. de nupt. Pelei. *Ante pedes autem candentis mollia lana Veller a virgati custodibant calathisci.*

ASSYRIA QVE NAR. POT. VNCTI] vncti oleo, seu vnguento nardino. sup. Ode 7. *nitentis Malobathro Syrio capillos.*

DVM LICET] vt supra Ode 3. *Dum res, & etas, & sororum Fila trium patiuntur atra. & Ode 17. lib. 3. dum potes, aridum Compose lignum.*

DISSIPAT EVIVS] Anacreon, Σαυδοίου θέλω μερίμνας. vide sup. Ode 7. lib. 1. *nunc vino pellite curas.* Xenophon in symposio vtitur verbo *κοιμίζειν*, quod valet, sopire. apud quem sic loquitur Socrates: *Ἀλλὰ πίνειν μὲν, ὡ ἀνδρες, καὶ ἐμοὶ πάντο δοκεῖ. τῷ γὰρ ὄντι οἶνος ἀρδάν τὰς ψυχὰς, τὰς μὲν λύπας, ὡσπερ ὁ μαυδραγῶρας τὰς ἀνθρώπων, κοιμίζει: τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὡσπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει.* At bibere quidem, viri, mihi videtur oportere. Nam planè vinum animos irrigans, dolores quidem veluti mandragoras homines, sopit: hilaritates autem vt oleum flammã, excitat. fortasse autem, *cessatum ducere curam.* epist. 2. lib. 1. idem valet, quod *κοιμίζειν*. qua de re vide suo loco. sed admonendus est lector nondum multa lectione perpolitus, nomen *Euius* scribendum sine aspirationis nota, & i, Latino. sic enim Eurip. Bacch. *βαρυβρόμων ὑπὸ τυμπάνων Εὐία τὸν Εὐιον ἀγαλλόμενα θεῶν:* id est, grauifremis sub tympanis Euium cantu hilario canentes deum.

CYRAS EDACEIS] Hesiod. *μοκῶρες μελεδῶνας* vide annot. ad Od. 18. lib. 1.

PRÆTEREVNTE LYMPHA?] aqua è riuo, aut fluuio potius petita? aqua profluente? sic Tibul. lib. 1. eleg. 1. *Sed canis æstiuos ortus vitare sub umbra Arboris, ad riuos prætereuntis aqua.* Horat. Od. 7. lib. 4. *Mutat terra vices, & decrescencia ripas Flumina prætereunt.*

DEVIUM] quod non prostat in via publica: cuius domus à via publica remota est, & ita quod minus est vulgare, minusq; omnium libidini expositum. vtitur hoc nomine & Ode 25. lib. 3. *vt mihi denio Ripas, & vacuum nemus Mirari libet?*

DIC AGE CVM LYRA, &c.] licet quidem hunc locum sic explicare: dic age, ò puer, Lyda, maturet cum lyra venire, coma religata in nodum more Lacænae comtum, id est, negligenter & simpliciter compositum, non ceterarum mulierum in morem concinnatum, vel religata coma more Lacænae: parum refert. quod si probabimus, verbum *maturare* hoc loco idem valebit, quod *properare*, & subaudiendum erit, venire, aut aliquid simile. quibus verbis significabit Horatius se nolle, Lydè

nimiam curam in comendo capillo, ceteroque D corporis cultu ponere: sed Lacænarum mulierum more composito capillo, quamprimum venire. dixit autem *religata in nodum*, vt Virg. *Æneid.* 11. *in nodum collegerat. tum croceam chlamydemque, sinisque crepanteis Carbaceos fuluo in nodum collegerat auro.* qui tamen libro 4. *pane* contrario modo, dixit, *crines nodantur in aurum.* Verùm cum videam in plerisque codicibus & calamo scriptis, & excusis *incomtum* vno vocabulo scriptum esse: videtur hoc modo potius hic locus explicandus: *dic maturet incomtum nodum*, id est, dic maturet nodum incomtum faciat, coma religata more puellarum Lacæmoniarum: dic properè comam nodo incomto colligat. Adiuuat hanc explicationem quòd puellæ Lacænae non solebant comam in nodum colligere, sed passam, & diffusam ventis iactandam permittere. Virgil. *Æneid.* 1. *Virginis os, habitumque gerens, & virginis arma Spartanæ, vel, &c. Namque humeris de more habilem suspenderat arcu Venatrix, dederatq; comas diffundere ventis.* Quòd si cui hæc explicatio placeat, verbum *maturet*, intelligendum erit habere significationem agentem: quod non est Horatio nouum, neque inusitatum. sic enim infra lib. 3. Ode 7. dixit: *nimis Casto Bellerophonti Maturare necem.* & supra, *properare coronas*, Ode 7. & epist. ad Loll. 1. lib. 1. *pænas festinat.* huic loco similis est ille lib. 3. Ode 14. *Dic & arguta properet Neara Myrrheum nodo cohibere crinem:* nisi quòd in eo loco verbum, *properet*, cum infinitiuo coniungitur. Omnino prior & explicatio, & lectio ferri potest, vt intelligamus, Nearam passam, & soluto capillo nunc quidem esse domi, vt fortasse solebant esse puellæ, & ita est puella illa apud Terent. in Andria: sed iuberi venire religata & collecta coma in nodum, more Lacænarum puellarum comtum. sed huic explicationi obstat, quòd puellæ Spartanæ solutis, & passis crinibus esse solebant. sequamur igitur codices veteres, & explicationem posteriorem.

## AD MÆCENATEM.

Ode 12.

Res graueis & tragicas lyricis versibus non conuenire: soluta autem oratione, res gestas Augusti, Mæcenatem ipsum perscripturum: se nihil posse, præter Lycymniæ formam canere.

NOLIS longa fera bella Numantia,  
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare

Pæno purpureum sanguine, mollibus  
Aptari citharæ modis:  
Nec sauos Lapithas, & nimium mero  
Hyleum, domitiosque Herculeam manu  
Telluris iuuenes, vnde periculum

Fulgens



A Fulgens contremuit domus  
 Saturni veteris: tūque pedestribus  
 Dices historiis praelia Caesaris  
 Mæneas melius, ductaque per vias  
 Regum colla minacium.  
 Me dulcis domina Musa Lycymnia  
 Cantus, me voluit dicere lucidum  
 Fulgentis oculos, & bene mutuis  
 Fidum pectus amoribus:  
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris:  
 Nec certare ioco, nec dare brachia  
 Ludentem nitidis virginibus, sacro  
 Dianæ celebris die.  
 Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,  
 Aut pinguis Phrygia Mygdonias opes,  
 Permutare velis crine Lycymnia,  
 B Plenas aut Arabum domos:  
 Cum fragrantia detorquet ad oscula  
 Cervicem: aut facili sæuitia negat?  
 Quæ poscente magis gaudeat eripi:  
 Interdum rapere occupet.

NOLIS LONGA] Tale ferè argumentum est  
 Ode sexta lib. 1. *Scriberis Vario fortis, & hostium  
 Victor Maonij, &c.* significat, res grauiores & bel-  
 licas versibus lyricis non conuenire.

NVMANTIÆ] quam deleuit Scipio Africanus  
 anno post Karthaginem euerfam decimo quarto,  
 de quibus sic M. Tull. Offic. 1. *Maiores nostri Kar-  
 thaginem, Numantiãque funditus sustulerunt, &c.*

NEC DIRVM ANNIB.] nonnulli codices  
 habent *durũ*, quos non sum secutus. nam & infra  
 Ode 6. lib. 3. *Annibalemque dirum dixit.*

C NEC SICVLVM MARE] primus Cn. Dui-  
 lius cos. Pænorum classẽ deuicit, primusque  
 omnium Rom. victoriæ naualis triumphum egit.  
 scribit Liuius lib. 17. & M. Tull. in Catone maio-  
 re, his verbis: *C. Duilium M. F. qui primus Pænos  
 classe deuicerat, redeuntem à cena saepe videbam puer.  
 delectabatur crebro (aliàs cereo) funali, & tibicine  
 quæ sibi nullo exemplo priuatus sumserat: tantum li-  
 centia dabat gloria.* Polybius hist. lib. 1. scribit, bel-  
 lum inter Romanos & Karth. de Sicilia gestum,  
 anno xvii. denique esse finitum, omniumque  
 bellorum, de quibus audierit, & longissimum fu-  
 isse, & maximum.

NIMIVM MERO] intemperanter & immo-  
 deratè se vino inuitantem. sic sup. *rixas immodicas  
 mero appellauit*, ex immodico vini potu natas,  
 Od. 13. libri primi.

HYLÆVM] vnum è Centauris.

TELLVRIS IUVENES] γηγεῖς, terræ filios,  
 Gigantes, quos ope & subsidio Hercules & Bacchi

D superatos esse annotabimus ad Oden 19. huius  
 libri. sciendum est autem, cum significare volunt  
 scriptores, aliquem obscuro loco esse natum, Ter-  
 ra filium appellare solere. M. Tull. epist. ad Tre-  
 bat. *Cn. Octavius tuus familiaris summo genere na-  
 tus, terra filius, is me, quia scit tuum familiarem esse,  
 crebro ad cenam inuitat: adhuc non potuit perducere.*

VNDÉ] à quibus. sic saepe aliàs.

PEDESTRIBVS] soluta & prosa oratione  
 scriptis. sic Græci πῆρον λόγον nominant. Plato in  
 sophista: πῆρον ὁ δὲ ἐκείσσοτε λέγον, καὶ μετὰ μέτρον. id  
 est, & pedestri sermone assidue dicens, & versibus.  
 Fuisse autem Mæcenatem eruditum, cum  
 ex multis aliorum testimoniis cognoscere licet,  
 tum accedit non leuis testis Seruius: qui ad illum  
 Virg. versum Georgic. 2. *Non ego cuncta meis am-  
 plecti versibus opto*, hunc locum profert, & testatur  
 eum res gestas Augusti scripsisse. Accedat & Ho-  
 ratius & hîc, & Oda 8. lib. 3. *Docta sermones viri-  
 usque lingue*, & idem alibi.

DVCTAQVE PER VIAS] ducta in tri-  
 umphum.

MINACIVM] liber Donati & Vrsini habent  
*minantium*: at Faer. duo Vatican. & Torn. Nicot.  
 Ruff. *minacium*. quos secutus sum. Et vero ita legit  
 Seruius ad eum, quem dixi, locum.

DVLCEIS MOD.] dulcis cantus, vt Ode 9.  
 lib. 3. *dulcis docta modos*. & ita scriptum est in lib.  
 Don. & Vrsini, & Vatic. duob.

DOMINÆ] amicæ tuæ. solebant enim aman-  
 tes, amicas suas, dominas appellare. Tibull. eleg.  
 5. lib. 1. *Sæpe alam tenui, sed iam cum gaudia a-  
 direm, Admonuit domina deseruitq. Venus.* Idem  
 nomen & vxoribus tribuebant. Ouid. lib. 3. de  
 tristibus: *Nuntiet huc aliquis dominam venisse, re-  
 surgam.* Virg. lib. 6. *Aeneid. Hi dominam Ditis  
 thalamo deducere adorti.*

LYCYMNIÆ] Licinnia habet liber Donati, vt  
 & vulgati. at Faern. & Tornes. *Lycimnia: alij Ly-  
 cymnia: quos sequor.*

LUCIDVM FVLGENTEIS OCVLVS] *luci-  
 dum fulgentis*, ex illo genere est, quod supra an-  
 notauimus ad Oden 22. lib. 1. ibi, *Dulce ridentem.*

QVAM NEC FERRE PED. DEDEC.] non  
 dedecuit inferre pedem in choros: non dedecuit  
 saltare. non dedecuit autem, quia nec extra nu-  
 merum mouetur, & puella est eximia forma. de-  
 deceret, si anus esset, qualem Chlorida describit  
 Ode 15. lib. 3. quam hortatur, vt ad moriendum  
 vicina, ludere inter virgines, *Et stellis nebulam  
 spargere candidis desinat.*

SACRO DIANÆ] die festo Dianæ, qui colit-  
 tur à virginibus.

NVM TV, QVÆ TENVIT] num tu velis,  
 quicquid vmquam possedit Achæmenes Persa-  
 rum rex, aut Mygdonias opes, aut Arabum domos,  
 omnium rerum copia instructas ac refertas, crine  
 Lycymniæ redimere? Num tu Persarum gazas,  
 aut Phrygias opes, aut Arabum thesauros mereri  
 velis, vt Lycymniæ complexibus & osculis careas?  
 de verbo *mutandi*, vide quæ annotauimus ad Od.  
 16. lib. 1.

ACHÆMENES] Plato in Alcibiade α. scribit  
 Persa-



A Perfarum reges ab Achæmene originem ducere.  
οι Περσών βασιλείς Αχαιμένσο ἐκγονοι.

AVT PINGVIS PHRYGIÆ MYGD. OP.]  
 Sic omnes quidem habent libri & vulg. & manu-  
 scr. Sed Seruius ad illum Virg. versum *Aeneid.* 2.  
*Troianas ut opes, &c.* hunc locum proferens sic  
 videtur legisse, *Aut pinguis phrygia, aut Mygdo-*  
*nias op.* Ego tamen nihil mutandum censeo. Scri-  
 bit enim Stephanus, *Μυγδονία μοῖρα μακεδονίας, καὶ*  
*ἐτέρα φρυγίας τῆς μεγάλης ἀπὸ μύγδονος:* id est, Mygdo-  
 nia, pars Macedonia, & altera phrygiæ eius, quæ  
 magna est, à Mygdone, seu Mygdono Thrace. in-  
 fra *Od.* 17. lib. 3. *Quàm si Mygdoniis regnum*  
*Haliattici Campis continnem.*

DVM FRAGRANTIA] *fragrantia* quidem scri-  
 ptum est in quattuor codicibus manu scriptis: sed  
*fragantia* excudendum curavi, partim ratione ad-  
 ductus: partim quòd in vno cod. ascriptum reperi,  
*aliàs fragantia:* in vno ad oram libri annotatum,  
 id est, *bene olentia.* Catull. *cubile Sertis, & Syrio*  
*fragrans olivo.* *Flagrantia* tamen non damno, quod  
 valet, ardentia.

B AVT FACILI SÆV. NEG.] *sævitia* simula-  
 ta: quod simile est, ac si diceret, *facili* difficultate,  
 vt declarant ea verba, quæ deinceps sequuntur:  
*Qua poscente magis gaudeat eripi,* id est, quæ oscula  
 puellæ crepta maiore voluptate eam afficiant,  
 quàm eum ipsum, qui poscit atque eripit, videlicet  
 amantem. Ostendit autem artem, astùmque  
 puellarum, quæ sæpenumero dissimulant id se cu-  
 pere, quod vehementer exoptant: quod quidem  
 faciunt vel vt desiderium amantium magis exacu-  
 ant, atque incendunt: vel pudore deterrita. Quæ-  
 admodum autem Horat. hîc dixit *eripere osculum,*  
 sic Catull. *surripere suaviū.* Sic ille ad Iuenci-  
 um: *Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuenci, Sua-*  
*uiolum dulci dulcius ambrosia.*

INTERDVM RAP. OCC.] interdum ante-  
 uertat, & prior osculetur.

IN ARBOREM, CVIVS  
 casu in agro Sabino pæne  
 oppressus est.

C

Ode 13.

Numquam homini satis exploratum esse,  
 quid vitare debeat. Sapphonis &  
 Alcæi laudes.

ILLE & nefasto te posuit die,  
 Quicumq; primùm, & sacrilega manu  
 Produxit arbos, in nepotum  
 Perniciem, opprobriūque pagi.  
 Illum & parentis crediderim sui  
 Fregisse ceruicem, & penetralia  
 Sparsisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colchi-  
 Ca, & quicquid vsquam concipitur nefas,  
 Tractavit, agro qui statuit meo  
 Te, triste lignum, te caducum  
 In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, numquam homini  
 satis

Cautum est in horas. nauita Bosporum  
 Pænus perhorrescit, neque ultra  
 Cæca timet aliunde fata.

Miles sagittas, & celerem fugam  
 Parthi: catenas Parthus, & Italum  
 Robur. sed improuisa lethi  
 Vis rapuit, rapietque genteis.

Quàm pæne furua regna Proserpina,  
 Et iudicantem vidimus Æacum,

Sedeisque descriptas piorum, &  
 Æoliis fidibus querentem

Sapphō puellis de popularibus?

Et te sonantem plenius aureo,

Alcæe, plectro dura nauis,

Dura fuga mala, dura belli?

Vtrumque sacro digna silentio

Mirantur umbra dicere: sed magis

Pugnas, & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus.

Quid mirum, ubi illis carminibus stupens

Demittit atras bellua centiceps

Aureis? & intorti capillis

Eumenidum recreantur angues?

Quin & Prometheus, & Pelopis parens

Dulci laborem decipitur, sono:

Nec curat Orion leones.

Aut timidos agitare lyncas.

NEFASTO DIE] *ἀνορθόδι ημερα.* dies nefastus,  
 infelix, infaustus, ad omneis res gerendas ineptus  
 habebatur. quin nec eo die lege agere licebat:  
 quod declarat vulgatissimus ille Ouidij versus, *Ille*  
*nefastus erit, per quem tria verba silentur.* tria verba  
 sunt do, dico, addico. quæ sunt prætoris. eius e-  
 nim est actionem & iudicium dare: ius dicere:  
 rem, de qua controuersia est, addicere, aut posses-  
 sionem alteri ex litigatoribus dare. Plutarchus  
 in Camillo scribit, ab Heraclito rectè reprehensum  
 esse Hesiodum, quòd alios dies faustos, alios  
 infaustos, & infeliceis statuerit, tanquam ignorans  
 vnam dierum omnium esse naturam: his verbis,  
 ἡμέρας



A ὄρθως Ἡρακλῆος ἐπιπλήξεν Ἡσιόδω πᾶς μὲν ἀγαθὸς ποιμή-  
να, πᾶς δὲ φαύλας ἡμέρας, ὡς ἀγνοῦντι φύσιν ἡμέρας μίαν ἔ-  
σαν. hanc arborem autem, quam dicit die nefalto  
esse fatam, iterum commemorat Ode 17. *Metru-*  
*eius illapsus cerebro Sustulerat, &c.*

SACRILEGA MANU] impia.

PROVXIT IN NEP. &c.] producere est,  
vel in longum tempus, vel foras, & in locum pu-  
blicum ac propatulum ducere. sic dicimus produ-  
cere conuiuium in multam noctem, & producere  
testes. sic hoc loco in nepot. pernic. &c. pro-  
ductam arborem intellige arborem satione & cul-  
tura è terra prolatam & propagatam in postero-  
rum perniciem, & totius vici infamiam.

FREGISSE CERV.] frangere ceruices apud  
M. Tullium vsitatum: vt orat. in Vatin. *Frerisue*  
*ceruices in carcere illi ipsi Vettio, ne quod indicium*  
*corrupti indicij extaret.* Horat. autem infra Od. 3.  
Epod. *impia manu Senile guttur fregerit.*

ET PENETRALIA SPARS.] id est, & in  
intima ædium parte noctu hospitem interfecisse.

VENENA COLCHICA] venena præsentissi-  
ma, venena venenis Medææ, quæ venefica fuit no-  
bilissima, potentiora. Ode 17. Epod. *Cales vene-*  
*nis officina Colchicis.* Admonendi autem sunt ado-  
lescentes, tertiam syllabam nominis *Colchica*, per-  
tinere ad principium versus consequentis. est en-  
nim hic versus hypermeter. Sed tamen non diffi-  
mulabo, me in aliquot libris manuscriptis, vno  
Russardino, & duobus Nicotianis, & nonnullis  
alijs reperisse scriptum, *ille venena Cholca.* quæ  
scriptura non est fortasse reiicienda: immò verò,  
vt Horatio vsitata, receptæ anteposenda. talia en-  
nim sunt illa Od. 2. 2. lib. 1. *Mauris iaculis:* & Ode  
12. lib. 4. *Sulpij horreis:* & epist. 12. lib. 1. *Ster-*  
*minium acumen.* & simil.

CADVCVM] te lignum, quod incidisti in me-  
um caput.

IMMERENTIS] qui nihil commerueram,  
quamobrem in caput meum irrueres. Od. 6. E-  
pod. *immerenteis hospites.* & 7. *immerentis Remi*  
*Sacer nepotibus cruor.*

QVID QVISQVE VITET, &c.] In duob.  
cod. calamo exaratis, Iannoct. & Faern. scriptum  
est, *Quod quisque vitet, &c.* de qua scriptura lector  
eruditus iudicabit. Degreditur ad sententiam ge-  
neralem & vniuersam, neminem sibi in posterum  
ita cauere posse, vt non improviso genere mortis  
extinguatur: quam & Pindarus posuit Olymp.  
eid. 6. *Ἡτοι βροτῶν κέρριται πείρας ἕπι θανάτῃ, ἕδ' ἀσύχμῳ*  
*ἀμέραν ὁπότε πᾶσι δ' αἰλίῃ ἀπειρεὶ ἀν' ἀγαθῶν πελευθήσῃ.* id  
est, nullus mortalium certus constitutus est mor-  
tis terminus: & incertum est quando quietum, &  
præsentem diem, solis filium, stabili cum bono fi-  
nituri simus.

BOSPORVM] Thracium, Pontifretum, in  
quo est Byzantium. Bosporum autem, nõ Bospho-  
rum imprimendum curavi, quòd Græci *βόσπορον*  
dicunt, à nominibus *βῶς* & *πόρος*, non *βόσφορον*. Præ-  
terea in libro Faerni, Bosporum scriptum reperi,  
& vno Vatic. De Bosporo sic interpret Apollon.  
lib. 2. *ἀργοναυτ. βόσπορος ὀνομάζεται διὰ τὸ δοκεῖν τὴν ἰῶν*  
*βῶν ἕσται διαπορεύεσθαι τὸ ἐπὶ Βυζαντίῃ καὶ Καλχηδόνος διαστή-*

μα, &c. ἢ διὰ τὸ πάντας τὰς γενεὰς πορῆμας, βόσπορον καλεῖ-  
σθαι. reliqua vide suo loco. id est, Bosporus no-  
minatur propterea quia Io cum vacca esset, videat-  
ur spatium illud, quod est inter Byzantium &  
Calchedonem, transiisse, &c. aut propte-  
rea quòd omnia angusta freta, Bospori appellan-  
tur.

NEQVE ULTRA CACA TIMET] neque  
ab alio periculo sibi metuit, quàm à Bosporo. Cæ-  
ca autem sunt, quorum causæ ignorantur. Præte-  
rea animaduerte hic poni tribrachyn pro dacty-  
lo: *met ali*, vt sæpe aliàs.

ET CELEREM FVGAM PARTHI] quia  
fugiens pugnat, vt sup. Od. 19. lib. 1. & *versis ani-*  
*mosum equis Parthum dicere.*

SED IMPROVISA LETI VIS] epist. 6.  
lib. 1. *Improuisa simul species exteret utrumq.*

QVAM PÆNE FVRVÆ] quantum afui ab  
inferis, id est, à morte: *Furuum* (inquit Festus) *ni-*  
*grum vel atrum. hinc dicta sunt furnus, funus, furia,*  
*fuligo, &c.*

PROSERPINÆ] quæ Orci vxor est, vitæ, &  
mortis arbitra. vide supra ad Od. 28. lib. 1. *nullum*  
*Sæua caput Proserpina fugit.*

ET IVDIGANTEM VIDIMVS ÆACVM] B  
Plato in Gorgia de Æaco, & Rhadamãtho, *ἐκάπερος*  
*δὲ πᾶσδων ἔχων, δικάζει.* id est, vterque virgam tenens  
ius dicit. vide Od. 7. lib. 4. & *de splendida Mi-*  
*nos Fecerit arbitria.*

SEDESQVE DISCRIPTAS PIOR.] cam-  
pum Elysiu: de quo sic Homer. *ὄδυσσ. δ. Ἀλλὰ σ' ἐς*  
*ἡλύσιον πεδίον, καὶ πύρατα γαίης Ἀθάνατοι πύμφουσι, ὅθι ξαν-*  
*θὸς Παδάμανθος.* & Virg. 5. *Æncid. non me impia nã-*  
*que Tartara habent, tristisque umbra, sed amœna*  
*piorum Concilia. discriptas* autem excudendum cu-  
raui libros septem veteres secutus: in quib⁹ omni-  
bus ita legitur: nisi quòd in vno, & altero legitur  
*descriptas: discriptas* autem, id est, *διατεταγμένας*, dis-  
positas, digestas, distributas. sic epist. ad Pison.  
*Discriptas seruare vices, operumque colores, Cur ego*  
*sic nequeo, &c.* Putant tamen quidam ferri posse  
*discretas.* Est enim vox Latina & bonis scriptori-  
bus vsitata. Lucret. lib. 5. *Et diuisa colebatur, di-*  
*screta que tellus.* quamquam ibi legendum potius  
est, *discricta que tellus*, vt habent libri nonnulli ve-  
teres.

QVERENTEM SAPPHÔ] querentem de  
puellis Lesbij, vel quòd illæ se ad turpem amo-  
rem impulissent, vel quòd sibi in amore non re-  
sponderent.

SONANTEM] lyra canentem. *sonantem* enim  
agendi significationem habet, & coniungitur cū  
vocibus, quæ sequuntur, *dura fuga mala.*

FVGÆ] exsulij, τῆς φυγῆς. nam Græci exsulum  
φυγῶν appellant, & exulare *φεύγειν* dicunt. vel fu-  
gam intellige eorum, qui clade accepta è prælio  
fugiant.

VTRVMQVE] Alcæum & Sapphonem.

SACRO SILENTIO] cur sacro? an quòd  
in rebus diuinis, quæ publicè fiebant, imperaba-  
tur, vt linguis fauerent? id est, vel bona verba lo-  
querentur, vel silerent? quod scribit M. Tull. de  
diuinat. lib. 1. & item scribunt Græci. hinc illa, *fa-*  
*vere*



**A** uete linguis. Od. 1. lib. 3. & male nominatis *Parcite verbis*. Od. 14. lib. 4. an propter Bacchi, & Cereris mysteria, quæ religioſiſſimo ſilentio conſtabant? an quòd Pythagorei ſilentium, diuinum quiddam eſſe exiſtimabant, at que ob eam cauſam eius uſus in ſacris erat maximus? Oda 2. lib. 3. fidele appellat, *Eſt & fideli tuta ſilentio Merces, &c.* Itaque Seruius ad verſum illum Virg. lib. 5. *Æn.* annotat, in ſacris taciturnitatem, in ludis plauſum, clamorem, ſtrepitumq; ac tumultuationem requiri.

**MIRANTVR VMBR. DICERE**] tale eſt illud Virg. Georg. 4. de Orph. *At cantu commota Erebi de ſedibus imis Umbra ibant tennes, ſimulacrâ que luce carentum.* idem ibid. *Quin ipſe ſtupeſcere domus, atq; intima leſti Tartara, ceruleoſque implexæ crinibus angues Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora, Atque Ixionei vento rota cõſtitit orbis.*

**SED MAGIS, &c.**] id eſt, ſed attentius audit vulgus pugnas, & tyrannorum exactiones, quæ canuntur ab Alcæo, quàm res amatorias, quas Sappho ſuis verſibus perſequitur. canebat tamen & Alcæus res amatorias, vt didicimus ex Oda 32.

**B** lib. 1. quamuis eſſet vir militaris, vt ſup. diximus.

**DENSVM HYMERIS**] frequens, confertũ, ſpiſſum, ἐπιπυρρον.

**BIBIT AVRE.**] audit cupidiffime. ſic Propert. lib. 3. *Incipe ſuſpenſis auribus iſta bibam.*

**QVID MIRVM, &c.**] Quid mirum, umbras mortuorum, Alcæi & Sapphonis cantu teneri, ac delectari, cum carminibus illis delectatus, ac, pene dicam, ſtupefactus Cerberus aureis demittat?

**DEMITTIT ATRAS B. C.**] aliter dixit Saty. 9. lib. 1. *Demitto auriculas, vt iniqua mentis aſellus. atras,* vel quia quæ ſunt apud inferos omnia, nigra ſunt, vt infrâ annotatum eſt ad illum locum Od. prox. *Viſendus ater, &c.* vel intellige turpeis, vt epiſt. ad Piſon. *atrum deſinat in piſcem.*

**BELVA CENTICEPS.**] Cerberum ſignificat, fortatte propter centum angueis, qui eius caput communiunt, vt ait Od. 11. lib. 3. *quamuis furiale centum Muniant angues caput eius.* Heſiod. autem in Theog. Cerberum πεντηκοντακεφαλον, id eſt, quinquaginta capitum, eodẽmque loco Echidne filium facit. ſed præſtat Heſiodi verba aſcribere.

**C** ſic enim ille de Echidna, *Δεὺ περὸν αὐτὸς ἐπικριν ἀμύχανον, ἐπὶ φατειὸν Κέρβερον ὀμνήσῃν Αἰδέω κινὰ χαλκιοφανόν, Πεντηκοντακεφαλῶν, ἀναίθεα τε, κρατερὸν τε.* id eſt, Secundo loco autem peperit ingentem, & ineuitabilẽ, & nefandum Cerberum, crudelem Orci canem, voce ferrea, quinquaginta capitibus præditum, impudentem & validum. Pausanias autem in Laconicis ſcribit Hecatæum Mileſium probabilem quendam de Cerbero ſermonem excogitaſſe: qui huiusmodi eſt: horribilem in Tanaro ſerpentem fuiſſe, eũmque Orci canem idẽo eſſe nominatum, quia, quemcumque ille momordiſſet, eum neceſſe eſſet interire: tanta erat veneni pernicietas ac diritas: atque hunc ſerpentem ad Euryſteum ab Hercule eſſe deductum. Iam primus Homerus eum Ditis, ſeu Orci canem appellauit, neque aliud ei nomen impoſuit, neque vlla eum ſpecie confor-

**D** mauit: Poſteriores autem Cerberum appellarũt, eĩque canis ſimilitudinem, ac figuram affinxerũt, triaque capita, nonnulli etiam quinquaginta attribuerunt, vt Heſiodus.

**EUMENIDVM**] furiarum. appellaſe autem ſunt Eumenides ab Athenienſib. εὐφρομοῦ ἕνεκα. vel vt præbeant ſe εὐμενείς, id eſt, placidas, placatas, propitias. Deæ ſunt cædis, & impietatis vltlices, eadẽm dicuntur à Græcis σενναί, δειναί, δεινόπες, ἔμφοβοι, πίνιμοι, χαλκιοπόδες, αἰνοί. id eſt, graues ſeu venerandæ, horribiles, horribili aſpectu, terrificæ, vltlices, æreis pedibus, abſtemiæ.

**RECREANTVR ANGVES**] vel furiarum crines, angues erant: vel furiarum crinibus angues erant implexi, atque implicari. Virgilius Georg. 4. *ceruleoſque implexæ crinibus angueis.* Idem lib. 7. *Æneid.* *Hinc dea ceruleis vnum de crinibus anguem Conijcit, inque ſinum præcordia ad intima ſubdit.* Catull. de nuptijs Pelei & Thet. *Eumenides, quibus anguineo redimita capillo Frons exſpirantis præportat pectoris iras.*

**QVIN ET PROMETHEVS**] De Prometheo diximus ad Odam 3. & 16. lib. 1.

**ET PELOPIS PARENS**] Tantalus. de quo dicemus ad Od. 19. huius lib. & Saty. 1. lib. 1. ſed de eius ſupplicio, reiſcio lectorem ad Æſchylum: cuius extat tragœdia, Prometheus nomine.

**LABOREM DECIPITVR**] Silegamus laborum, vt habent omnes libri vulgati, & aliquot manuſcripti, exiſtimo ab Horatio dictum eſſe *decipitur laborum* exemplo Græcorum, qui ita loquuntur, ἐπιλανθάνεται ποινῶν, id eſt, decipitur, vel fallitur, vel obliuiſcitur laborum. de verbo autem λαθάνειν, quod valet latere, ſeu fallere, diximus ad Od. 10. lib. 1. notiffimum enim eſt ijs, qui hunc poëtam terunt, *fallere* apud eum, idem valere, quod *latere*, obſcurum & incognitum eſſe. qualia ſunt illa, *Da mihi fallere, da iuſtum, ſanctũmque videri. & fallentis ſemita vite.* & illud, *ſocerum & ſceleſtas Falle ſorores.* quo ſenſu & verbum *decipio* uſurpauit ſat. 3. lib. 1. *amatorem quod amica Turpia decipiunt cacum vitia,* id eſt, quòd amica vitia ab amatore ignorantur, vel non animaduertuntur. non diſſimile eſt illud Plautinum in Epid. *nec ſatis exaudiebam, nec ſermonis fallebar tamen.* & ita Virg. *Æn.* 4. *dixit inſandum ſi fallere poſſit amorem.* quod etiam Græci dicunt βυκολεῖν ἔρωτα. i. ſolatia quædam, & oblectamenta adhibere, quibus animi ægritudinem ex amore natam leuare poſſimus, aut quibus animum ab amoris cogitatione auocemus. ſic Horat. Saty. 7. lib. 2. *fallere curam* dixit. *Iam vino quarens, iam ſomno fallere curam.* hoc igitur totum, *decipitur laborum,* coniunctè legendum, vt rectè annotauit Porphyrius: valẽtque, obliuiſcitur laborum ſuorum dulciſono, id eſt, carminibus Alcæi delectatus, ſuorum laborum ſenſu leuatur. Sed & Porphyrio videtur legiſſe *laborem,* & ita habent nonnulli veteres codices. Atque hanc puto rectam eſſe ſcripturam. Genus autem loquendi à Græcis ſumtum eſt. Sic enim dicunt illi, κλέπτει τὸν πόνον, ſeu τὸν κόπον: id eſt, non ſentit laborem, nõ ſentit dolorem. Iam cum hoc loco congruit ille, qui eſt Od. 11. lib. 3. *Quin & Ixiõ, Tityõſque vultu Riſit inuito, &c.*



**A** *Nec curat Orion, &c.*] de Orione diximus sup. ad Od. 28. lib. 1. sed quòd hìc dicit Horatius, non curare eum apud inferos leones agitare, &c. id est, studium venationis intermittere, dum Alcæum, & Sapphonem canentis audit, sumtum est ex Homero Ὀδυσσ. λ. ubi Ulysses narrat Alcinoò se illum vidisse apud inferos in prato Asphodelo, quas feras in desertis montibus interfecit, eas vnum in locum cogentem. sic Homer. Τὸν δὲ μετ' ὀρίωνα πλώριον εἰσενόησα Θῆρας ὅμ' εἰλεῦναι κατ' ἀσφόμελον λειμῶνα, Τὸς αὐτὸς κατέπεφνε σὺ οἰοπόλοισιν ὄρεσσι, Χερσὶν ἔχον ῥόπαλον παρχάλλειον αἰὲν ἀαγέε. Videtur autem Horatius toto hoc loco Pindarum æmulatus esse Πυθ. εἰδ. α. apud quem, aquila illa, quæ sceptro Iouis infidet, Apollinis cantu delectata, primum fenfim vtramque alam remittit, ac relaxat: deinde palpebris tenebroso vapore perfusis (sic enim loquitur Pindarus) obdormiscit. Itemque Martis animus alioqui ferox, armis relictis, ferròque posito, eodem cantu permulcetur. verba Pindari nò ascribam, ne sim longior.

**TIMIDOS]** *timidas* habet Faëni codex, sic Virg. pharmaceu. *quorum stupefacta carmine lynces.* alij fere omnes, *timidos*, quos secutus sum.

**B** **AGITARE]** διώκειν, persequi.

**LYNCAS]** Virg. Georg. 3. *Quid lynces Bacchi varia?* Horat. Od. 6. lib. 4. *Delia tutela deæ, fugacis Lyncas, & cernos cohibentis arcu, &c.*

## AD POSTVMVM.

## Ode 14.

Mortem vitari non posse.

**E** *Heu, fugaces, Postume, Postume,  
Labuntur anni: nec pietas moram  
Rugis, & instanti senectæ  
Afferet, indomitæq; morti.*

*Non, si trecentis, quotquot eunt dies,*

**C** *Amice places illacrymabilem*

*Plutona tauris: qui ter amplum*

*Geryonem, Tityónque tristi*

*Compescit vnda, scilicet omnibus,*

*Quicumque terræ munere vescimur,*

*Enauiganda, siue reges,*

*Siue inopes erimus coloni.*

*Frustra cruento Marte carebimus*

*Fractisque rauci fluctibus Adriæ.*

*Frustra per auctunnos nocentem*

*Corporibus metuemus Austrum.*

*Visendus ater flumine languido*

*Cocytus errans, & Danaï genus*

*Infame, damnatúsque longi  
Sisyphus Æolides laboris.*

*Linquenda tellus, & domus, & placens*

*Vxor: neque harum, quas colis, arborum*

*Te, præter inuisas cupressos,*

*Vlla breuem dominum sequetur.*

*Absumet heres Cacuba dignior,*

*Seruata centum clauibus: & mero*

*Tinguet pauimentum superbum*

*Pontificum potiore cenis.*

**EHEV, FUGACES, &c.]** videntur hæc ex Anacreonte expressa, si modò sunt Anacreontis: πολλοὶ μὲν ἡμῖν ἤδη Κρόταφοί, κάρρα δὲ λευκόν: Χαρίεσσα δ' ἐκ ἐπ' ἤβη Πάρα, &c. id est, Cana iam nobis sunt tempora, caput albescit: venusta pubertas defluxit, &c.

**POSTVME, POSTVME]** ἀναδιπλώσεις, seu reduplicatio ad maiorem acrimoniam comparata: sic Od. 17. eiusd. lib. *ibimus, ibimus, &c.* sic Sappho, Παρθενία, Παρθενία, πόμ' ἡμῶν οὐχί. id est, Parthenia, Parthenia, quòd, in relictis, abis?

**NEC PIETAS MORAM, &c.]** id est, ob pietatem neque tardius senesces, neque tardius morieris. sic Od. 7. lib. 4. dicit, Torquatum, cùm semel diem suum obierit, neque propter genus, neque propter facundiam, neque propter pietatem reuicturum. *Cùm semel occideris, & de te splendida Minos Fecerit arbitria, Non, Torquate, genus, non te facundia, non te restituet pietas.*

**INDOMITÆ]** ἀμειλίχῳ seu potius ἀνημέρω seu ἀπθασούτω, seu ἀπθίτῳ.

**NON SI TRECEN. QUOTQV. EVNT  
DIES.]** id est, non si quotidie trecentos tauros Plutoni immoles. sic Theognis Οὐδ' αὖ ἀποίνα διδὺς θάνατον φύροι, εἰδὲ βαρείας Νέσους, εἰδὲ κακὸν γῆρας ἐπεχόμενον. id est, ne pretio quidem ad se redimendum dato, mortem quisquam effugiat, neque graueis morbos, neq; malam senectutem aduenientem, & Sophocles Electra: Ἀλλ' ἐπιτόνῃ ἐξ Αἰδα Πατρίαις λίμνας πατέρα ἀνθήσεις, ἐπὶ γόοις, ἐπὶ λυγῶσιν. id est, sed ex Orco, & palude omnium communi patrem neque lacrymis, neque precibus excitabis. Et Æschyl. Μόνος θεῶν γὰρ θάνατος εἰ δάραν ἐρεῖ. Sola Dearum mors munèribus non delectatur. quem versum vsurpat Aristoph. βασιλεύχ. sic epist. 2. lib. 2. *si metis Orcus Grandia cum parvis non exorabilis auro? trecentis autem habent duo cod. Vatic. & Don. quos secutus sum.*

**ILLACRYMABILEM]** id est, qui lacrymis neque mouetur, neque flectitur. Virg. Georg. 4. de dijs inferis. *Nesciâque humanis precibus mansuescere corda.* Od. 9. autem li. 4. *illacrymabiles* significat, qui lacrymis ab inferis reuocari, vel redimi nò possunt. Germanus Valens, quem semper honoris causa nominatum velim, putabat hoc loco *illacrymabilem* ἐνεργητικῶς positum pro eo, qui non lacrymatur, aut qui lacrymari non solet, vt

Græci



**A** Græci interdum ἀκλαυτον vsurpant pro eo, qui non plorat. Homerus ὁδ. δ. Ατρεΐδῃ, μὴ ταῦτα δειρέσαι· ἢ δὲ πειρηθῆναι Ἰδμεναι, ἢ δὲ δειρῆναι ἐμὸν ἰόν, ἢ δὲ σε φημί Διὸν ἀκλαυτον ἔσειδαι, ἐπεὶ κ' εὖ πάντα πύθηται, id est, Atreide, ne me ista percunctare. non est opus eate scire, neque meam mentem cognovisse: & verò te negotium sine fletu futurum, ubi probè omnia audieris. & item ἀδάκρυτος ab eodem vsurpatur pro eo, qui non lacrymatur. ἰλ. α. Αἰδ' ὄφελος παρά νηυσὶν ἀδάκρυτος καὶ ἀπῆμων Ἰδμεναι ἐπεινυ ποίαισιν, μινυθὰ περ' ἢ μάλα δὴν, quorum duorum versusum explicationem reperies annot. ad Odam 16. eiusd. lib. ibi, *Abstulit clarum, &c.* idem ὁδ. ο. ω. Μῦσαι δ' ὄνεα πῦσαι ἀμειβομένηται ὅτι καλῆ Ὀρνεον. ἔνθα κεν ἦν ἀδάκρυτον γ' ὄνοησας Ἀργείων. Τοῖον γὰρ ὑπάρσσε μῦσα λίγηται. id est, Musæ autem novem omnes alternis canentes voce suaui lugebant, seu lamentabantur, ubi neminem lacrymarum expertem animadvertisses Argiuorū. talem luctum excitavit musa vocem claram edēs. Sic & lib. epigr. Græc. Pluto dicitur ἀμειδῆτος, id est, qui minime rideat. Tale est & illud Euripidis πολυδάκρυτος, quod significat multum lacrymantē. Sic ille in Alcest. εἵνεκεν δὲ καὶ πῶς ἀμφὶ τ' εὐρωῶν εὐρώων

**B** λάχματα πολυδάκρυτος ἐν δόμοις κόρα, id est, Gemit autem & aliqua circum Eurotam liquidè fluentem Lacæna lacrymosa domi puella.

**T**ERAMPLVM GERYONEM] teramplum vel tricripitem, ut vult Hesiodus: vel trium corporum, ut alij. Itaque Virgilius ter geminum appellat Æneid. 8. & Lucret. lib. 5. Eum interfecit Hercules boues suas suffurantem. Hesiod. in Theog. Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τετρακρίων Γηρυονῆα. Τὸν μὲν ἄρ' ἔξενάριξε βίβης Ηρακλεΐη Βουὶ παρ' εἰλυπόδεσσι παρέρυτῳ ἐν ἐρυθει, &c. id est Chrysaor autem genuit tricripitem Geryonem. hunc autem interfecit per vim virtus Herculeæ iuxta boues pedibus incurvis in Erythea circumflua. De Geryone Pausanias in Atticis ita scribit: Ἐνταῦθα παρ' Ἀργείωντος λόφου διὰ χριμῶνα, ὅστις ἐφάνη τὸ ὄμμα παρέρυτῳ, ἕως πτερυγίων ἐστὶν, ἀνθρώπου. ἐπὶ δὲ μέγθος, ἢ ἐστὶν ὅπως αὐτὸς ἔδοξεν. Αὐτὸς δὲ λόφος ἦλθεν εἰς τὴν πολλὰς, Γηρυονὲς τὸ χρυσάωρος εἶναι μὲν τὸν νεκρὸν, εἶναι δὲ καὶ τὸ θρόνον, &c. id est, hic effracto colle vi tempestatis ossa extiterunt, figuram & habitum præbentia, quoad credere licet, hominis. nam propter magnitudinem, non poterant ossa hominis videri. Statim rumor vulgò dissipatus est, Geryonis Chrysaoris filij & cadaver esse, & sedem. Idem Eliacor. primo, καὶ Ηρακλεΐος ἐστὶν ὁ παρὲς γηρυονῶν ἀγρὸν. παρὲς δ' ἀνδρες γηρυονῆος εἰσὶν ἀλλήλοισι παρὲς ἄλλοι: id est, & Herculis est cum Geryone certamen. Tres autem viti sunt Geryo, inter se coniuncti, & continentes.

**C** TITYVM QVE] Iupiter Elora potitus Iunonis suspicionem, dolorēque illum muliebrem veritus, eam in terra defodit. Terra ingenti statura filium edidit, qui Tityus nominatus est. Hunc Latona amore captum, eique vim afferre conatum Apollo sagittis confodit, ut tradunt multi. Pindarus autem Πυθ. εἰδ. δ. eum Dianæ sagittis cōfixum esse scribit his verbis, καὶ μὲν Τιτυὸν βέλος Ἀρτέμιδος θήρυσσε κραυγῆν ἐξ ἀϊκάτου φαρέτρης ὀρνύμενον, ὄφρα πῶς ταῦν ἐν δυνάτω φιλοπότην ἐπιφαιέν ἔραται. id est, Tityum porrò celere Apollinis iaculum confodit, ex in-

uicta pharetra erumpens, ut amet quis sequi volu- ptates concessas & permissas. De Tityo plura ad Odam 4. lib. 3.

**V**ND A SCILICET OMNIBVS, &c.] Sophocles in Electra λίμνω πάγκοινον, id est, paludem omnibus communem vocat.

**Q**VICVMQVE TERR. MVN.] videtur expressisse illud Homericum ἀρβύρας καρπὸν, id est, terræ fructum comedentes. & illud nescio cuius ποιῆτα, quod profert Plutarch. lib. παρὲς φιλαδελφίας. εὐρυόδου ὅσοι καρπὸν αἰνύμεθα χθονός. id est, Quicumque latæ fructum terræ sumimus. & illud Phoclis, Ἀλλὰ τὸ μοιράων νῆμι ἄλυτον, ἢ δέπω ἐστὶ, Εκφυγέειν ὅπου σὺ γὰρ ἐπιφροβόμεθα: id est, Sed Parcarum fila solvi non possunt: nec quicumque terræ munere vesci mur effugere mortem poterimus. Sic iterum Homerus ἰλιάδ. γ. Ὁς θνατὸς εἶναι, καὶ ἔδοι δὴ μῆτερος ἀκτῶν. id est, qui sit mortalis, & Cereris munere vescatur.

**S**IVE REGES, SIVE INOPES ERIMVS COLONI] sic sup. Od. 3. *Diuesne prisco natus ab Inacho, &c.* & Od. 4. lib. 1. *Pallida mors æquopulsat pede, &c.* & similia, quæ collegimus ad Oden 28. lib. 1.

**I**NOPES COLONI] Sup. Od. 35. lib. 1. *Te pauper ambit sollicita prece Reris colonus. Colonus, qui agrum alienum mercede colit: ut Saty. 2. lib. 2. videas metato in agello Cum pecore & natis fortem mercede colonum, &c.*

**F**RVSTRA CRVENTO MARTE, &c.] frustra periculum hoc, vel illud vitabimus: frustra omnem diligentiam, cautionēque adhibebimus, ut vitam quàm longissimè producamus. nam, quod genus mortis non timebamus, eo nobis erit fortasse moriendum. huic loco similis est ille Oda superiore. *Quid quisque vitet nunquam homini satis Cautum est in horas.* tale est & illud Hom. ὁδ. ο. π. ἢ δέπω μιν θάνατον προμείδαι ἄνωγα. Εκ γὰρ μνηστῆρων, θεόθεν δ' ἔκ' ἐς ἀλέεσθαι. id est, neque cum horror ut mortem à Procis extimescat, à deo verò nō licet effugere.

**C**RVENTO MARTE] μιαφόνου, βοροποίγη, αἵμα πέντε.

**F**RACTIS] à scopulis. & littoribus franguntur fluctus, ut sup. Od. 11. annotauimus ad illum locum, *Sen plureis hiemes, &c.*

**A**VSTRVM] Saty. 6. lib. 2. *nec plumbeus Auster, Auctumnūque gravis, Libitina questus acerba.*

**V**ISENDVS ATER, &c.] moriendum, ater autem Cocytus, vel quia tristis & horribilis, vel quia fluuius infernus: ut supra annot. ad illum locum Od. proximæ, *Demittit atras bellua Centiceps.*

**F**LV MINE LANG. COC. ERR.] id est, aqua languida, vel agmine languido. ut Virgil. *leni fluit agmine Tiberis.* & Hor. alibi *Galeis flumen.* Ordo verborum hic est, *Cocytus errans flumine languido, &c.*

**C**OCYTVS] Homer. ὁδ. ο. κ. Cocytum fluuium facit è Styge deriuatum, & cum Phlegetonte in Acheruntem confluentem. Ἐνθα μὲν εἰς Ἀχέρουτα Περιφλεγέθων τε ῥέουσι, Κοκκῆτος δ' ὅς δὴ συγὸς ὑδάτος ἐστὶν ἄπορρ' ὄζ. id est, hic quidem in Acheruntem Phlegeton, & fluit, Cocytus: qui oritur & man-



**A** nat ab aqua Stygia. Pausanias autem in Atticis (vt supra diximus) scribit, Cocytum, & Phlegetonem fluuios esse Thesprotia: cuius verba sunt hæc, *πρὸς δὲ τῆ Κιχίρω λίμνῃ ἐστὶν Ἀχρουσία καλεμένη, καὶ ποταμὸς Ἀχρών. οὗ δὲ καὶ κακὸς ὕδωρ ἀποπέταται.*

ET DANAI GENVS] Danaï filia, de quibus dicemus ad Odam II. lib. 3.

**D**AMNATVSQVE LONGI SIS. ÆOL. TAB.] hunc laborem narrat apud Hom. Vlysses ὄδυσσ. λ. Καὶ μὲν Σίσυφον εἰσέειδον κρατερὸν ἀλλεῖ ἔχοντα, Δαῖαν βασίζοντα πλώριον ἀμφοτέρωσι. Ἡ ποὶ ὁ μὲν σκρητίζομενος χροσίη, πόσιντι Λαῶν ἀνω ὄρεσκε ποτὶ λόφον ἀλλ' ὅτε μέλλοι Ἀκρόν ὑπεβαλέην, πῶτ' ἀποσρέψακε κρατὰ ἰς, ἔ' αὐθις ἔπειτα πέδονδε κυλινδετο λάας ἀναδής. Ἀὐτὰρ ὄγ' ἀψ' ὄσασκε παταγόμενος, ἔξ' ὁ δ' ἰδρῶς ἔρρεεν ἐκ μελέων\* κοινὴ δ' ἐκ κρατὸς ὄραρει. quorum versuum hæc ferè sententia est. Et verò Sisyphum vidi magnis doloribus affectum, ingens saxum portantem vtraque manu. Atque ille quidem manibus & pedibus nixus, saxum sursum trudebat in montis verticem: sed cum iam non longè ab esset, quin cacumen montis superaret, tum vis quædam valida saxum repellebat, & ita in planitiem reuoluebatur. ille autem denuò connitens & contendens sursum trudebat. sudor autem ex omnibus membris manabat. Huc pertinent hi Lucretij versus ex lib. 3. in extr. *Nam petere imperium, quod inane est, nec datur vquam, Atque in eo semper durum sufferre laborem: Hoc est aduerso nixantem trudere monte Saxum, quod tamen à summo iam vertice rursus Voluitur, & plani raptim petit æquora campi.* & illud ex vetere poëta: *illud quod Sisyphu' versat Saxum sudans nitendo, neque proficit hilum?* profert M. Tull. Tuscul. quæst. lib. 1. Huius autem laboris talem causam afferunt. Cum Iupiter Æginam Afopi filiam ex Phliunte in Oenonen per Corinthum transtulisset: Sisyphus Afopo filiam suam inuestiganti, eam à Ioue esse raptam enuntiauit, locumque, quò de lata esset, indicauit: ex quo Iouis in se odium grauissimum concitauit. Quare mortem in illum, vt eum exanimaret, immisit, Ille mortem durissimis, & solidissimis vinculis constrinxit. morte à Sisypho vineta, eueniebat, vt nemo moreretur, donec morte soluta, Sisyphum ei vicissim constringendum, domandumque tradidit. Ille autem prius quàm moritur, vxori mandat, vt sibi parentalia celebret, inferias ad inferos mittat. id non prestat vxor. ille Orcum orat, vt sibi ad vxorem reuerti liceat, hanc iniuriam exoptulatum. impetrat. Corinthum proficiscitur. cum vxore, & suis, vt olim solebat, sese oblectat, neque iam de re ditu ad inferos cogitat. Vix tandem senio confectus eò ingratiis retrahitur. ibi saxum voluere iubetur, ne se subducatur, iterumque ad superos profugiat. Hæc Eusthat. in. 3. Plato quoque, seu Xenocrates potius in dial. *πρὸς δὲ θανάτου* hæc omnia, atque etiam plura enumerat, quæ hîc Horat. *Χῶρον αἰσιβῶν, καὶ Δαναίδων ὑδρείας ἀπλεῖς, καὶ παντάλα δήφους, καὶ Τιτὸς ἀπ' ἀγέχνας, καὶ Σισύφου πέτρον.* Alij autem scribunt, ijque boni auctores, Sisyphum multarum rerum cognitione præstitisse, eaque fretum, immortalitatem sibi comparare studuisse. quod confirmat Theognis, cum ostendit, rebus omnibus

diuitias anteponi, ceteras res omnes præ diuitijs pro nihilo putari, etiam si quis plura (inquit) Sisypho sciat. *πλείονα δ' εἰδὲν Διολίς Σισύφου.* Hom. in. 3. *Εἴη δὲ Σισύφου ἔσκεν, ὃ κέρδιος γένητ' ἀνδρῶν.* id est, hic autem Sisyphus erat, qui astutissimus hominum fuit. vnde prouerbium, *Σισύφου μηχαναί:* quod vsurpat Aristoph. *Ἀχαρν.* de hoc etiam Horat. Od. 17. epod. *Optat supremo collocare Sisyphus In mōte saxū.*

**NEQVE HAR. QV. COL. ARB.]** siue fertilitium, siue sterilitium, & tantummodò ad voluptatem, & delicias comparatarum, quales sunt plantanus, pinus, laurus, & similes.

**CUPRESSOS.]** quas appellat funebreis Od. 5. epod. *Iubet sepulcris caprificos erutas, Iubet cupressos funebreis, &c.* Virg. *Æn. 6.* feraleis. *cui frondibus atris Intexunt latera, & feraleis anti cupressos.* & *Æn. 3.* atram cupressum. *Stant manibus aræ Caruleis mæsta vitis, atraque cupresso.* Cur autem cupressus adhibeatur in funeribus, hanc vulgo causam afferunt, quòd semel excisa, numquam renascitur: & ita Sex. Pompeius. ego existimarim potius initio iccirco adhiberi, cœptam esse, vt corpus humanum ab anima, animoque iam derelictum, diutius seruaretur, ac maneret incorruptum. Varro quidem putat iccirco cupressos in rogis adhiberi solitas esse, ne cadaverum, interea dum viderentur, odor nareis offenderet. Plinius præterea eam arborem Diti sacram esse scribit. Seruius item notat, cupressum, Proserpinæ dicatam esse. cod. Iann. & duo Vatic. habent *cupressus.*

**BREVEM DOMINVM]** te dominum non diu victurum, non diu arboribus tuis, & ceteris delicijs fruiturum: *δραστήριον ὄνητορ ἄριστον.*

**DIGNIOR]** dignior te. quia vtetur fruetur, cum tu parcas, vt facris. Euenit autem hoc ferè, vt, quæ summa cura, omnique studio quæsierunt, & custodierunt homines, ea effusissime largiantur, & consumant heredes. Theocr. *εἰδ. 5.* *Χρήματα δὲ ζῶοντες ἀμαλδύνοσι θανάτων.* id est, pecunias autem mortuorum viui consumunt. & Saty. 3. lib. 2. *Filius, aut etiam libertus vt ebibat heres, Dijs inimice senex custodis?*

**SERVATA CENTVM CLAVIBVS]** quibus, parcas, & quæ custodis accuratissimè.

**ET MERO TINGVET PAVIM.]** ita vino non parcat, vt etiam eo solum respergat: vel tantum bibet, vt statim effundat, atque euomat. M. Tull. Philipp. 2. *At verò te inquilino (non enim domino) personabant omnia vocibus ebriorum, natabāt pauimenta vino, madebant parietes.* Athenæus scribit. lib. 15. Alexandrum magnum solitum fuisse vnguento præstantissimo, vinoq; fragrantissimo solum respergere. Potest & ad veterem conuiuio rum morem referri, in quibus solebant puerorū aut puellarum, quas amabant, aut amicorum suorum nominibus commemoratis, ac prolatis vinū in humum fundere: quod declarat versus Theoc. *εἰδ. 10.* *Ἡδὴ δὲ πρὸς ἰόντος ἔδδ' ἐπιχέουσαι ἀκρατον.* id est, iam autem progrediente conuiuio, visum est merum in fundere. Neque verò mihi displiceat, si quis dicat, hîc significari ab Horatio illum Græcorum morè, qui erat huiusmodi, vt is, qui prior bibebat, cum aliquantum hausisset, reliquum sic è poculo effunderet,



A deret, ut id resonaret. quod dicebant *Σποκασίβητιν*. Xenoph. ἔλλη. βιβλ. 6. de Socrate. καὶ ἐπεὶ Σποκασίβητιν αἰετίζομενος τὸ κώνειον ἔπει, τὸ λειπόμενον ἔφαθεν Σποκασίβητιν, ἐπειὶ αὐτὸν, Κριτίας ἦδ' ἔσω τῶν καλῶν. quæ verba vertit M. Tull. Tusc. 1. sed more suo, id est, paulo liberius, quàm audeat religiosus interpres, hoc modo: *qui, cum coniectus in carcerem triginta iussu tyrannorum, venenum, ut sitiens, obbibisset, vel ut doctissimi viri legunt, obduxisset) reliquum sic è poculo eiecit, ut id resonaret.* Docet autem Athenæus lib. 11. cottabum à Siculis primùm introductū esse in conuiuio, tantūmque studij in eo ludo veteres posuisse, ut etiam præmia, quæ *κοττάβια* dicebantur, proponerent. & calices (inquit) qui ad eam rem maximè vtilis, & idonei esse viderentur, conficiebantur. Tūm rotunda domicilia ædificabantur, ut omnes cottabo in medio locato, ex æquo interuallo, & locis similibus, ac paribus de victoria certarent. non enim solū magno studio contendebant, ut ad signum propositum poculi reliquias eijcerent: sed etiam ut singula, quæ in eo ludo intercedebant, venustè, ac decenter efficerent. Oportebat enim læuo cubito innitentem, & lataga, id est, reliquum, quod eijciebatur è calice, dextera manu circumagentem, molliter eijcere. Vide apud eundem Athanæum plura de cottabo lib. 15. ego tamen simpliciter de solo resperfo hunc locum intelligendum esse puto. Non est porò omittendum, in cod. Iann. Vrf. tribus Vat. Torn. scriptum esse, *Tinguet*: quos secutus sum.

SUPERBVM] sic legendum esse arbitror, non *superbo*, nonnullorum veterum codicum auctoritate fretus. pavementum superbum autem intellige marmoreum. M. Tull. de leg. 2. *pauimentum marmorea, laqueata tecta.* Tib. lib. 3. eleg. 3. *Aurataq; trabes, marmoreumque solum.* vel pavementum domini superbi, ut Porph. & ita Lucret. lib. 4. *Posteisque superbos Vnguit amaracino,* id est, posteis puellæ superbiæ & amatorem fastidientis ac spernentis.

PONTIFICI. POTIORE CENIS] vino meliore, quàm, quod adhibetur in cenis pontificijs, quæ solent esse magnificentissimæ, atque apparatusissimæ. ὑπερβολικῶς dictum.

### IN SVI SÆCVLI LV- xuriam. Ode 15.

IAM pauca aratro iugeræ regie  
Moles relinquent: undique latius  
Extentæ visentur Lucrino  
Stagna lacu: platanusque cælebs  
Euincet ulmos. tūm violaria, &  
Myrtus, & omnis copia narium  
Spargent oliuetis odorem,  
Fertilibus domino priori.

Tūm spiffa ramis laurea feruidos  
Excludet ictus. non ita Romuli  
Præscriptum, & intonsi Catonis  
Auspicijs, veterumque norma.  
Priuatus illis census erat breuis:  
Commune magnum: nulla decempedis  
Metata priuatis, opacam  
Porticus excipiebat Arcton:  
Nec fortuitum spernere cæspitem  
Leges sinebant, oppida publico  
Sumtu iubentes, & deorum  
Templa nouo decorare saxo.

REGIÆ MOLES] ædificia sumtuosa & regibus conuenientia, molis instar. sic M. Tull. pro Milone *substructionum insanas moles* appellat, ædificia illa Clodiana. addit ei epithetum, *regia*, ut significantius declaret suæ ætatis hominum in ædificando insolentiam, luxuriam, insaniam.

EXTENTA] extenta latius, id est, porrecta & producta latius, quamuis Acron, & Porph. aliter sentiant.

STAGNA] Stagnum, quod Græce *σταγών*, (siue *στάων*) inquit Varro. Et Feltus, *Stagnum, quod in eo aqua perpetuò stet: alij quod is locus à Græcis *σταγών* dicitur, quia bene contineat aquam.*

LUCRINO LACV] Cæsar Augustus portum Iulium ad Baias effecit, immisso in lacum Lucrinum, & Auernum mari. Suet. in Augusto. Virg. Georg. 2. *An memorem portus, Lucrinòque addita claustra? Atque indignatum magnis stridoribus æquor, Iulia qua ponto longè sonat vnda refuso? &c.* *Lucrina Peloris* ab Horatio dicta, in lacu Lucrino capta. Satyra 4. lib. 2.

PLATANVSQVE CÆLEBS] quæ non solet adhiberi ad viteis sustentandas, ut vlmus, sed ad vmbra comparandam, ut sup. Od. xi. *Cur non sub alta vel platano, vel hac Pinniacentes, &c. Potamus vncti?* & M. Tull. de orat. lib. 1. *Nam me hæc tua platanus admonuit, quæ non minus ad opacandū hunc locum patulis est diffusa ramis, quàm illa, cuius vmbra secutus est Socrates.* & Virgil. Georg. 4. *Iamque ministrantem platanum potantibus vmbra.* Ἀμφιλαφὴν πλατάνων appellant Græci, ramosam, & late explicatam.

VLMOS] & populos, ut Ode 2. Epod. *Altas maritat populos.*

TVM VIOLARIA, ET MYRTVS, &c.] nihil est hoc loco corrigendum, ut quidam volūt: neque choræus erit *myrtus*, sed spondeus, numero multitudinis. violaria autem sunt loca, in quibus violæ nascuntur. de myrto diximus supra ad Oden 30. lib. 1.

OMNIS COPIA NARIVM] omnes flores, omniæque virgulta, ex quibus odor suauis nariibus afflatur, eadem autem ratione ea omnia, quæ ad narium delectationem nata sunt, narium copiam



**A** piam appellat Horatius, qua hircum Catullus id, quod nareis offendit, *nasorum pestem*.

SPARGENT OLIVETIS, &c.] id est, exoliuetis fient violaria, myrteta, roseta, &c. & quibus in locis oliuæ nascebantur, in ijs myrti, violæ, & suauissimi flores decerpentur.

TYM SPISSA RAM. LAUR.] laurinonumerantur in arboribus umbriferis, neque vel ramos habent ita explicatos vel frondeis ita densas, ut earum umbra solis ardorem arcere possit. veruntamen tantus est (inquit Horat.) hominum luxus, tam inusitata delicia, tantum denique nouarum, & exquisitarum voluptatum studium, ut etiam lauri arte adhibita frondibus siluescant, latissimæque ramos suos diffundat ad excludendos solis ardores.

FERVIDOS EXCLVDET ICTVS] sic legendum, & ita habent emendatiores libri & veteres, & impressi. Nam quod in quibusdam legitur *Excludet aestus*, nata hæc scriptura est ex annotatione, & declaratione verborum *feruidos ictus*, cum ad ea ascripisset studiosus aliquis bonarum litterarum, id est, solis aestus. Eleganter enim & erudite dixit Horat. *feruidos ictus*, pro caloribus solis. sic

**B** Lucret. lib. 2. Luminis ictum dixit. *Qui quoniam quodam gignuntur luminis ictu.* & paullo antè de colore. *Recta, aut obliqua percussus luce refulget.* & lib. 5. *Luna potest solis radijs percussa nitere.* Itaque apud eundem tela diei sæpe usurpatur pro luce diei & lumine solis. & radiatorum ictus, pro solis calore eod. lib. 5. *Et radijs solis cogeant undique terram Verberibus crebris extrema ad limina aperta,* &c. i. bid. *Vi queat accendi paruis ardoribus ictus.* i. bid. paullo post. *Astiferum ut tantum radiatorum exangeat ictum.* & lib. 6. *Aut dissoluantur solis super icta calore.*

NON ITA ROM. PRÆSCR. &c.] ordo & structura hæc est: non ita præscriptum est auspicijs Romuli, & Catonis, veterumque norma.

CENSVS] census est, tota rei familiaris æstimatione: lege annotation. ad illum locum, *Præconē tenui censu.* epist. 7. lib. 1.

**C** COMMVNE MAGNV] commune, τὸ κοινόν, quo Latino vititur M. Tullius non vno loco.

NULLA DECEMPED. MET. &c.] nulla illis erat priuata porticus obiecta septentrionibus, in qua inambularent æstiuo tempore, ita lata, ut decempedis eam committerentur. vide Vitruu. *metata* autem positum videtur pro *mensa*, idque πρὸς τὴν μέτραν, quod probat Prisc. lib. 8. Natum ex veterum more, qui in agrorum diuisione atque assignatione perticis ac decempedis agrorum modum exquirebant, quod erat metiri, & metari. solebant iidem limitibus & metis agrorum modos & formas circumscribere atque includere. Virg. diris. *Pertica, qua nostros metata est impia agellos.* & Horat. Saty. 2. lib. 2. *videas metato in agello Cum pecore & natis fortem mercede colonum.*

EXCIPIEBAT.] Sat. 4. lib. 1. *Neque enim cum lectulus, aut me Porticus excepit, desum mihi.*

NEC FORTVITVM SPERN.] vetabant leges, ne quis locum ruri forte fortuna oblatum sperneret, in quo iaceret: quia non sinebant villas

sumtuosas, & porticus ædificare. ita necesse erat in fortuito cæspite recumbere, vel ex cæspitibus & luto domunculas ædificare.

CÆSPITEM] agellum, ἐλάσιον, vel cæspitem, locum intellige, in quo negotijs soluti quiesceret ac recumberent, vel lateres è cæspite, vnde ædificarent.

NOVO SAXO] non rediuiuo lapide, sed nouo, & viuo. ut apud Virg. *Æn. 1. Intus aqua dulces, viuoque sedilia saxo.* De templis Deorum reficiendis Od. 6. lib. 3. *Delicta maiorum immeritus lues, Romane, donec templa refeceris Ædeisque labentis Deorum.* & Saty. 2. lib. 2. *quare templa ruunt antiqua Deum?*

## AD GROSPHVM.

## Ode 16.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam verò non congerendis opibus, honoribusve consequendis, sed coercendis cupiditatibus comparari.

O Tium diuos rogat in patienti  
Prensus Aëreo, simul atra nubes  
Condidit Lunam, neque certa fulgent  
Sidera nautis:

Otium bello furiosa Thrace,  
Otium Medi pharetra decori,  
Grosphæ, non gemmis, neque purpura ve-  
Nale, neque auro.

Non enim gaze, neque consularis  
Summouet licitor miseros tumultus  
Mentis, & curas laqueata circum  
Tecta volanteis.

Viuitur paruo bene, cui paternum  
Splendet in mensa tenui salinum,  
Nec leueis somnos timor, aut Cupido  
Sordidus aufert.

Quid breui fortes iaculamur auro  
Multa? quid terras alio calenteis  
Sole mutamus? patrie quis exsul  
Se quoque fugit?

Scandit æratas vitiosa naueis  
Cura: nec turmas equitum relinquit,  
Ocyor ceruis, & agente nimbos  
Ocyor Euro.

Latus in præsens animus, quod ultra est,  
Oderit curare: & amara lento



A Temperet risu. nihil est ab omni  
Parte beatum.

Abstulit clarum citamors Achillem:  
Longa Tithonum minuit senectus:  
Et mihi forsan, tibi quod negarit,  
Porriget hora.

Te greges centum, Siculeq; circum  
Mugiunt vacca: tibi tollit hinni-  
Tum apta quadrigis equa: te bis Afro  
Murice tincta

Vestiunt lana. mihi parua rura, &  
Spiritus Graiae tenuem camœna  
Parca non mendax dedit, & malignum  
Spernere vulgus.

OTIVM] otium hoc loco accipe vitam tran-  
quillam, pacatam, & quietam, vt apud M. Tull.  
in Rull. ad Quirit. *ita iucundum est otium, vt &*  
vos, & maiores vestri, & fortissimus quisque vir ma-  
ximos labores suscipiendos putet, vt aliquando in otio  
possit esse, praesertim in imperio ac dignitate. aliud o-  
tiuū describit Catullus ad Lesbiā, incers videlicet &  
ignauum. *Otium Catulle tibi molestum est: Otio ex-  
sultas, nimiumque gestis: Otium & reges prius, & bea-  
tas Perdidit vrbeis.*

PRENSVS AEGÆO] is, qui in medio mari  
Aegæo nauigat. Aegæum mare ab insulis appella-  
tum est, quæ in eo mari caprarum similitudinem  
præ se ferunt: seu quòd in eo Aegæa Amazonum  
regina perierit: siue quòd eò Aegæus Thesei pater  
se præcipitauerit. Festus. vide & quæ annotaui ad  
epist. xi. lib. i. Quidam libri veteres habent  
Pressus.

ATRA NVBES] Virg. lib. 10. Æn. *Sed subli-  
me volans nubi se immiscuit atra.*

CONDIDIT] textit, obduxit, & quasi sepeli-  
uit. NEQVE CERTA FVLGENT] sic Virg.  
Æn. i. *Eripiunt subito nubes calumque, polimque.*

THRACE] Græcum est Θρακη. sic Od. 25. lib.  
3. *Hebrum prospiciens, & nine candidam Thracen.*  
alibi Thraca, vt epist. ad Quinctium: *vt nec Frigi-  
dior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.* & ad Iul.  
Florum, *Thracæne vos, Hebrusque niuali compede  
vinctus, &c.*

GAZÆ] diuitiæ immensæ, vt supra Ode 29.  
lib. 1. *icci beatis nunc Arabum inuides Gazis.* simi-  
lis sententia est epist. 18. lib. 1. *Non domus, aut fun-  
dus, non aris aceruus & auri Egroti domini deduxit  
corpore febreis, Non animo curas.* sic Lucret. lib.  
2. *Quapropter, quoniã nil nostro in corpore gaza Pro-  
ficiunt, neq; nobilitas, neque gloria regni: Quod super-  
est, animo quoque nil prodesse putandum est, Si nõ for-  
te, tuas legiones per loca cãpi Feruere cùm videas belli  
simulacra cientis, His tibi tum rebustime facta relli-  
giones Effugiunt animo pauida, mortisque timores.*

CONSULARIS LICTOR] consulatus,  
seu consularis potestas. Venustè autem consula-

rem lictorem dixit potius, quàm consulatum, si-  
gnificans, consularis lictores non habere potesta-  
tem summouendarum curarum, & aliarum men-  
tis perturbationū, quemadmodum turbam sum-  
mouere solent ante incedentem consulem. sic fe-  
rè Plinius lib. 9. cap. 34. vnionem dicit à feminis  
in publico lictorem dicitari, quia, quemadmo-  
dum lictor ante magistratus, ita vnio ante fami-  
nas turbam summouet. Dicti autem lictores à li-  
gando, vt docet Nonius. Hi ante prætorem &  
consulem fasceis & secureis præferbant. *παλδού-  
χους* appellant Græci scriptores. habebat autem &  
prætor suos lictores. Cic. in Rullum, *Deinde an-  
tebant lictores, non cum bacillis: sed vt hic pratoribus  
anteunt, cum fascibus duobus.* consulatum autem  
posuit pro quouis alio amplissimo magistratu.  
Iam vnde sint dicti lictores, docet Plutarchus  
quæst. Rom.

MISEROS TVMVLTVS MENTIS]  
animi perturbationes, curas, angores, timores, æ-  
gritudines, quibus concitatus tumultuatur ac tre-  
pidat.

CVRAS LAQV. CIRC. &c.] curas, quæ in  
domibus locupletum, & potentium, ac beatorū  
istorum, tum crebriores, tum molestiores solent  
esse. *laqueata tecta* autem, laquearibus ornata. M.  
Tull. de leg. 2. *Magnificasque villas, & pauimenta  
marmorea, & laqueata tecta contemno.* Lucretius  
lib. 2. *laqueata, aurataque templa.*

VOLANTEIS] tralatio. sic Saty. 6. lib. 2. *si-  
mulatras Ventum est Esquilias, aliena negotia centū  
Per caput & circa saluunt latus.* potest etiam dici  
esse *συναρπάζειν*, seu *συναρπάζειν*, pœtis valde vsi-  
tatam.

VIVITVR PARVO BENE] subaudi ab eo,  
cui paternum, &c. id est, viuit is paruo bene, qui  
contentus est re sua familiari, & supellectili pa-  
terna, modicòque apparatu. Veteres salinorum  
appositu mensas sacras faciebant, vt declarat illud  
Arnobij lib. 2. *in penetralibus Vesta ignis perpetuos  
fouetis focos? sacras facitis mensas salinorum, & simu-  
lacrorum appositu?* Præterea sal condimentum est  
ciborum, immo verò obsonium tenuiorum. Nã  
cùm præter panem & sale nihil habeant, quod  
sibi apponant, pane, & sale famem explere cogun-  
tur, vt Saty. 2. lib. 2. *Cùm labor exuderit fasti-  
dia, siccus, inanis Sperne cibum vilem: nisi Hymettia  
mella Falerno Ne biberis diluta: foris est promus, &c.*  
Itaque per salinum, (id est vas, quo sal continetur)  
salem, vt primum omnium, quæ in mensa ap-  
ponuntur: & per salem, tenuem & communem  
omnium hominum apparatus, minimèque  
sumtuosum victum significari puto. Adiuuat me  
quòd vulgo dicitur, *multos modios salis simul eden-  
dos esse, vt amicitia munus expletum sit:* quod est a-  
pud M. Tullium in Lælio: & apud Arist. lib. 8. de  
mor. ad Nicom. *κτὶ τὴν παροιμίαν γὰρ ἔστιν εἰδῆσαι  
ἀλλήλους πρὶν τὰς λεγομένους ἀλας συναλαῶσαι.* id est, Ve-  
rùm enim illud prouerbiū est, *Multos modios  
salis simul edendos esse, vt homines inter se no-  
riunt.* Et Demosthenes, vt est in oratione Æschini  
*κατὰ κτισίφ.* in simulatus ab Æschine hospitem  
suum necandum curauisse, respondit audiente po-  
pulo.



**A** pulo, *σε τῆς τῆς πόλεως ἀλαί τῆς ζενικῆς ἀραπίης ἀπὸ πλείονος ποίησαι*: id est, ciuitatis salerni pluris fecisse hospitali mensa. ad hunc locum pertinet illud ex Saty. 3. lib. 1. *modo sit mihi mensa tripes, & Concha salis puri.* & illud Persij Sat. 5. *eben Vare regustatum digito terebrare salinum Contentus perges, si viuere cum Ioue tendis.* Idem Saty. 4. *Ingemit hoc bene sit, tunicatum cum sale mordens Cepe, & farratam pueris plaudentibus ollam.* & illud Diogenis Cynici, quem cum Craterus rex ad se inuitaret: *βούλωμαι, ἐφη, ἐν ἀθῆναις ἀλα λείχην, ἢ ὡς Κρατερῶς ἢ πολυτέλους ἀραπίης ἀπολαύειν.* id est, Malo, inquit, Athenis salerni lingere, quam apud Craterum mensa sumtuosa perfrui. & illud Plautinum ex Rudente, *Sed hic rex cum aceto pransurus est, & sale, sine bono pulmento.*

**CUPIDO SORDIDVS]** cupiditas sordida, id est, amor, seu Cupiditas pecunia: quæ in hominem verè magni & excelsi animi cadere non solet. Et animaduertat adolescens harum litterarum studiosus, Cupidinis nomen etiam pro cupiditate apud hunc poetam semper esse generis masculini, vt Od. 16. lib. 3. *Contracto melius parua Cupidine Veltigalia porrigam.* & epist. 1. lib. 1. *Feruet auaritia, miseròque Cupidine peētus.* & Saty. 1. lib. 1. *At bona pars hominum decepta Cupidine falso.* & Ode 24. lib. 3. *Eradenda Cupidinis Prani sunt elementa.* Atque hæc, quamuis non ita magni ponderis, quidam, cum scirent à me esse occupata, sibi iniustissimè arrogarunt. neque tamen viderūt, hinc Cupidinem esse Dei nomen. Cupido enim omnium rerum amoris & cupiditatis auctor est *ἡ ἀλάπης.*

**QVID BREVI FORTES, &c.]** id est, quid nos, qui ad breue tempus floremus, valeamus, & viuimus, multa nobis proponimus, multaque desideramus? *iaculamur*, id est, quasi iaculando petimus, destinamus, & est tralatio à sagittarijs. *σφαζόμεθα.* Illa autem breui auofortes, coniunctè sunt legenda, id est, ὀλιγοχρόνιοι, & (vt Homeri verbo vtat) *μικροβάδοι*, id est, breuis vita, seu breui tempore morituri: exiguum tempus victuri.

**QVID TERR. ALIO CAL. SOLE]** quid proficiscimur in terras longinquas, & peregrinas patria relicta? non dissimile est illud Pindari Πυθ. εἰδ. γ. *εἰ δὲ φύλον ἐν ἀνθρώποις μεταβάτατον ὅστις ἀρχὴν ἐπιχώραι παλαιῆν τὰ πόρτα μεταμόρφια θηρεῖν ἀκράντοις ἐλπίσι.* Id est, Genus est hominum vanissimum, quod despiciens domestica, & patria, longinqua circumspicit, & persequitur, res inaneis fallaci spe captas. Sed Virgil. Georg. 2. magis ad rem, *Exsulioque domos, & dulciora limina mutant, Atque alio patriam querunt sub sole iacentem. Alio sole, carmine saculari ad Deos, aliisque & idem nasceris.*

**PATRIÆ QVIS EXVL. &c.]** si hæc Græcè exprimentur, magis appareat totius sententiæ venustas, hoc modo, *ἡς πατρίδος φύλας ὄν, καὶ ἑαυτὸν ἐφυγε,* Nam exsulem Græci *φυγάδα* nominant, & exsulare *φύγειν* dicunt, id est, fugere. Itaque hanc patronomastiam lingua Latina imitari nō potest. sed is tamen, qui Græcè sciat, facillè eam agnoscat. Iā exsulè à solo Nonius ait esse nominatum, vt extor

rem à terra: vnde mirum est ab exsule vulgò exsiliium, non exsiliium dici. hanc sententiam autem copiosè persequitur Lucret. lib. 3. in extemo. *Exit saepe foras magnis ex adibus ille, Esse domi quem pertasum est, subitòque reuertit: Quippe foris nihilo melius qui sentiat esse: Currit agens mannos ad villam hic præcipitanter, Auxilium tectis quasi ferre ardentibus instans. Oscitat extemplo, tetigit cum limina vilæ, Aut abit in somnum gravis, atque oblitia querit: Aut etiam properans urbem petit atque renisit. Hoc se quisque modo fugit: at, quod scilicet (vt fit) Es fugere haud potis est, ingratis heret, & angit, &c.* eodem pertinet illud Saty. 7. lib. 2. *Non horam tecum esse potes, non otia rectè Ponere, teque ipsum vitas fugitiuus & erro.* Ad hunc locum pertinet etiam illud Aristot. lib. 9. de morib. ad Nicom. *Ἰησι δὲ οἱ μοχλοῖ μετ' ὧν σωμαμερέουσιν, ἑαυτὸς δὲ φεύχουσιν, &c.* nam ea reperies annotata, satyra illa. 7. ad illum versum *Non horam tecum, &c.*

**SCANDIT ERATAS]** eadem ferè Od. 1. li. 3. *sed timor & mina Scandunt eòdem, quò dominus, neque Decedit erata triremi, & Post equum sedet atra cura.* Vberius autem Lucret. lib. 2. *Quòd si ridicula hæc, ludibriūque esse videmus, Reueraque metus hominum, curaq; sequaces Nec metuum sonitus armorū, nec fera tela, Audadterq; inter Reges, rerūque potentis Versantur, neque fulgorem reuerentur ab auro, Nec clarum vestis splendorem purpureai: Quid dubitas, quin omne sit hoc rationis egestas? &c.*

**ET AGENTE N. OCYOR]** Virg. li. 12. Æn. *Ni fuga subsidio subeat, fugit ocyor Euro.*

**IN PRÆSENS]** non in posterum, aut futurum tempus. Suadet enim vt in diem viamus: vt Ode 8. lib. 3. *Dona presentis cape latus hora. & 29. lib. eod. ille potens sui, Latiusque deget, cui licet, in diem, Dixisse, vixi: cras vel atra Nube polum pater occupato.* & epist. ad Bull. lib. 1. *Tu, quancumque Deus tibi fortunauerit horā, Grata sume manu, nec dulcior differ in annum.* Nam (vt idem ait Ode 7. lib. 4.) *Quis scit, an adiciant hodierna crastina vita Tempora dijs superi?* Quin Pindarus, qui multo feruorior Horatio est, multo que grauiora tractat argumenta, ait se diurnam oblectationem persequentem, sensim senescere, atque ad mortem progredi. eius verba sunt hæc, εἰδ. εκτω. *ὁ δ' ἀθανάτων μὴ θρασέτω φθόνος, ὅπ' περ πόνον ἐφάμερον διώχων, ἑκαλὸς ἐπιμυγῆρας, ἐς τὴν μύροισμον αἰῶνα.* & ἰαδ. μ. εἰδ. η. apertius: quicquid ante pedes est, esse melius, eoque esse fruendum, cum dies is, qui vitæ nostræ cursum terminat, capitibus nostris semper impendat. sic Pind. *τὸ δὲ πᾶσι πόδος, ἀρειον αἰεὶ χεῖμα πᾶν ἰδὸς γὰρ αἰὼν ἐπ' ἀνδράσι κρέματα ἐλίσσαν βίον τ' ἴπρον.* Denique Theognis monet, vt conuiujs & sermonibus honestis in præsentia oblectemur: futura autem Dijs curanda relinquamus. sic Theog. *Νῦν μὲν πίνοντες περ πῶμα καλὰ λέγοντες Ἄρσιν δ' ἐπιπέσει, παύτε θεοῖσι μέλει, id est, Nunc oblectemur potantes, scita loquentes. Sint autem cura postera dijs superis.* quibus concinunt illa Euripidis in Alcest. *ταῦτ' ἐν ἀκῶσας, καὶ μαθὼν ἐμὴ πάρα, Εὐφρανε σαυτὸν, πίνε, τὸν κατ' ἡμέραν βίον λογίζου, τὰ δ' ἄλλα τῆς τύχης, id est, His igitur auditis, & ex me cognitis, Te ipsum oblecta, bibe. diurnam vitam, tuam esse deputa: cetera fortunæ:*



**A** QVOD VLTRA EST] id est, quod futurum est. nam presentia duntaxat nos attingunt: futura autem nondum ad nos pertinent. Quemadmodum hic futurum per id, quod ultra nos est, significatur: quia nondum ad illa peruenimus: ita Oda 29. lib. 3. per id, quod retro est, prateritum, quia illa praterijimus, non tamen irritum *Quodcumque retro est Efficiet, &c.*

LENTO TEMP. RIS.] sic reperi scriptum in sex libris calamo exaratis, Don. Faer. Vrsini, Tornes. Ruffardino, Nicotiano, cum libri vulgari habeant *lato*. quam tamen scripturam, si quis malet, non refello, neque admodum improbo. sed *lento* magis probo: idq; interpretor, moderato, non profuso.

**B** NIHIL EST AB O. P. BEATVM] Pulchre Pindarus Πινδ. εἰδ. γ. ostendens idem, quod hic Horat. nihil esse ab omni parte beatum, ait, Deos immortalibus vni bono hominibus dato, duo mala admiscere solere: hæc autem mala insipientibus moderatè ferre non posse, suamque aduersam fortunam fronte & vultu declarare & prode: & si quid boni habeant, stulticia sua obruere, atque extinguere: sapientibus contra dissimulando sua quidem mala occultare: bona autem semper in promptu habere, & his suas molestias consolari ac leuare: sic Pinda. πῆματα σύνδυο δαίμονται βροτοῖς ἀθάνατοι. τὰ μὲν ὄντι ἐδύναται νήποιο κόσμῳ φέρειν. ἀλλ' ἀγαθοὶ τὰ καλὰ τρέφαντες ἔξω. adde cet. quæ deinceps sequuntur de Peleo, Cadmo, Achille. illum autem Pindari locum videtur Theognis expressisse his versibus. εἰδὲς τι πάντ' ἐστὶ πανόλβιος, ἀλλ' ὁ μὲν ἐδολὸς Τολμᾶ ἔχων τὸ κακόν, κ' ἔκ' ἐπίδηλος ὄμωσ' Δειλὸς δ' ἔκ' ἐκκακοῖσιν ἐπίσταται, ἢ τ' ἀγαθοῖσιν Θυμὸν ἔχων μέμνην. id est, Nullus est omni ex parte beatus: sed vir bonus qui dem audet fortunam aduersam excipere & subire: neque tamen præ se fert ægritudinem, aut casum suum aduersum. At improbus & ignauus neque in malis, neque in bonis constantem animū retinens manere potest. Rursus Pindar<sup>9</sup> Νεμ. εἰδ. ζ. difertè negat fieri omnino posse, ut aliquis vnus vniuersam beatitudinem sit consecutus. τυχὴν δ' ἐν ἀδύνατον εὐδαιμονίαν ἀπάσαι ἀνελόμενον. Eodem pertinent tres Eurip. senarij in Steneb. ἔκ' ἐστὶν ὅστις πάντ' ἀντρεῦδαιμονεῖ. Ἡ γὰρ πεφικὸς ἐδολὸς ἐκ' ἔχ' βίον· Ἡ δυσχερὴς ὄν πικρῶν ἀροῖ πλάκα, id est, non est quisquam, qui omni ex parte beatus sit. Nam aut bonus natura factus viuendi facultatibus caret: aut ignobilis & humilis natus, agros fertilibus & opimos arat.

**C** ABSTVLIT CLAR. CITA MORS ACH.] apud Homerum Achilles se μινυθάδιον à matre editum esse, id est, vitæ breuis hominem, dicit: Μητηρ, ἐπὶ μὲ ἔτεκός γε μινυθάδιον περὶ ὄντα, Τιμήν περ μοι ὀφελεν ὀλύμπτος ἐγγυαλίξαι. id est, Mater, quandoquidem me peperisti breuis vitæ hominem, At certe Deus mihi honorem & gloriam tribuere debebat. cui sic respondet Thetis, Ω μοι πικρὸν ἔμῳ, τί νυ σ' ἔτρεφον αἰνὰ τέκυσσα, Διτ' ὀφείλες παρὰ νήσῳ ἀδάκρυτος, καὶ ἀπήμῳ Ἡδαι, ἐπὶ νυ τοῖ αἴσα μινυθάπερ, ἢ μάλα δὴν. id est, Hei mihi, fili mi, quamobrem te sustuli & a lui, posteaquam cum dolore peperisti? Vtinam expers lacrymarum, & malorum ad naueis sederes:

quandoquidem breuis tibi vitæ à dijs concessa est, neque admodum diu victurus es. & eadem pro filio Iouem orans, Τιμήν μοι ἴδον, ὅς ἀλυμυρώτατος ἄλλων Ἐπλετο. id est, filium meum honore afficito, qui breuissimæ inter alios homines vitæ natus est. & il. i. ipse Achilles narrat se de matre audiuisse, si gloria studeat, sibi breui esse moriendum. Μητηρ γὰρ τα με φησὶ, &c.

**D** LONGA TITHONVM] immortalitatem quidem Tithonus, quam optauerat, consecutus est: sed eam senectus insuauem, atque amaram reddidit, cum se omnibus profus voluptatibus, atque oblectationibus, ætatis culpa, priuatum esse sentiret: quem ob id in cicadam versum esse aiunt. Narrant Tithonum ab Aurora immortalitatem quidem impetrasse, quam petierat, sed non ἀγήρασιαν, id est, vitam senectutis expertem, & perpetuam iuuentam, quam petere eum fugerat. Ita factum est, ut in cicadam versus sit, animal aridissimum & siccissimum, & canorum, & garrulum: quæ senectuti conueniunt. Senectus enim est natura loquacior, ut scribit M. Tullius in Catone maiore: & sola vox ferè in senibus remanet: quod notat Seruius hunc versum proferens ad illum Virg. Æneid. 4. Tithoni croceum linquens aurora cibile. Admonet autem Eustathius ad primum versum il. x. Tithoni nomen vsurpari solere de senibus infelicibus, & laboriosis. Sup. Od. 28. lib. 1. Tithonὸςque remotus in auras.

**E** PORRIGET] producet, prorogabit: seu si quis malet, præbebit.

**F** TE GREGES CENTVM, &c.] circum te greges centum, & Sicula vaccæ mugiunt. Diuitiæ olim in bouum armentis, & pecudum gregibus erant positæ. Hom. il. i. Ενδ' ἀδρες ναῖσαι πολυρῥώες, πολυβόται. id est, in ea autem vrbe habitant viri agnis, & bobus abundantes. & Hesiod. ἐργ. καὶ ἡμε. ἀδρες πολὺμηλοὶ τ' ἀφνειοὶ τε. id est, viri ouib<sup>9</sup>, & diuitijs affluentes. & Her. ἕραν. ὄψαυτα καὶ ἐδῆτινον ἐπὶ μωδῶ παρὰ τῷ βασιλεῖ ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς. ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδικκὸς τὰ λεπτὰ τῶν περὶ βότων. ἔσαν γὰρ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τ' αἰθροῦσι ἀδινέες χημάσιν, ἢ μόνον ὁ δῆμος. id est, hic etiam hi tres fratres mercede conducti regi seruebant: alius equos pascens, alius boues, alius, qui erat natu minimus, Perdicca, oueis. Erant enim olim reges pecunia tenues & infirmi, non solum populus.

**G** TOLLIT HINNITVM] edit hinnitum. vltima syllaba nominis hinnitum pertinet ad principium versus deinceps subsequenti, hoc modo: tibi tollit hinni-T' apta quadrigis equa. ut sup. Ode 13. ille venena Cholchi-Ca, & quicquid, &c. tollere hinnitum autem sic dictum, ut tollere cachinnum, risum, clamorem. lib. de arte poet. Romani tollēt equites, pediteque cachinnum. & ibidem, Ne spissē risum tollant impune cateruæ. & M. Tull. lib. 2. ad Q. Fratrem epist. 1. deinde eius opera repente à Graecostasi, & gradibus clamorem satis magnum sustulerunt. & epist. tertia. opera Clodiana clamorem sustulerunt. & Lucret. lib. 3. Tollunt clamores, quasi si ingulenter ibidem. & Virgil. Æneid. 3. Clamorem immensum tollit.

**H** APTA QVADRIGIS EQVA] etiam hoc loco



A loco refelli, & coargui possunt ij, qui quadrigas, quatuor equos esse sine curru putant. Nam si hoc ita sit, quomodo hic locus explicari possit, non vi deo. sed res est ita in promptu posita, ut silentio potius prætereunda, aut risu eludenda, quam argumentis aut exemplis sit refellenda.

TE BIS AFRO MVRICE TINCTÆ, &c.] lanas bis tinctas murice, seu purpura, διβαφεῖς Græci vocant. ex quo M. Tullius purpuram bis tinctam dibaphum nominat epist. ad M. Cœlium, lib. 2. epist. *Curtius noster dibaphum cogitat, sed enim inspector moratur.* Murex autem piscis è genere testaceorum, ex cuius sanguine conficiebatur color purpureus. Horat. epist. 2. lib. 2. *Argentum, vestris Getulo murice tinctas.*

SPIR. GRATIÆ TEN. CAM.] sic Pindarus id. Olymp. ait se Parcæ beneficio & benignitate eximiarum Gratiarum hortum depascere, id est, ex artis poëtica studio flores lectissimos carpere. σύν πιν μοιρίδω παλάμα ἐξαρτέπων χαρίτων νέμομαι κάπον. Significat autem Horat. sibi à Parca, aut à fati tributam esse vim & facultatem poëticam ex Græcis poëtis expressam. sic Od. 30. lib. 3. *Dicar, quæ violens obstrepit Ausidus, Et quæ pauper aqua. &c. ex humili potens Princeps Æolium carmen ad Italos deduxisse modos.* Tenuem autem camœnæ spiritum dicit, ut Od. 6. lib. 1. *Imbellisque lyra musa potens vetat Laudes egregij Caesaris & tuas culpa deterere ingeni.*

PARCA NON MENDAX] sic Parcas veracis appellat in carmine sæculari, post epod.

MALIGNVM] illiberabile, inuidum, iniquum. Sup. Ode 29. lib. 1. *ne parce malignus.* & epist. ad August. *laudare malignè.*

## AD MÆCENATEM. ægotum. Ode 17.

Negat se ei superstitem esse velle.

C *Vr me querelis exanimas tuis?  
Nec Dijs amicū est, nec mihi, te prius  
Obire, Mæcenas, mearum  
Grande decus, columénque rerum.  
Ah, te meæ si partem anima rapit  
Maturior vis, quid moror altera,  
Nec carus æquè, nec superstes  
Integer? ille dies utramque  
Ducet ruinam: non ego perfidum  
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,  
Vt cumque præcedes, supremum  
Carperè iter comites parati.  
Me nec Chimera spiritus ignea,  
Nec, si resurgat centimanus Gyas,*

*Diuellet umquam. sic potenti  
Iustitiæ, placitumque parcis.  
Seu libra, seu me Scorpius aspicit  
Formidolosus, pars violentior  
Natalis horæ, seu tyrannus  
Hesperia Capricornus undæ:  
Vtrumque nostrum incredibili modo  
Consentit astrum. te Iouis impio  
Tutela Saturno refulgens  
Eripuit, volucrisque fati  
Tardauit alas, cum populus frequens  
Latum theatris ter crepuit sonum:  
Me truncus illapsus cerebro  
Sustulerat, nisi Faunus ictum  
Dextra leuasset, Mercurialium  
Custos virorum. reddere victimas,  
Ædèmq; votiuam memento:  
Nos humilem feriemus agnam.*

EXANIMAS] occidis, interimis, seu conturbas, & mœrore afficis. M. Tull. pro Milone. *Me quidem, indices, exanimant & interimunt hæ voces Milonis, quas audio assidue, &c.* Horat. Sat. 4. lib. 1. *anidos vicinum funus ut egros Exanimat: mortisque metu sibi parcere cogit.*

NEC DIIS AMICVM EST] à Græcis sumfit hoc loquendi genus. sic enim illi, ἡ θεοῖς φίλον, id est, non est dijs amicum: quod Latine redderemus, non placet Dijs. Hom. *ἰλ. η. αἰκέπερ ὑμῖν φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο.* id est, siquidem vobis amicum & iucundum fuerit. idem *ἰλ. ἰάπα. ἔτω περ δὴ μέλλει ὑπομένει φίλον εἶναι.* id est, sic utique videtur Ioui potentissimo amicum esse. & Theognis, *θεῶ πάτερ, εἰ σε γένοιτο θεοῖς φίλον.* O Iupiter pater, utinam hoc sit dijs amicum. rursus Hom. *ἰλ. α. Λεῖπει τὰ κακ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι.* id est, semper tibi amicum est mala vaticinari. Plat. in Theæteto. *ἀλλ' εἰ ἔπος, ὃ θεοδωρὲς, σοι φίλον, ἔδ' ἐμοὶ ἐχθρόν, φασὶν οἱ παροϊμαζόμενοι.* id est, At si sic, O Theodote, tibi amicum est, nec mihi inimicum est, ut est in proverbio. Callimachus in Delum, *ἦρη πῶπο μερέζον, ὃ, περ φίλον.* Eurip. Phœniss. *ἀ γὰρ σὺ βόλει, ταῦτ' ἐμοὶ, μάπερ, φίλα.* id est, Nam quæ tu vis, ea mihi mater, sunt amica. Hesiodus. *ἐργ. καὶ ἡμ. σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτελα κοσμεῖν.* id est, tibi autem amicum esto res modestas, & temperatas ornare & administrare.

MEARVM GRANDE DEC. COL.] decus, hoc est ornamentū: columen, hoc est, præsidium, & robur. Od. 1. li. 1. *O & præsidium, & dulce decus meum.*

AH, TE MÆSI PARTEM ANIMÆ] Pythagoricum est hoc, σώματα μὲν δύο, ψυχὴ δὲ μία. id est, corpora quidem duo, animus autem unus.

RAPIT] epist. 14. *rapto de fratre dolentis Infatibiliter:*



**A** MATVRIOR VIS] mors immatura: vel maturior, id est, celerior, quam natura fert.

NEC CARVS ÆQVE, NEC, &c.] sensus est: ego nec carus mihi æquè futurus, nec integer, si tibi, qui meæ animæ pars vna es, sim superstes, quid moror altera?

ILLE DIES VTRAMQVE DVCET] non occides, aut morieris, quin ego eadem fati necessitate domitus atque oppressus exstinguar. eodem, quo tu morieris die, moriar: qui dies te eripiet, ille vtrumque eripiet: ruere aut mori non potes, quin ego eodem casu labefactatus concidam.

NON EGO PERFID DIXI] id est, non ego peieravi. translatio ducta à militari sacramento. sic enim loquitur Cæsar lib. i. de bello ciuili. *Milites Domitianus sacramentum apud se dicere iubet.*

IBIMVS, IBIMVS.] concinna αὐαδὶ πωσις. id reduplicatio. sic Alcæus, Δέξαι με κερμάζοντα, δέξαι: λίσσομαι σε, λίσσομαι. id est, recipe me comessantem recipe: obsecrote, obsecro. sic Oda 20. eiusd. lib. non ego pauperum Sanguis parentum: non ego, quem vocas, Dilecte Macenas, obibo.

**B** VTCVMQVE PRÆCEDES] vbi cumque, vel quancumque præcedes. vt annotauimus ad Oden 17. lib. i.

SVPREMVM CARPERE ITER] extremum vitæ diem tecum obire parati. *supremum* valet extremum, vt epistola ad Torq. *Supremo te sole domi Torquate manebo.* carpere iter autem etiam vsurpauit Saty. 5. lib. i. *vt pote longum Carpentester, factum corruptius imbro.*

CHIMÆRÆ SPIRITVS IGNEÆ] Pindarus Chimæram appellat πύρπνεύουσα, id est ignem spirantem, vt diximus supra ad Od. 27. lib. i. vbi plura de Chimæra.

RESVRGAT] qui nunciacet à Ioue prostratus. vsurpauit hoc verbum etiam lib. 3. Od. 3. *Ter si resurgat murus abeneus, &c.* & Virg. lib. i. Æn. *illic fas regna resurgere Troie.*

**C** CENTIMANVS GYAS] & hoc loco, & Od. 4. lib. 3. ibi. *Testis mearum, &c.* secutus eram initio scripturam, quæ in quibusdam libris calamo descriptis reperitur, & quam Priscian. lib. 6. & 17. agnoscit, *centimanus Gyges.* Præterea Hesiodus Cottum, Briareum, Gygen fratres centimanos facit in Theogon. *Ἄλλοι δ' αὖ γαίης τε καὶ ἑρανοῦ ἐξεγένοντο Τρεῖς παῖδες μεγάλοι τε καὶ ὀμβρινοί, ἕκαστος Κόβηος τε, Βριάρεος τε, Γύγης δ' ὑπερφύλακα τέκνα, τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες αἰπ' ὤμων αἰσσοῦντο.* id est, Alij autem ex Terra & Cælo nati sunt tres filij magni & validi, non nominandi Cottus & Briareus, & Gyges, superbifætus: è quorum humeris centum man<sup>9</sup> assurgebant, &c. Præterea interpres Apollonij lib. i. scribit Briareum, Ægæona, Gygen vnum & eundem esse dissimilibus nominibus idem significantibus. illi<sup>9</sup> verba sunt hæc, Βριάρεος δὲ καὶ Αἰγαιῶν καὶ Γύγης ὁ αὐτὸς λέγεται σικωνίμφος. Hom. autem il. α. sub Achillis persona narrat, Briareum centimanum à Thetide euocatum Ioui, cum eum ceteri Dij vincere vellēt, aduersus illos opem tulisse: sic Achilles Thetidi. *Ἀλλὰ σὺ πῖν γ' ἐλθέσσε θεὰ ὑπελύσαιο θεσπέσιον Ὠχ' ἑκατόχραρον*

καλέσασ' ἐς μακρὸν Ὀλύμπου, Ὁν Βριάρεον καλέουσι θεοί. At tu Dea illum (Iouem) profecta vinculis soluisti, celeriter centimano euocato in longum Olympum, quem Dij Briareum apellant. Sed cum hos commentarios iam iam typis, operisque permittere cogitarem, iniectus mihi scrupulus est, ex duobus locis Hor. in quibus nomen Gyges, quamuis gigas in ijs non designetur, producit. Od 5. lib. 2. *Cnidiusve Gyges.* & Od 7. lib. 3. *Constantis iuuenem fide Gygen:* & ex vno Ouidiano, in quo gigas idem, qui hoc loco, describitur, *Centimanum Gygen, semibouemque virum:* Non esse enim verisimile alibi produci idem nomen, alibi corripit: quamuis in nonnullis nominibus proprijs hoc vsu venire sciam. Mouit me præterea Apollodorus, cuius hæc sunt verba in principio. *Οὐρανὸς πρώτης τῆς πάντος ἐδωκάσεναι κόσμου. Γήμας δὲ Γῆω, ἐπέκλωσε πρώτους τὰς ἑκατόχραρας πρῶτον ἄρρευσεν τὰς Βριάρεων, Γύλιω, καίῳν:* id est, Cælum, seu Cælus primus totius mundi imperium obtinuit. cum autem Terram vxorem duxisset, suscepit ex ea liberos primos, Briareum, Gyam, Cæum: qui centimani sunt appellati. His testimonijs, & argumentis adductus, sententiam priorem mutaui, & apud Horat. vtrouique *centimanus Gyas*, legendum esse existimaui: quam scripturam probat idem M. Anton. Muretus, eamque se in quibusdam veteribus libris reperisse testatur. ego, ne mentiar, nusquam eam reperi, nisi quòd in lib. Faëni, & vno Vaticano, hoc nomē in litura, tamquam in luto demersum est. ex qua suspicari licet initio scriptum fuisse *Gyas*, & postea ab ignaris literarum deprauatum. Hanc igitur scripturam si recipimus, emendandi sunt Hesiodus, & Apollonij scholiastes, & vbi vulgò legitur Γύγης, scribendum Γύης. eademque opera puto apud Hesiod. non Κόβηον, sed Κοίον legendum esse. Quòd autem libri plerique veteres habent *Gigas*, ego hanc scripturam ex deprauata antiqua *Gyas* natam esse puto: quamquam si quis eam sequi volet, non repugnabo.

SEV LIBRA, SEV ME. &c.] Mathematici, & Astrologi ab aspiciendo, quo verbo hic vitur Horatius, aspectus appellant: sed ij aspectus intelliguntur stellarum errantium, inter se: non ad homines referuntur: quo modo velle videtur Horat. Ad huc locum pertinere videntur quæ scribit M. Tull. de diuinat. lib. 2. *Sed vt ratione utamur omissis testibus, sic isti disputant, qui hæc Chaldeorum natalitia prædicta defendunt. vim quandam esse a iuni signifero in orbe, qui Græcè ζῳδιακός dicitur, talem, vt eius orbis vnaqueque pars alia alio modo moueat, immutetque celum, perinde vt quæque stelle in ijs, finitimisque partibus sint quoque tempore: eamque vim variè moueri ab ijs sideribus, quæ vocantur errantia. Cum autem in eam ipsam partem orbis venerint, in qua sit ortus eius, qui nascatur, aut in eam, quæ coniuñctum aliquid habeat, aut consentiens: ea triangula illi & quadrata nominant, &c.* seu me igitur (inquit Hor.) Venus, cui Taurus, & Libra attribuitur, aspicit: seu Mars, cui Scorpius, & Aries: seu Saturnus, cui Capricornus: nostra astra incredibiliter consentiunt & conspirant.



**A** FORMIDOLOSVS] horribilis, metuendus.  
 PARS VIOLENTIOR NATALIS HO-  
 RÆ] significat se eo temporis momento natum  
 esse, quo Mars in orbis signiferi parte sibi imminente, & propinqua fuerit. Est autem Martis stella, vt & Saturni, malefica, & inclemens, Astrologorum sententia.

SEV TYRANNVS HESPERIÆ] id est, qui tempestates in Oceano occidentali, & quouis alio mari, excitat oriens: Capricornus autem Saturno ascribitur. Aiunt quidam tyrannos, & eos, qui patriam suam antea liberam sibi seruire coegerunt, Capricornum pro natalitio signo habere solere: iccirco Capricornum tyrannū ab Hor. appellari, quasi nascentibus ortu suo regnum & tyrannidem promittentem, ac præparantem. Inmo Capricornum, iccirco Hesperia, id est, Italia, tyrannum dicit, quia Saturnus in Capricorno grauissimas pluias excitat, vt annotat Seruius ad illud Virgil. Georg. 1. *Frigida Saturni sese quò stella receptet: & maximè* (inquit ille) *in Italia: vnde & Horat. ait, seu tyrannus Hesperia Capricornus ora.*

**B** TE IOVIS IMPIO, &c.] Iupiter prosper, & salutaris est: Saturnus maleficus, perniciosus, pestilens. significat igitur, cum Mæcenatis ortus, diesque natalis Iouis, & Saturni sit particeps, Iouis stellam prosperam, ac salutarem, Saturni inclementiam contudisse, ac discussisse: à Mæcenate deniq; perniciem ei imminentem, ac præsentem auertisse. Iouis tutela igitur, id est, Iouis stella, quæ te tuetur. Ostendit autem etiam M. Tull. epist. ad Fab. Gallum. lib. 7. Saturnum esse perniciosum, & inclementem. sic enim ille, *Martis verò signum quò mihi pacis auctori? Gaudeo nullum Saturni signum fuisse. hec enim duo signa putarem mihi as alienum attulisse: contra Iouem, salutarem, lib. 6. de rep. Deinde est hominum generi prosper, & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis. sic Virg. Georg. 1. Frigida Saturni sese quò stella receptet. Iterum M. Tull. lib. 1. de diuin. Quid habet astrologus, cur stella Iouis, aut Veneris coniuncta cum Luna ad ortus puerorum salutaris sit, Martis ve contraria? Deniq; Mars & Saturnus dij sunt à vapennoi, id est, vim de medio tollendi habentes, & qui solent interciderè vitæ rationem, si aspectu suo, aut radiis suis ortum genituræ attigerint, vt notat Seruius ad illum Virg. locum Æn. 4. & dii morientis Elissa: vbi hunc locum profert.*

**C** VOLVCRISQVE FATI TARD. AL.] & mortis celeritatem, ac propinquitatem retardauit: mortem impendentem, & iam iam aduentantem repressit. Quidam libri manuscrip. habent, *volucresq;*, &c. Rectè autem *tardauit*: quia necessitas fati impediri illa quidem potest, & retardari, sed non profus elidi, aut præcidi, quemadmodum notat idem Seruius.

REFVLGENS] suo fulgore contratio fulgens, & Saturno repugnans.

LÆTVM THEATR. TER CREP.] ter tibi applausit, vt suprâ Od. 20. lib. 1. *datus in teatro Cum tibi plausus. Propert. eleg. 8. lib. 3. Et manibus faustos ter crepuere sonos. Virg. lib. 2. Georgic. hunc plausus hiantem Per cuneos geminatus enim ple-*

*bisque patrūmque Corripuit. ter autem valet, sapius, vt Od. 3. lib. 3. Ter si resurgat murus æneus. vide quæ annot. ad Od. 1. lib. 1. si plura exēpla requiris.*

ME TRVNCVS] de hoc trunco, aut de hac arbore, vide suprâ Od. 13. *Ille & nefasto te posuit die, &c.*

ILLAPSVS CEREBRO] in Oda suprâ dicta, *te caducum In domini caput immerentis.*

SVSTVLERAT] sustulisset de medio, interemisset. sic Od. 1. lib. 3. *Fulmine sustulerit caduco.*

NISI FAVNVS ICT.] significat, Martis maleficientiam, & iniuriam, cui erat maximè oppertunus, atque expositus, à Fauno, ac Mercurio esse repressam, ac propulsatam: quemadmodum & Saturni pestilentiam, quæ Mæcenatis ceruicibus impendebat, Iupiter sua præsentia discussit.

MERCVRIALIVM] ingenioforum, quales sunt poëta: qui sunt sub tutela Mercurij.

REDD. VICTIMAS.] reddere maiores hostias, reddere autem dixit, quia eas vouerat morbo affectus, si conualesceret. Admonet igitur Mæcenatem Horat. vt voti damnatus, nempe recuperata valetudine, voti se obligatione exsoluat.

ÆDEM QVE VOT.] Magni, & clari, & potentes viri, in rebus aduersis, & periculosis ædeis sacras vouebant, si salui euaderent. cuius rei innumerabilia sunt exempla.

FERIEMVS AGNAM] vt suprâ Ode 4. lib. 1. *Seu poscat agnam, siue malis hedum. humilem autè, id est, paruam, & quasi humo propinquam, seu humi repentem: nobis conuenientem, scilicet, qui humiles sumus.*

## Ode 18.

Se in re tenui, sua tamen sorte contentum viuere, at alios nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitanteis.

**N**ON ebur, neque aureum  
 Mea renidet in domo lacunar:  
 Non trabes Hymettia  
 Premunt columnas vltima recisas  
 Africa neque Attali,  
 Ignotus heres, regiam occupauit:  
 Nec Laonicas mihi  
 Trahunt honesta purpuras clientæ.  
 At fides, & ingenium  
 Benigna vena est: pauperemque diues  
 Me petit. nihil suprâ  
 Deos laceffo: nec potentem amicum  
 Largiora flagito,  
 Satis beatus vniciis Sabinis.

m iij Trudi-



**A** Truditur dies die:  
 Non aequi pergunt interire Luna.  
 Tu secunda marmora  
 Locas sub ipsum funus: & sepulcri  
 Immemor struis domos:  
 Marisque Baijs obstrepentis vrages  
 Summouere littora,  
 Parum locuples continente ripa.  
 Quid, quod vsque proximos  
 Reuellis agri terminos? & ultra  
 Limites clientium  
 Salis auarus? pellitur paternos  
 In sinu ferens deos  
 Et vxor, & vir, sordidisque natos.  
 Nulla certior tamen  
 Rapacis Orci sine destinata,  
**B** Aula diuitem manet  
 Herum. quid ultra tendis? aqua tellus  
 Pauperi recluditur,  
 Regumque pueris: nec satelles Orci  
 Callidum Promethea  
 Reuexit auro captus. hic superbum  
 Tantalum, atque Tantali  
 Genus cohæret. hic leuare functum  
 Pauperem laboribus,  
 Vocatus, atque non vocatus audit.

**RENIDET**] quandam hilaritatem præ se fert, ut sup. Od. 5. *Ut pura nocturno renidet Luna mari.* & epod. Od. 2. *circum renidenteis Lares.* & lib. 3. Od. 6. *& adiecisse pradam Torquibus exiguis renidet,* id est, latatur, gloriatur. Catullus transfert ad animata, atq; adeo ad homines. *Egnatius quod candidos habet denteis, Renidet vsque quaque.* Id est, ridet, quemadmodum & ridere transfertur ad inanima. idem Catull. de nuptiis Pelei. *Queis permulsa domus iucundo risit odore.* sic Lucret. lib. 1. *tibi rident æquora ponti.* & lib. 4. *Vnguenta, & pulchra in pedibus Sicyonia rident.* Idem ad idem significantum vtitur verbo renidendi. lib. 2. *Nec domus argento fulget, aurorque renidet.* & Virg. Georg. 2. *ac late fluctuat omnis Ære renidenti tellus.* Hor. lib. 4. Od. 11. *Ridet argento domus.* & Od. 4. *& pulcher fugatis Ille dies Latio tenebris: Qui primus alma risit adorea.* Talis est vsus apud Græcos verbi *γελᾶν.* Hesiod. Theog. *γελᾶ δὲ πὲ δῶματα πατρὸς Ζηνὸς ἐρίδ' ὄπιο, θιδὼν ὀπί ληροίεσση Σιδναμένη.* id est, Ridet autem domus patris Iouis grauiter crepantis, deorum voce candida diffusa. Theognis, *ἐγέλασσε δὲ γαῖα πλώρη.* id est, risit autem ingens terra. Virg. in Melibæo, *omnia nunc rident.*

**LACVNAR.**] laquear. vtitur M. Tull. Tusc. 5. *in hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari, seta equina appensum demitti iussit.* Virg. lib. 8. *Æn. Erigitur, summique ferit laquearia tecti.* ad quem locum Seruius hunc locum profert.

**NON TRABES HYMETTIE PRÆMUNT.**] id est, non trabes ex monte Hymetto petita, columnis è lapide Numidico ab vltima Africa deuctis innituntur. trabes autem Hymettias vel ligneas intellige, puta abiernas: vel marmoreas, ut alij volunt, quod ego magis probo. Plinius quidem lib. 36. cap. 3. columnas Hymettias marmoreas commemorat: necui fortè hoc mirum, aut incredibile videatur. quod cum apud me Turnebus collega meus vir doctissimus legisset, retulit in Aduersaria sua, & ut aliquid amplius dixisse videretur, locum Plinij commemorauit, quem satis habui lectori indicare.

**NEC ATTALI IGN. HER.]** significat, se neque vi, neque blanditiis, neque aliis malis artibus, ac rationibus cuiusquam diuitis hereditatem expugnasse, quemadmodum populus Rom. Attali regis Pergami hereditatem sibi vendicauit, ut scribit Iul. Florus lib. 58. & simul auaritiam populi Roman. obscurè notat, qui reges non solum armis & ferro, & aperto Marte, verum etiam simulatione iuris, & fraude, regnis auitis euerterit, ac spoliarit. non dissimile est, quod ait M. Tull. de regno Alexandrino in orat. Agr. contra Rull. quæ verba liber hoc loco ascribere, ut quiuis ex iis intelligat, multa regna non testamenti, aut victoriæ iure ad populum Rom. venisse, sed populum Rom. quo iure, qua iniuria omnium regum, ac liberorum populorum bona appetuisse, & conciliafle. sic igitur M. Tull. *Quis enim vestrum hoc ignorat, dici illud regnum testamento regis Alexandrini populi Rom. esse factum? hic ego consul populi Rom. non modo nihil iudico, sed ne quid sentiam quidem, profero. Magna enim mihi res non modo ad statuendum, sed etiam ad dicendum videtur esse. Video, qui testamentum factum esse confirmet: auctoritatem senatus extare hereditatis aditæ sentio, tum, quãdo alexandro mortuo legatos Tyrum misimus, qui ab illo pecuniam depositã nostris recuperarent, &c. mox sequitur, Dicitur contra, nullum esse testamentum: non oportere populum Rom. omnium regnorum appetentem videri: demigraturos in illa loca nostros homines propter agrorum bonitatem, & omnium rerum copiam.*

**NEC LACONICAS MIHI]** sic habent omnes nostri libri vet. nullus, *Laconias.*

**TRAHVNT,]** nent. ex quo per translationem tracta oratio appellatur, id est, non vehemens, non contorta, non interrupta, neque concisa: sed fluens, & continens, & fusa. Cic. de orat. 2. *verborum autem ratio, & genus orationis fufum, & cum lenitate quadam æquabili profluens.* Idem in perf. orat. *sed in his tracta quedam, & fluens expetit, non hæc contorta, & acris oratio.* & tractus verborum apud eundem lib. 2. de orat. ad Q. Fr. *qui timor? qua dubitatio, tractusq; verborum?* sententia autem huius loci hæc est. meorum clientium vxores lanas mihi non carpunt, neq; nent, ex quibus mihi conficiantur togæ prætextæ cum obtinuerim magistratum.

**CLIEN-**



**A** CLIENTÆ] ita admonete esse legendum Carisius lib. 1. his verbis, *Clientis communis est. Inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompea. interim tua clienta: & apud Horatium, Nec Lacinias mihi Trahunt honestæ purpuras clienta.* Atque hæc sunt annotata à M. Antonio Mureto. Verum quòd ad hanc scripturam attinet, eam in vno dumtaxat libro vetere reperi, eòque Vaticano: quem tamen corruerat nescio quis imperitus litterarum, adiecta s. Plautus quoque vitur hoc nomine in Rudente, *Benefactum, & volupe est mihi, hodie his mulierculis Terulisse auxilium: iam clientas reperi.* & in Mil. glor. *habeo, eccillam clientam meam.* Denique ita legit Porphyrt. siue quis alius Pseudoporph.

**BENIGNA]** larga, affluens, abundans. vide quæ diximus ad Odam 17. lib. 1.

**VENA]** epist. de arte poet. *ego nec studium sine diuise vena, Nec rude quid profu video, ingenium.*

**NIHIL SVPRÀ DEOS LACESSO.]** non fatigo deos precibus, vt plura donent. sic enim sup. locutus est. Od. 2. lib. 1. *prece qua fatigent, &c.*

**NEC POTENTEM AMIC.]** potentem amicū *πὸν ὑπερχορῶτα φίλον* appellat. sic autem licet eos hodie appellare, qui coluntur à tenuiorib' spe vtilitatis alicuius: non autē dominos, cum his tēporib' seruorum vsus sublatus sit. sic idem epist. ad Loll. 2. lib. 1. *Tu cede potētis amici Lenib' imperiis.* idē appellatur rex, & ab ipso Horat. & à Plauto, nempe qui alit inferiorem. fortasse autem Mæcenatē significat.

**SATIS BEATVS]** agro Sabino contentus & ita beatus.

**TRVDITVR DIES DIE]** id est, diem diēs excipit: diem hesternum hodiernus expulit, hodiernum vicissim crastinus exturbabit. significat, vitæ nostræ curriculum esse breuissimum, & temporis cursum celerrimum.

**NOVÆQVE PERGVNT INTERIRE LVNÆ]** novæ Lunæ primū complentur: deinde decrescunt, atque intereunt, & rursus oriuntur novæ menstruo spatio confecto, vt Ode 7. lib. 4. *Damna tamen celeres reparant caelestia luna.*

**TV SECANDA MARMORÀ LOCAS]** id est, tu conducis operas mercenariorū hominum, qui tibi marmora cædant ad ædificandum: vel cum redemptore aliquo pacisceris certâ mercede, qui secanda curret suo periculo. sic loquuntur Latini: *loco opus faciendum*, id est, conduco eius operas, qui faciat opus: vel redemptori negotium do operis faciendi.

**SVB IPSVM FVNVS]** paullo ante funus: vt sup. Od. 9. lib. 1. *Lenēq, sub noctem susurri.*

**ET SEPVLCHRI IMM.]** id est, & oblitus breui esse motiendum, & ita cogitandum esse de sepulcro excitando, edificas domos, quasi immortalis futurus.

**BAIIS OBSTREPENTIS]** sic Ode 14. lib. 4. *qui remotis Obstrepit Oceanus Britannis.*

**VRGES SVMMOVERE]** id est, in eo occupatus es, eique operi instas, in eam curam totus incumbis, vt summoueas maris littora: quia iactis ultra littus in mare molibus, ædificas, Varius est autem verbi *urgeo* vsus apud hunc poetam. Od.

6. lib. 1. *Quis multa gracilis te, puer, in rosa, Perfusus liquidis vrget odoribus? vrget, id est, arctè amplectitur.* Od. 2. 2. eiusdem, *Quod latus mundi nebula, malisque Iupiter vrget,* id est, occupat, circumfundit. & Od. 9. huius libri, *Tu semper vrges flebilibus modis Mythen ademptum,* id est, insequeris. quòd perinde est, ac si diceret, assidue eius mortem luges, ac deploras. & Od. 24. lib. 1. *Ergo Quinctilium perpetuus sopor Vrget:* id est, opprimit, occupat, detinet? aliter Saty. 3. lib. 2. *puer, inquit, te malus vrget,* ibid. *& medicum vrget.* & Saty. 3. lib. 1. *optimus ille est, Qui minimis vrgetur.* & epist. ad villicum lib. 1. *& tamen vrges lampridem non tacta ligonibus arua.* & Saty. 7. lib. 2. *Pars hominum vitius gaudet constanter, & vrget Propositum,* id est, perseverat in suscepto, & proposito consilio. & Od. 17. epod. *Vrget diem nox, & dies noctem,* id est, sine vlla intermissione excipit, ac subsequitur. Germanus Valens, vt Horatij Flacci, aliorumq; elegantium & politorum scriptorum, ita & Virgil. studiosissimus, indicavit mihi, cum fortè hunc locum vnà legeremus, etiam apud Virgil. huius verbi vsus esse varium ac multiplicem. Sic 9. *Æn. Veste tegens, tibi quam nocteis festina, diēsque Vrgebam, & tela curas solabar anileis.* Idem 7. *airiam sed gurgite ab alto Vrgeri volucrum raucarum ad littora nubem.* Georg. 1. *namque vrget ab alto Arboribusque, satisque Notus, pecorique sinister.* & lib. 4. *Cecropias innatus apes amor vrget habendi.* & 3. *oculos stupor vrget inerteis.* *Æneid. 10. Olli dura quies oculos & ferrens vrget Somnus.* ibid. *ferro rûpenda per hostes Est via, quæ globus ille virum densissimus vrget.*

**PARVM LOCVPL. CONT. RIPA.]** terra continente non contentus, in mari ædificas, & mari ipsi littus adimis. vt Od. 1. lib. tertio, *Contra-æta pisces equora sentiunt, Iactis in altum molibus.* eandem cupiditatem reprehendit Ode 24. lib. 1. *Cementis licet occupes Tyrrenum omne tuis, & mare Apullicum, &c.*

**QVID, QVOD VSQVE]** Quid quòd assidue vicinorum tuorum possessiones, & agellos reul-  
fis terminis occupas?

**ET VLTURA LIM. CLIEN.]** cum eos defendere, ac tueri debeas. lege annot. ad illum locum, *postico falle clientem,* epist. ad Torquatum. *Sipotes archaicis.* lib. 1. epist.

**PELLITVR PATERNOS]** Sic Sallust. bello Iugurt. *Interea parentes, aut parni liberi militum, vt quisque potentiori affinis erat, sedibus pel-  
lebantur.*

**R. O. F. D. A. D. MANET]** diuiti imminet, parata est. lege annot. ad Od. 28. lib. 1. licet (inquit Horat.) in mari, & in alieno solo, iustis, & veris dominis eicētis, atque exturbatis, ædificas: nulla tibi tamen certior domus parata, ac reseruata est, quàm inferorum sedes. per verba illa *sine Orci destinata,* intelligo domicilium vltimum diuiti paratum. finem vsurpauit in genere famineo, vt Od. 17. epod. *Quæ finis, aut quod me manet stipendium?* Sed lectorem celare non debeo, Seruium ad illum locum Virg. *Æn. 6. Sedibus hunc refer ante suis,* videri legisse hoc loco *sede destinata,*



**A** non, vt habent omnes libri, *sine*. sic enim ille: aut dicit, refer hunc naturalibus sedibus terra. Nam in aqua perierat, verum tamen illud est, vt intel- ligamus, eam dicere, Sepeli eum. Nam sepulchrū sedes vocatur. Horat. *Nulla certior tamen Rapacis Orci sede destinata Aula diuitem manet Herum.* Iam Orcum, rapacem appellat vel quia Proserpi- nam rapuit, vel quia mortaleis omneis rapit. Nam *metit Orcus Grandia cum paruis non exorabilis auro,* vt est in epist. 2. lib. 2. in extr.

**ÆQUA TELLVS PAUPERI**] sic sup. Od. 27. lib. 1. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas, &c.*

**REGVM QVE PVERIS**] id est, & regum fi- liis: vt Od. 12. libro primo *Dicam & Alciden, pu- erōsq; Leda:* & eiusd. Od. 19. *Thebanāq; iubet me Semeles puer.* Sed non celabo lectorem meminisse me, in duobus codicibus Vatic. & in Faern. scri- ptum videre *Regumq; natis.* quomodo & postea scriptum reperi in vno Nicotiano, Clericano Ruf- fardino, meo.

**SATELLES ORCI**] Charon, Orci minister. epist. 1. lib. 1. *Virtutis vera custos, rigidusq; satelles.* Alij tamen Cerberum significari volunt: à quibus dissentio. adiuuat me verbum *renexit*, quod statim sequitur, quamquam (ne quid dissimulem) in qui- busdam libris veteribus scriptum reperi *Reninxit.*

**CALLIDVM PROMETHEA**] Hesi. epithe- ta expressit *ποικίλον*, id est, varium, *ποικιλομήτην*, & mox *ποικιλόβρολον*: id est, varia consilia capientem, & va- riè consultantem, seu varium in consultando. Fer- tur Prometheus, vir prudentissimus & consultissi- mus fuisse. Quapropter etiam dictus est *ἀπὸ τῆς προμνηθείας*, id est, à prouidentia, vel *ἀπὸ τοῦ προμα- θεῖν*, à prædiscendo, seu præintelligendo, vt nota- uimus ad Od. 16. lib. 1. Idem primus Astrologiam Assyriis indicauit: quam residens in monte altissi- mo, Caucaſo, magno studio, magnaq; cura & sol- licitudine deprehendit. deprehendit & fulminum rationem hominibusq; aperuit. vnde ignem cæ- lestē furat<sup>9</sup> esse dicitur. de eod. plura ad Od. 3. lib. 1.

**AURO CAPTVS.**] nec Orcus ipse auro capi- tur: vt epist. ad Iul. Fl. lib. 2. *si metit Orcus Grandia cum paruis non exorabilis auro?* vide ann. ad Od. 14. huius lib.

**TANTALVM**] Vlyſſ. ὀδυσσ. λ. narrat Alcinoō se Tantalum vidisse apud inferos iis pœnis affe- ctum, quibus omneis auaros plecti scribit Horat. Sat. 1. videto quæ annotauimus ad illum locum.

**TANTALI GENVS**] Pelopem, Atreum, Aga- memnonem, Orestem.

**HIC LEVARE FVNCTVM, &c.**] *audit leuare*, id est, audit vt leuet. Siue mortem optet, siue exti- meſcat, & horreat pauper aliquis, & calamitosus, continuò aderit illa, vt eum calamitate leuet, ac liberet. *omnium enim rerum mors est extremum*, vt ait M. Tull. epist. ad Toranium. lib. 6. Et De- mosth. orat. *ὅτι ἐστὶν ἄρα πάντων ἀνθρώπων τὸ βίον θάνατος.* id est, extremum omnibus hominibus est mors. quem locum mox integrum afferemus. & M. Tull. Catil. 4. *mors est aut necessitas natura, aut miseriarum quies.* Et Eur. *τὸ γὰρ θανάειν, Κοκίων μέ- γιστον φάρμακον νομίζεται.* id est, mori enim maximum malorum medicamentum existimatur.

**VOCATVS, ATQVE NON VOC.] natum D** ex Apollinis oraculo Lacedæmonis reddito. *καλέ- μενός τε, κ' ἀκλητος θεός παρέρται:* id est, vocatus, & non vocatus, deus aderit.

## IN BACCHVM.

## Ode 19.

Sibi licere Bacchi laudes, vt eius numinis pleno & concitato, canere.

**B**acchum in remotis carmina rupibus  
Vidi docentem: credite posteri:  
Nymphasque discenteis, & aureis  
Capripedum Satyrorum acutas.

*Euæ, recenti mens trepidat metu:  
Plenoque Bacchi pectore turbidum*

*Latatur. euæ, parce Liber,*

*Parce graui metuende thyrso.*

*Fas peruicaceis est mihi thyadas,*

*Vinique fontem, lactis & vberes*

*Cantare riuos: atque truncis*

*Lapsa cauis iterare mella.*

*Fas & beatæ coniugis additum*

*Stellis honorem, teclaque Penthei*

*Disiecta non leni ruina,*

*Thracis & exitium Lycurgi.*

*Tu flectis amneis, tu mare barbarum:*

*Tu separatis vuidus in iugis*

*Nodo coërces viperino*

*Bistonidum sine fraude crineis:*

*Tu, cum parentis regna per arduum*

*Cohors gigantum scanderet impia,*

*Rhæcum retorsisti leonis*

*Vnguibus, horribilique mala:*

*Quamquam choræis aptior, & iocis,*

*Ludoque dictus, non sat idoneus*

*Pugnæ ferebaris: sed idem*

*Pacis eras, mediisque belli.*

*Te vidit inſons Cerberus aureo*

*Cornu decòrum, leniter atterens*

*Caudam, & recedentis, trilingui*

*Ore pedes, tetigitque crura.*

**BACCH. IN REM. CARM.]** pœtæ, vates, ebrij amantes, & similes multa sibi videre videntur,



**A** tur, quæ reuera non vident. Sicigitur Horatius Bacchum carminum doctorem, & satyros cum Nymphis auditores & discipulos vidit.

**CREDITE POSTERI]** *credat Indeus Apella, Non ego.*

**CAPRIPEDVM SATYR.]** lubet ad hunc locum ea ascribere, quæ Pausanias in Atticis narrat se à quodam Euphemo Care de satyris accepisse. Dicebat igitur Euphemus (inquit Pausanias) cum in Italiam nauigaret, se vi ventorum, & tempestate abreptum, à recto cursu longè admodum aberrasse, atque in mare peregrinum, & inauditum, in quo denique nauigari non solet, delatum esse: in eo mari insulas esse multas desertas atque incultas, in quibus habitarent tamen homines feri, & agrestes, & rufi: quibus caudæ non multo caudis equinis minores ad coxas vsque propenderent: insulas autem illas appellari Satyridas. Hæc Pausanias. reliqua de satyrorum profusa libidine, turpissimæque contumelia, & petulantia in mulierem illam barbaram illis traditam ac permissam, pudore reuocatus non persequar. Nonnulli scriptores, Satyros dicunt esse tanquam Silenos & Panas, eosque ad libidinem & rem Veneream admodum propensos esse: satyrósque ἀπὸ τῆς σατύρης esse appellatos, quæ vel est inflammata rei venereæ cupiditas, vel πῖος, id est, τὸ ἀρρένος μορίον: membrum virile. Battus quidem ille apud Theocritum *id. d. caprarium quendam libidinosiorem, dicit genere & cognatione cum Satyris, aut Panibus esse coniunctum, atque etiam cum illis libidine certare posse.* *Εὐγ' ὡς ἤθραπε φιλοῖφαι πῖος ἡ Σατυρίοις* *Εγγύθεν, ἢ Πάνεσσι κακοκλέμοισιν ἐρίσδῃ.* Capripedes autem etiam Lucretius appellat lib. 4. *Hæc loca capripedes Satyros, Nymphasque tenere Finitimi fingunt.* vterque expressit epithetum Græcum ἀγρίπους, seu πρᾶγνόπιδες, seu πρᾶγροσκίεις: quamquam hoc postremum, non capripedes, sed capricruos significat.

**ACUTAS]** attentas, ad audiendum erectas. hic satyri, Bacchi sunt auditores: Bacchus doctor: aliàs iisdem auditoribus Silenus doctor: vt apud Virg. in Sileno. vel dic proprie acutas ὀξείας. Nam satyri ὀξεῖς τὰ ὄτια etiam à Luciano dicuntur.

**EVOE]** *Εὐοὶ* vox est Bacchantium mulierum. Pausan. in Messen. scribit, montem quendam Ithoniæ vrbi vicinum Euan appellatum ab ea voce Bacchica, quam Bacchus ipse, & mulieres cum eo bacchantes illo primùm loco ediderunt.

**TREPIDAT]** tremit, conturbata est.

**PLENOQUE BACCHI PECT.]** concitato, commoto. Od. 15. lib. 3. *Pulso thyas uti concitata tympano.*

**TURBIDVM LÆTATVR]** lætitia afficitur turbida, minimèque liquida. huic similia multa loquendi genera collegimus suprâ ad Oden 2 2. libr. 1.

**PARCÈ GRAVI MET. TH.]** metuendus est Bacchus, quia offensus, furore mēteis concitat ac perturbat: placatus autem, lætitia, & voluptate afficit. notat Seruius ad illum Virg. locum. *Æn. 1. Affit lætitiæ Bacchus dator.*

**THYRSO]** à thyrso, quæ erat virga, seu hasta

Bacchica. thyrsigeri dicti: *ναρθηκοφόρος* appellant Græci. thyrsos *pampineas hastas* vocat Virg. *Æn. 7.*

**FAS PERVICACEIS]** fas est, *δυνατόν ἐστι*, vt Odexi. lib. 1. Vult autem, ex eo, quod possit Bacchi Thyadas, & mysteria cantare, se poetam Deo dignum existimari: & ita sentit Porphyr. alij (quos non refello) *fas est*, hoc loco, valere volunt idem, quod, licet.

**PERVICACEIS]** proteruas, pertinaceis, impudenteis. Nonius nomen *pernicax* ait esse laudi, *pertinax probro*. lib. 3. Mulam suam *pernicacem* nominat. *Desine pernicax Referre sermones Deorum.*

**ITERARE]** iterum atque iterum cantare, vt suprâ dixi annot. ad Od. 7. lib. 1.

**VINOQUE FONTEM, LACT. ET]** videtur planè Horatius, cum hæc de fontibus vini, lactis, mellis scriberet, locum illum Euripid. in Bacch. habuisse sibi ante oculos propositum, vbi Baccharum alia saxum thyrso pulsante fons aque profilit, alia in terram thyrsu deijciente, fons vini promanat: alia lactis cupidæ summis digitis terram scindentes, lactis copiam habebant: ex thyrsis autem ederaceis mellis riuus fluebant. Sic Eurip. *Θύρσων δὲ πρὸς λαβῆσ' ἐπασιεν εἰς πέτραν, ὅθεν ἀροστέδης ὕδατος ἐκπηδᾷ νοτῆς. Ἀλλή δὲ νάρθηκ' ἐς πέδον καθήκει γῆς. Καὶ τῆδε κρήνην ἐξαιήκ' οἶνα θεός. Ὅσας δὲ λευκὰ πῆματος πόθος παρήν, Ἀκροῖσι δακτύλοισι διαμῶσαι χθόνα, Γάλακτος ἐσμούς εἶχον· ἐκ δὲ κισσίνων Θύρσων γλυκίαι μέλιτος ἐσείζον ῥοαί.*

**BEATÆ CONIVGIS]** Ariadnæ, quæ quem admodum Thesei amore capta, Minotauri fratris interficiendi rationem ac viam ei ostenderit, ab eoque postea à Athenas reuertente relicta sit: quas, & quàm lugubres querelas effuderit: postremò, vt eam sibi Bacchus vxorem adoptarit, elegantissimis versibus explicat venustissimus poeta Catullus: quamquam hoc vltimum de Baccho copiosius persequitur Ouid. metamorph. 8. & Eustath. ceterique Homeri interpretes. Hesiodus item eandem fabulam tangit in Theogonia: *χρυσόκομης δὲ Διόνυσος ἑαρήνην Ἀριάδην Κέρην Μίνωος βαλερην ποίησεν ἄκαιον. Τὴν δὲ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε κρονίδης.* id est, Dionysus autem aurea coma flauam Ariadnam Minois filiam teneram sibi sumfit vxorem. Hanc autem ei immortalem, & senectutis expertem fecit Iupiter. Homerus autem *ὄδυσσ. λ.* longè alia narrat de Ariadna: nempe eam à Theseo quidem esse à Creta Athenas auectam: verùm nullum fructum, nullamque voluptatem illum ex eo facto esse consecutum: propterea, quod eam Diana impietatis apud se à Baccho accusatam, quia in eius templo rem cum Theseo habuisset, interemit. Homeri versus sunt hi, *καλὴν τ' ἀριάδην Κέρην Μίνωος ὀλοόφρονος ἦν ποτε θεοῦς Ἐκ Κρήτης ἐς γῆν Ἀθηναίων ἱερῶν ἤγε μὲν οὐδ' ἀπόνυτο, πάρος δὲ μιν Ἀρτεμις ἔκτα Διὶ ἐν ἀμφιρύτῃ Διονύσῳ μαρτυρήσει, &c.*

**ADDITVM STELLIS HON.]** coronam, quàm Bacchus Ariadnæ à se raptæ donauit, quàmque postea ceteri dij Baccho gratificari cupientes, inter sydera collocarunt. de qua sic Arat. *Αὐτῆ καίκεϊνος σέφανος, πῆν ἀγαυὸς ἔθηκε Σῆμ' ἕμεναι Διόνυσος ἀπειχόμενης Ἀριάδης. Νῶτῳ ἐπιφέρεται κακμηκότος εἰδῶλοιο.* id est



**A** id est, ibi & illa corona, quæ Dionysii admiratione dignus, seu admirandus, signum fecit sui in Ariadnam mortuam amoris, vertitur in tergo laborantis imaginis.

**TECTA QVE PENTH. DIIS.]** Pausanias hæc de Pentheo scribit in Corinthiacis: illum tum alia in Bacchum ausum esse, atque admisisse per contumeliam, tum ad extremum in Citheronem ascendisse, ut mulieres bacchanteis, in quibus erant mater, vxor, & soror, spectaret. ita arbore conscensa, quæ ab illis fiebant, prospexisse: illas autem, simulatque eum viderunt, Pentheum discerpisse, & viuentis adhuc ac spirantis membra alia aliò distraxisse. Plaut. in mercat. *Pentheum diripuisse aiunt Bacchas: nugas maximas Fuisse credo, prout, quo pacto ego diuorsus distrahor.* lege eadem de re Philostratum in Imaginib. & Euripidis Bacchas. & Ouid. Metamorp. 3. Dicemus & nonnulla ad Saty. 3. libri secundi. Fuit autem Pentheus rex Thebarum. epistol. ad Quint. libri. 1. *Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu Rector Thebarum, &c.* dementem appellat Virgil. lib. 4. *Aeneid. Eumenidum veluti domens videt agmina Pentheus, Et solem geminum, & duplicem se ostendere Thebas.*

**NON LENI RVINA]** sic legendum, & ita habent aliquot libri manu scrip. non lenis ruina autem intelligenda, aspera, sæua, χαλεπή, & ab irato atque adeo iracundo deo illata: quemadmodum supra Od. 37. lib. 1. dementeis ruinas appellauit, quas demens Cleopatra minabatur vrbi. & ibid. pauimentum superbum, pauimentum domini superbi.

**THRACIS ET EXIT. LYC.]** Homerus il. 5. Diomedem facit à Glauco quærentem qui sit, Deusne aliquis è cælo delapsus, an mortalis. nolle se cum Diis immortalibus decertare. non enim Lycurgo Dryantis filio suam amentiam bene processisse, qui cum Diis contenderit, eorumque inimicitias sibi conflauerit, Bacchi nutricibus in fugam versis, Bacchòque ipso perterritò, atque in mare compulso. Lege Homerum & Eustathium ad eum locum.

**EXITIVM]** pessimum exitum. Festus. Has suæ impietatis pœnas dedit Lycurgus, quod oculis à Ioue priuatus est, atque etiam vita. Homerus il. eodem lib. *Τῷ μὲν ἔπειτ' ὀδύσατο θεοὶ ῥεία ζῶοντες· καὶ μιν πρὸν ἔθνη Κρόνος παῖς, ἔδ' ἄρ' ἐπὶ δῖω ἦν, ἐπὶ Ἀθανάπιν ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσι.* id est, ei postea irati fuerunt dii facile, & placide viuentes: Eumque cæcum fecit Iupiter Saturni filius, neq; ille diu vixit, quoniam diis omnibus immortalibus inuisus fuit. alij dicunt ab ipso Baccho fuisse interfectum.

**TV FLECTIS AMN.]** tu vertis flumina retro: ut loquitur Virg. lib. 4. *Æn.*

**VVIDVS]** vino madidus, βιβρεγμένος. Ode 5. lib. 4. *dicimus vsidi, Cum sol Oceano subest.*

**NODO COER. VIPER. BISTON.]** colligis in nodum, Thraciarum mulierum bacchantiũ comas, earumq; capitibus serpenteis coronarum instar imponis.

**SINE FRAUDE]** id est, sine vllò damno. impunè. sic carm. sæcul. *Cum per ardentem sine fraude*

*Troiam Castus Aeneas patria superstes Liberum munuit iter.* T. Liuius lib. 34. *nihil præterea cum consule pacti, quam ut sine fraude Punicum emitteretur præsidium, ad consulem transfulerunt signa.* Sed quò ad Baccharum crineis attinet, Eurip. in Bacchis ait Bacchum ipsum statim ut è femore Iouis editus est, serpentibus fuisse coronatum. *σεφάνωσεν τε δρακόντων σφαίροις. ἔνθεν ἀγρὰν θηροτρόφοι μαϊνάδες ἀμφιβέλλοντα πλοκάμοις.* id est, Et coronauit eum serpentium coronis. hinc agram Mænades ferarum nutrices crinibus suis implicant. est autem ἀγρὰ serpentis genus: quo nomine Demosthenem aiunt esse appellatum.

**TV, CVM PARENTIS, &c.]** Cùm in Phlegra Dii cum Gigantibus ancipiti prælio diu decertassent, aiunt Terram Ioui dixisse non aliter Deos Gigantibus superiores futuros, nisi duos semideos sibi bellifocios & adiutores adiungerent. Ita Bacchus & Hercules accessit: quorum opera & virtute dii immortales victoria sunt potiti. De Hercule autem supra Ode 12. *& Domitos Hercule manu Telluris iuuenes.*

**COHORS GIGANTVM SCAND. IMPIA]** eò impia, quòd cum diis pugnarit. ex quo *θεομαχίης* id est, cum Diis pugnare.

**RHOEGVM]** de quo Ode 4. lib. 3.

**LEONIS VNG. HORR.]** aiunt enim Bacchum specie leonis induta, cum Gigantibus decertasse, eosque vnguibus, & dentibus, tanquam leonem, deuicisse.

**QUANQVAM CHOREIS]** Lucianus in eo dialogo, qui inscribitur *περὸς σαλαμίαν, ἢ Διόνυσος*, scribit, Bacchum, bello aduersus Indos suscepto, exercitum iam in Indiam adducto, ab illis inuidè contemptum, ac derisum esse, quia totus ille exercitus partim ex mulieribus bacchantibus, partim ex iuuenibus rusticis, nudis, cordaca saltantibus (est autem cordax mollis & lasciuæ saltationis genus) edera coronatis, furiosis, atque insanis constare videretur: sed ad extremum illos vim, & potentiam Bacchi suo magno malo sensisse.

**PACIS ERAS, MED. QVE BELLII]** id est, utilis eras ad bellum, & ad pacem: ad vtrumq; aptus & paratus eras, siue pax colenda, siue bellum gerendum esset. vel hoc significat, vinum modò homines ad arma, & pugnam excitare: modò etiam feros & immites animos domare, lenire & mitigare.

**TE VIDIT INSONS]** ita te vidit, ut tibi nulla ex parte noeuerit ad inferos descendenti. Profert hunc locum Seruius ad illum Virgil. *Æn.* 4. *Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

**CORNV DECORVM]** Baccho cornu tribuunt poëta, quod ij, qui liberalius biberint, ad vim & pugnam parati sunt, atque instructi: ob eandemque rationem Bacchum tauro, & pardalo similem faciunt, ut scribit Athen. lib. 2. his verbis. *καὶ ταύρω παρεικάζουσι τὸν Διόνυσον, καὶ παρδάλει, διὰ τὸ πρὸς βίαν πρὸς πᾶσι τὸς ἐξαινεθέντας. εἰσὶ δ' οἱ καὶ θυμοειδὲς γίνονται. ποῦτος δ' ὁ ταύρος. Euripίδης, ταύροι δ' ὑβριστῆς, καὶ ἐκ κέρως θυμῶνται, &c.* id est Tauro similem faciunt Dionysum, & pardali, seu pardo, propterea quòd qui supra modum vinum biberunt, ad vim se conferre



**A** ferre soleant, sunt & qui iracundiores euadant. talis autem taurus. Euripides, Tauri autem proterui & petulantes, & cornu intentato, iracundi. ProPERT. lib. 3. *Quod superest vite, per te, & tua cornua vinam, Virtutisque tua, Bacche, poeta ferar.* Festus item scribit, cornua, Liberi patris simulacro adijci, quod homines nimio vino truces fiant, vt bellæ. Euripides Bacchis, Bacchum *ταυρόκερον θεόν*, id est, taurinis cornibus præditum appellat. & Eustathius ad hunc locum *ινιδδ. β. ἴνα ξυμπαρομένη ἀφρα*, &c. notat, Bacchum cognomento dictum esse *ταῦρον κερασφόρον*, id est, taurum cornigerum, quia vino madidi ad arma capiendâ sunt prompti & parati. Idem ad alium locum *ιν. γ. sub principium*, ad monet, Bacchi statuam apud Cyzicenos specie tauri positam esse, & *κεραστοφυῖν*, id est, cornutū fingi, eundemque taurum appellari, vel quod ebrij sint pugnaces, & ad pugnandū expediti, vel quod veteres cornibus pro poculis vti solebant. huc pertinet illud, quod est Oda 21. lib. 3. *& addis cornua pauperi, Post te neque iratos trementi Regum apices, neque militum arma.*

**B** LENITER ATTERENS CAVD.] id est, adularans. *Adulatio* (inquit Festus) *proprie blandimentum canum est.* Accius, Prometh. *sublime anolans Pennata cauda nostrum adulat sanguinem.*

**ET RECEDENTIS, TRILINGVI ORE PEDES]** & ore suo trilingui tuos pedes, tuâque crura redeuntis ad superos demulsi: quod est in cane amoris & gratulationis argumentum: neq; hoc nisi dominis, aut certè notis facere solet, vt scribit Plato polit. lib. 2. & M. Tull. de nat. deorum. lib. 2. *canum tam fida custodia, tamque amas dominorum adulatio.* Bacchum autem etiam ad inferos descendisse, vt vxorem Ariadnen reduceret, fabulantur poëtæ. Et Pausanias in Corinthiac. scribit, se Alcyoniam paludem vidisse, per quam ille descendisse dicitur: de cuius immensâ altitudine vide apud eundem ibidem.

## AD MÆCENATEM.

## Ode 20.

**C** Famam suam æternam fore,

**N**on vsitata, nec tenui ferar  
Penna biformis per liquidū æthera  
Vates: neque in terris morabor  
Longius: inuidiâque maior  
Vrbeis relinquam. non ego pauperum  
Sanguis parentum, nõ ego, quem vocas,  
Dilecte Mæcenas, obibo:  
Nec Stygia cohibebor unda.  
Iam iam residunt cruribus asperæ  
Pelles: & album mutor in alitem  
Supernè: nascunturque leues

**D** Per digitos, humerósque plumæ.  
Iam Dædaléo ocyor Icaro,  
Visam gementis littora Bospori,  
Syrteisque Getulas canorus  
Ales, Hyperboreósque campos.  
Me Colchus, & qui dissimulat metum  
Marsæ cohortis, Dacus, & ultimi  
Noscent Geloni. me peritus  
Discet Iber, Rhodanique potor.  
Absint inani funere nœniæ,  
Luctúsque turpes, & querimonie.  
Compesce clamorem, ac sepulcri  
Mitte supernuacuos honores.

**NON VSITATA]** significat Horatius, sibi suos versus, suâque poemata nomen immortale peperisse, se seque exteris, atque aded barbaris nationibus nobilem & clarum futurum, nomen denique suum toto orbe terrarum celebre & gloriosum fore. sic Theognis significans suis versibus Cyro nominis immortalitatem esse comparatâ, dicit se taleis ei alas dedisse, quibus auium in mortem sublimis totum orbem terrarum peragraré, & mare immensum atque infinitum peruolare possit, &c. *Σοὶ μὲν ἐγὼ πτέρ' ἔδωκα, σὺν οἷς ἔπ' ἀπείρονα πόμπη Πρωτῆσσι καὶ γλυπῶ πᾶσαν ἀειρόμενος Πηδῆσας, θοιναῖς δὲ καὶ ἑλαπίνησι παρέσση. Ἐν πάσαις, πολλὰν κείμενος ἐν σήμεσιν.*

id est,

*Donavi tibi ego pennas, quibus æquora vectus,  
Et terras omnes peruolare queas:  
Et cunctis epulis intersis per pete fama  
Multorum assidue postus in ore virum.*

Iam Plato in Phædro scribit *τὴν τῶ πλεονεξίᾳ κεραινομένην μάστιγι τῷ θεῷ*: id est, alæ naturam commune aliquid habere cum Deo.

**BIFORMIS]** vates lyricus, & satyricus. alij quia nuper homo, nunc ales. à quibus dissentio. **PER LIQVIDVM ÆTH.]** Virg. Æne. 7. *Sividore ingenti siquidem trans æthera vecta, &c.*

**INVIDIA QVE MAIOR]** superior. sic Od. 3. lib. 4. *Et iam dense minus mordeor inuido.* nam invidia in eos, qui multo ceteris antecellunt ac præstant, imbecilla est. & intellige tum demum invidia maiorem futurum, cum excesserit è vita, vt epist. ad Aug. lib. 2. *Comperit invidiam supremo sine domari.* quod & Plutarchus præclare ostendit libro *περὶ φθόνου καὶ μίσους*, his verbis, *Αἰ δὲ πῶτε ὑποχρημαίων ὑπὸ χροῖ, καὶ λαμπερότερος πολλοῖσι τὸν φθόνον καταβεννύουσι. οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Ἀλλεξάνδρῳ πᾶσι φθονεῖν, οὐδὲ Κύρῳ κρατῆσαι, καὶ γενομένων κυρίως ἀπάντων: ἀλλ' ὡσαύτ' ἡλῖος ἂν αἰὶ ὑπὲρ κορυφῆς γένηται καταχρόμετος τὸ φῶς, ἢ πάντασι τὴν σκιάν ἀνείλην, ἢ μικρὰν ἐποίησεν, αὐτὸ πολὺ τῶν ὑποχρημαίων ὑφ' ὅσων λαβόντων, καὶ γενομένων καὶ κεφαλῆν τοῦ φθόνου, συελλεταί, καὶ ἀσχαροῖ κατὰ λαμπρόμενος.* id est, rerum secundarum præstantiæ & exsuperantiæ, & fulgures sæpe invidiam extinguunt. non est enim



A enim probabile quinquam Alexandro inuidere, neque Cyro, rerum potitis, & omnium nationū dominationem consecutis. Sed quemadmodum sol, quorum super verticem versatur, lumen suum iaculans, aut prorsus eis umbram adimit, aut parvam efficit: ita postquam res secundæ ad magnam altitudinem peruenerunt, & ascenderunt ad inuidiæ verticem, comprimuntur, & coercetur illa, & summoietur, à splendore rerum secundarum illustrata. quem locum mihi Germ. Valens indicauit.

PAUPERVM SANGVIS] obscuro loco natus: libertini hominis filius. contra Ode 27. lib. 3. nisi herile manus Carpere pensum Regius sanguis.

DILECTE MÆCENAS] fortasse coniunctè hæc sunt legenda, non, vt alij distinguunt, quem vocas Dilecte. sic supra Ode 20. lib. 1. Care Mæcenas eques. nisi fortè illo loco legendum est Clare Mæcenas. de vtroque iudicet lector.

OBIBO:] obibo mortem, vel obibo diem meum.

NEC STYG. COHIB. VNDA] De Styge diximus supra ad Oden 34. libri 1.

B ALBUM MUTOR IN ALITEM] cycnum, quem statim canorum appellabit. Cycni autem in tutela sunt Apollinis, vt ostendemus ex Platone ad Odam 3. lib. 4. Et poëta, cycni appellantur: vt Od. 2. li. 4. Multa Dircaū leuat aura cycnū.

SVPERNE] ἐκ τῆς ἀνω. mutor à partibus superioribus. sic enim legendum, non *superna*. & ita habent sine vlla varietate omnes libri manu scripti, quibus vsus sum. neq; verò dubium est, quin vltima syllaba vocis, *superne*, breuis sit, vt docuimus in scholijs Lucretianis.

LÆVES] non asperæ, vt *galeæq; leues*, Od. 2. lib. 1. & *lania saxa* Od. 17. eiusdem.

DÆDALÆO] Icaro Dædali filio. De Dædalo & Icaro satis multa dicta sunt supra ad Od. 3. lib. 1.

OCYOR] supra Od. 16. & agente nimbos Ocyoro. Quidam libri veteres habent, ocyor que, vn de suspicantur quidam legendum esse, *Iam Dada-laëque ocyor Icaro*. Ego tamen nihil muto.

GEMENTIS BOSPORI] gementis, id est, murmur edentis gemitus simile. de Bosporo diximus supra ad Oden 13.

C SYRTEISQVE GETVLAS] de Syrtibus diximus ad Od. 22. lib. 1.

CANORVS ALES] cycnus. Ode 3. lib. 4. 6

mutis quoq; piscibus Donatura Cycni, si libeat, sonū. D

HYPERB. CAMP.] campos supra Aquilonem & Rhipæos montes, vbi sol non quotidie, vt nobis, sed æquinoctio verno exortus, auctumnali occidit: ideòque sex mensium, dies: & totidem, nox vnā perpetua est apud eos. Herodotus lib. 4. videtur negare esse Hyperboreos, quia si essent (inquit) Hyperborei, essent & Hypernotei. Possidonius ait esse, & Alpeis, Italiae monteis, incolere. Festus Hyperboreos supra Aquilonis flatum habitare scribit, dictos, quòd humanæ vitæ modum superent, viuendo vltra centesimum annum. ὑπερβαίοντες (inquit) ὄρον sæculi humani.

GELONI] populi in Scythia Europea. Ode 4. lib. 3. Visam pharetratos Gelonos.

IBER] Hispanus. Virgil. Georg. 3. Aut impactos à tergo horrebis Iberos. Sed cur ab Horatio peritus dicitur? Fortasse vsu peritus intelligendus, id que propter longas & assiduas nauigationes. his enim multorum morum, multarumque rerum cognitio comparatur.

RHODANIQVE POTOR] Gallus, seu Celta.

ABSINT INANI FVN. NÆN.] primùm vult abesse nēnias à suo funere: deinde funus, id est omnem pompam, & sumtum funebrem, inane fore dicit, quia scilicet non sit moriturus, nec sepulcro possit contineri, sed immortalis sit futurus, & in cycnum canorum mutandus: qui cantu totum orbem terrarum completurus est.

NÆNIÆ] carmina lugubria, vt supra diximus ad Od. 1. huius libri.

AC SEP. MITTE SVPERVAC. HON.] mitte mihi sepulcrum sumtuosum, & magnificū exstruere. nam sine sepulcro satis honoratus sum gloria ingenio parta. Pausan. Arcad. duo sepulcra admirabili pulchritudine, & magnificentia commemorat: vnum Mausoli in vrbe Halicarnasso, structura & magnitudine visendum: alterum mulieris cuiusdam, Helenæ nomine, Solymis.

MITTE] mitte, positum pro omite: vt epist. 5. lib. 1. Mitte leueis spes, & certamina diuitiarum: & epist. ad Pison. extr. Non missura cutem nisi plena cr. ir. & Virg. Æn. 1. mestumque timorē Mitte. & Terent. Adelph. Hera, lacrymas mitte.

SVPERVACVOS] epist. ad Pison. Omne superuacuum pleno de pectore manat. F